

309337 | వత్రి దినము | వత్రి కటింప (బడును)

VOL. 5. } టెన్ పట్టణము 1918 సం॥ ఏప్రిల్ నెల 2 వ తేది మంగళవారము } No. 2
సంపుటము. ౫ } పింగళ నామ సంవత్సర ఫాల్గుణ మాస బహుళ వృషభి. } సంచిక ౨

కురోమియా
నవనీతము (1044)

PRICE-ONE RUPEE - POSTAGE EXTRA.
Messrs. SPENCER & Co. LD., MOUNT ROAD, MADRAS.

పుండ్లు, గాయములు, మూలశంఖ, తలనొప్పి, నడుమునొప్పి, జలుబు మున్నగువాటికి సిద్ధపదము. పలువురు పయోగించి, పెక్కు సన్తానపతములనందించుచున్నార. ఒకమారు ఉపయోగించిన దాని అమృతోపయోగము మీకే తెలియును. డబ్బీరు 1-0-0.

స్వేన్సరు కంపెనీ, మాంటురోడ్డు, మదరాసు.

బాధాపీడితులకు వరము: ఐవోడిక్ సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధి సారసపరిల్లా

అతనికుభ్రుత రక్తమును జనించు బాధ్యములను కఠినమునటి మందు. కుతువులను, మచ్చలను, గండములను, పండ్లను, ప్రాంతకృష్ణులను అన్ని విధములను గలగు వర్మతోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన కక్షుత్రకారిణి. (25)

ఈ బాధాపీడితులకు గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యవర్తిని అన్ని విధములైన బాధలను పోగొట్టును. కఠినమునటి పాదరసదోషములను, మలబద్ధమును కార్మణసంబంధమును పోగొట్టి రక్తమును క్షుభ్రపరచును. శరీరాశోగమును గలగలచేయును. 16 రోజులవరకు వందలకు 4 క్షుల్ల బుడ్డో అమృతమును.

ప్రాప్తి:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫనస్వాడి. నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi, No. 144, No. 2, BOMBAY.

ఏక బాషాలిపి ప్రశంస

ఇది క్షుల్లకంటి అపారాయ విరచితము.
తల 0-4-0 పోస్టేజి అధికము.

ఆంధ్ర నర్మకళాశాల-విద్యా ప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారాధి గారిచే
ప్రచురించినది. తల 0-4-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7 తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

అమృతాంజనము

చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి తల 0-8-0
తలనొప్పిల మాన్పును.

పార్శ్వపు నొప్పిల బారి
దోలును. వాయువు
పోట్ల పోగొట్టును.

సువాసనగలిగి యుండును.

క్రమియింట నుండదగినది.

వనమూలికలచే హిందూ దేశమును

తయారుచేయుటకు మంచిమందు.

దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

అమృతాంజన డిపో. } 109, ఫోరొడ్డు, బొంబాయి,
} 6, తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

శ్రీమదాంధ్ర బహుండ పురాణము
(పద్య కావ్యము)

కావ్యసమహర్షి విరచితములగు పద్య నైమిది పురాణము
అంత నిదియెంతటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టిందో తలభేదము లేకు
కలిగి? అచారవ్యవహారము తెల్లెట్లుమా తెలి? ఈ మొదలగు
విషయము తెన్ని నూ యందు స్పష్టముగ వివరింపబడి యున్నది
గొప్పవాణి గ్రంథమునై మంచి అభిప్రాయమునిచ్చియున్నాడు
శ్రీమిగుల కులభము. 900 పుటలు ఆత్మ్యత్రయ ప్రతిమాత్ర
మాన్యు. తల 5-0-0. కప్పులు చేత.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

కైలి:— మలభము, మృదుమధురము, భావగర్భితము
2000 పద్యములకలవు. మంచికాగితములపై అచ్చు. కాంతి
తైంకు భరత 1-2-0. పోస్టుఖర్చులు చేయ.

(26) జనమంచి శేషాద్రిశర్మ
తెలుగు పండితుడు, ముగ్ధునిసిద్ధ పాస్కూలు. గృహ.

వినోదకరమగు తెలుగు నవలలు
శీలాతేక సురేంద్రనగరము:— ఇందు శ్రీలక్ష్మణుని
ర్యము చాపల్యాదిగుణములు వర్ణింపబడినవి. డా. 1-0-0
యశోధర:— ఇందోక యాదుని తనమగనితైగల యదురా
గమునై పడరానిపాటుపడి యున్న కన్యితినెమ్మను 0-12-0
మనోరమ:— మగడువేట కేగి రాత్రి మనోరమ జన్మకొనవలెన
సామర్థ్యముచే విడిపించి, శ్రీలక్ష్మణునిచేయను. 0-10-0
జగదేకరంధ:— అన్నకై పడరానిపాటుపడి యున్న కన్య
తినెమ్మ సామర్థ్యము కల 0-10-0
సహనోదరనాంధ:— తమ్మునకు బుద్ధితేక కలసింపదినను
అన్న సహనంబులను సమటను పోధించును. ఆ 0-4-0.
అత్తలారాటమున కోర్కెనికోడండ్ర ప్రలాపము:—
అత్తలు కోడండ్రను బాధించు విధములుగలది. ఆ. 0-2-0
మిత్రదోహము:— ఆపద్భయపడకు మిత్రునిపై నిందమోపి
కడకు తాను జన్మకొన్న వానిని గురించిన వల 0-8-0
ఇవియేగాక యిద్దరవలలు కథలు పుస్తకములు పంపుదును.
ఈ నవలలను సంవత్సరాది పండుగలోగా కొనువారికి
1 రూపాయకు 4 అణాలు కమిషన్ యివ్వబడును.
588 తలయువారు:— కణ్ణాక్ బుక్ డిపో.
6 చంకపేటిమేష్ట్రీ వీధి, సామలకూరు కట్ట, మదరాసు.

నీలాన్వేషణము లేక లంకా దహనము.
అయిదంకముల నాటకము.

మధులొల్కు పద్యములు! క్రాంత్యుగ పార్శ్వమిట్లు
ఇయ్యది మృదుమధుర కైలిని ప్రాచుర్యమున. జనసామాన్య
మున కెల్లరపు సుబోధకము. ప్రదర్శనానుకూలముగ ఉన్నది.
భక్తిరసపూరితమైన చక్కని కథాటకాది వర్ణనెట్లులతో
నిండియుండును. ఒకపర్యాయము చదివినను, ప్రదర్శించినను
వినువరు. దీనినిగూర్చి తెల్లూరువాస్తవ్యులును బందరు నోలిలు
కాలేజి ప్రాఫెసరు గు శ్రీయుత ముత్తరాజు సుబ్బారావు
ఎం. ఏ. గా కొనుగొని యభిప్రాయమును చదివిన ఈ నాటక
రాజము యొక్క ప్రాశస్త్యము చదువరులకే బోధపడును.
పుస్తకము ఖరీదు రూ. 1-0-0. తపాలాకులి వేలు.
గ్రంథకర్త:— పసుమర్తి యజ్ఞ నారాయణశాస్త్రి,
(980) భోజ్జలి కట్ట, బందరు.

విజ్ఞాన చంద్రికా బుక్ డిపో,
మాంటురోడ్, మదరాసు.

ఇక్కడ తెలుగు పుస్తకములన్నియు నాగ్నముమైన
కలకు దొరకును. కావ్యలాలగు ఉచితము.
డాక్టర్. ఆచార్య-లక్ష్మీపతి, బి. ఏ. ఎం. బి. ఎం.
(946-887) మేజను.

ఆంధ్రోద్యమము.
మొదటి మొదాంధ్ర మహాజనసభాసయందలి
సన్మాన సంఘాధ్యక్షుల, భాగ్యతల, యువస్వామ
ములు, వారి చిత్రపటములు, సభా శిర్కాములుగలవు.
తల రూ. 1-8-0. పోస్టేజి వేలు
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7, తంబుకెట్టి వీధి,
మదరాసు.

తేలుమందు
తల సీసా 1-కి 0-8-0 వి. పి. సహా 0-12-0.
తేలుకాటువలన అపాయము లేదు గాని విశేష బాధగలదు.
అమృతాంజనము, డిపో, బొంబాయి అండ్ మదరాసు.

కృష్ణానందం
3-వ గ్రంథాలయ ప్రతినిధుల సభ.

(గంపలగూడెము, తిరువూరు దివిజను)
31-3-1918.

అధ్యక్షుడు తల్లాప్రగడ నూర్యనారాయణరావు ఎమ్. ఆర్. ఏ. ఎస్. గారి ప్రభుత్వపర్యవేక్షణ క్రింద భాగములు ముద్రితములు:

దేశభావల యభివృద్ధి.

ముఖ్యసాధనము, దేశభావయందు జ్ఞానము వెల్లివిరిసిన గాని కాలాకాలవినతుల లేకుండ ఆత్మరాస్యనిరతు రాస్యభేద ములేకుండ జ్ఞానము దేశమున వ్యాపింపదు. మన భారతరామా యణములం జూడుము. ఒక్క ఆత్మరాస్యమునకు మాత్రమే వచ్చి లెక్కినవారికి రాకుండపోయినవా? ఉగ్రపాలనా పట్టు వడినభావ యెంతచిత్తుగలభావయైనను ఆనర్థముగ పట్టు వడును. తదనంత సుఖమైనదైనను పట్టిచున్న నే యుండు ను. ఆంగ్లేయభావకన్న చిత్తుగలభావ యున్నదా? ఆంగ్ల భాలకులం జూడుము. ఎంతిబాతీయముగ, సంతాపారాశముగ సంతోసువువుగ మాట్లాడుదురో? మన మెన్ని నాళ్లు ఎంతెంత శ్రమపడి యభ్యసించినను, ఆజాతివాని జాతీయత మనకు లభించునా? ప్రయత్న సాధ్యమే యగుననుకొన్నను దేశమునం దది యెంతయందెక్కి లభ్యముగాగలదు. లభ్యమైనను అది యా యొక్కనికే యుపయోగముగాని తోడిదేశీయున కది యేమి యుపయోగము? దేశభావలలో గ్రంథములు వర్ధిల్లవలె. దేశ భివృద్ధి కలుగవలె మన

యాంధ్రభావ

కేవలస్వతంత్రభావకాక మొదటినుండియును సంస్కృ తమువలనను సంస్కృతిభావవేత్తలవలనను అభివృద్ధినిందిత భావయగుటచే తద్భావస్వరూపస్వభావములు తెలిసినగాని ఆంధ్రభావస్వావ్యము కుదురుదు. భావస్వావ్యము లేకుండ వ్రాసినగ్రంథములు సుబోధములుగాకుండి చేయవలసినంతవని చేయలేదు. వారికి గ్రంథరచనయు సులభసాధ్యము కాదు. ఎంతజ్ఞానవేత్తలైనను భావప్రాధాన్యములేనివారు వ్రాసినగ్రంథ ములు దుర్భాగ్యములుగానే యుండును. భావముల స్పష్టి కరించుటకు భావసౌలభ్యమావశ్యకము. ఆంధ్రభావస్వావ్య ము గీర్వాణభావవలనగాని లభింపదు. ఆంగ్లభావయే మనకు జీవనాధారమై రాజభావ యగుటచే దేశమునందు ఆంధ్రభా వాభ్యాసముపోయి నిత్యకృత్యభావములనుకూడ భారాశముగ మనమిపుడాంధ్రభావను వ్యక్తకరింపలేకున్నాము. పుట్టుకలో భావము లాంగ్లేయభావను బుట్టచున్నవి. వాని నాంగ్లే కరించి ఆభావరానివారికి దెలుపుటకై యెట్లో వెడలుగల్గు చున్నారము. ఇట్టిదృష్టిలిలో దేశభావయన్న పుడు మనమెంత జ్ఞానవంతులమును ప్రతిభావంతులమునైననో మనయువా ల నెట్లుదేశీయులకు వ్యక్తపరుపగలుగుదుము? పాశ్చాత్యులై పికసాధనములం దెక్కువక్రియిచేసి వానియందు మేరమీరిన విజ్ఞానమును సంపాదించియున్నారు. ఆముష్మికవిషయముల మనదేశ మెట్లువర్ధిల్లినో యట్లే పాశ్చాత్యదేశములు నేడెహిక జ్ఞాన మంతసంపూర్ణముగ సంపాదించినవి. పాశ్చాత్యవిజ్ఞా నము భావస్వావ్యముగల దేశభావవేత్తలకడ లేదు. వారు వ్రాసిన గ్రంథములవలన దేశమునకు గలుగు ప్రయోజన మత్య ల్పము. పాశ్చాత్యజ్ఞానసంపాదకులకు దేశభావరాదు. విద్యా వంతు లీమాదిరివారై గ్రంథములు వ్రాయుచున్నపుడు ఆగ్రం థములవలన సామాన్యజనుల కెట్టియభివృద్ధికలుగునో చెప్పెడి దేమి? ఆంధ్రసాహిత్యమును పాశ్చాత్యజ్ఞానమును జతగా న భ్యసించుటకు తగిన యిరువు ఏర్పడుటకు దేశభావప్రాధాన్య ములగు బడులు బయలుదేరువరకును దేశముయొక్క దుస్థితి యిట్లుండవలసినదే, మనయాధ్యులము కదా?

ఆంధ్రసాహిత్యము

నిష్పద ప్రత్యేకముగ సంపాదించుటకు ఒక్కబడియైన దేశమునందున్న దేమా చెప్పగలరా? దేశభావలయందు విద్య త్వరీతల విశ్వవిద్యాలయమువారు వెట్టినారు. దానివంక నెవ్వ రైన జూచుచున్నారేమా కనిపెట్టితిరా? ఆపరీక్షలకు విద్య నభ్యసించుటకు సాధనములున్నవా? పరీక్షలయం దుత్తీర్ణులైన వారికి బోట్టబోసికొను సుసాధు లున్నవా? మదరాసు రాష్ట్ర మున గవర్నరుపనిచేసిన సర్ థామస్ బ్రూక్లారు 81-12-1824 సం॥రం తెదీని ఈ క్షుయిండియాకం నెనీవారికి వ్రాసిన యుత్తర సారాంశముందు కేవలజ్ఞానమువలన ప్రయోజనమునుగూర్చి యీ క్రిందికి వ్రాసియున్నారు: "ఏయొగమందుగాని యేదేశము నందుగాని కీర్తియును, ధనమును, అధికారమును, అనునవియే జ్ఞానము సంపాదించవలెనని కోరికపుట్టించుచుండును. దేశపరి పాలనమునకుల పనిధర్మములయందు లేమ శక్తిసామర్థ్యముల బట్టి తమకున్న ప్రభు యంతయు వినియోగింపలేని దేశసేవ చే యంతువాతా ద్రవ్యమునకు తమశక్తియెల్ల భాగవోయలేనియెవ్వ రెన్నివిద్యల నెవ్వర నేమిప్రయోజనము?" విశ్వవిద్యాలయము వారు ఆంగ్లేయభావపరీక్షలకడ దేశభావలను చేరకుండ కొ ట్టినారు. పాలకులు వారివిధ్య కర్తృత్వమును నీవిధముగ వివరిం చియున్నప్పుడు దేశభావ వృద్ధిలోనికి వచ్చెదమాగ్నము లేదు. దేశీయులు వారిక ర్తవ్య మెరుంగకున్నారు. గ్రంథాలయముల

వారు ఈపనులకు పూనుకొని ఆంధ్రగీర్వాణసాహిత్యము పూ ర్యపుమార్గమున వృద్ధిపొంది దానితోడ పాశ్చాత్యవిజ్ఞానము జత పడెదమాగ్నమున విద్యాశాలలు స్థాపింపవలయు. లేకున్న కొంత కాలమునకు గ్రంథాలయములు అలంకారవిద్యాయలు గావలసి వచ్చును. గ్రంథాలయము లొకవైపున జ్ఞానసంపాదనకు తెరువు అరయవలయు. ఒకమూల జ్ఞానవ్యాపనకు మార్గ మాలోచింప వలయు. రెండుచేతుల రెండునుబట్టి పనిచేసినగాని మనకు కావ లసిన కార్యము కావలసినంతవరకు కానేరదు. ఆంధ్రసాహి త్యాభివృద్ధికై సర్వసాధనములగల ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తువారు పూనుకొనుట విద్యుక్తధర్మము. కాని యాసంస్థాపన యేటేట విందులారగించుటతోడనే సంతుష్టి పొందుచున్నది గాని తన విద్యుక్తధర్మము నెరవేర్చుకున్నది. ఇప్పుడు

స్వరాజ్యము

ను గురించిన యాందోళనము దేశమున నెక్కడుగ జరుగుచున్నదికదా! దేశవిద్య నభివృద్ధిలేకున్న స్వరాజ్య మెక్కడిది? దేశీయులందఱును కూడి రాకుండైన స్వరాజ్యము మనకలవదునా? నాగేశ్వరరావుపంతులుగారి పుణ్యమా యని, ఆంధ్రపుత్రిక బయలుపెడలి, దేశము నలులేట్లుల దిగి, స్వదేశ విశేషపరిస్థితుల దేశమున నలుపురెవల బడవేయుచున్నది. తమ్యలమున దేశీయులప్పుడు తమకును, అన్యదేశీయులకును, గల తారతమ్యమును గ్రహింపగలుగుచున్నారు. దానితోడ నాందోళనము తలచూపినది. ఇంతలో దెసెంటుస్కు బయలు దేరినది. స్వరాజ్యసమితుల దేశమునలుట్లు మొలకలేత్తేసిన ది. మనబంధారము బయలుపడి, మనలోపములు మనకు దెలి యుచున్నవి. ఇంత కొలదికాలములో నింతకృషి జరుగుటకు గ్రంథాలయములను, పఠనమందిరములే, సహాయకారులయినవి. దేశహితై కాభిలాషు లందఱును, ఈగ్రంథాలయోద్యమమునకు మొక్కిలవలసి యున్నది. 'తిలకు' మహాశయుడు దెసెంటుస్కు గారు పాడుచున్న యీస్వరాజ్యపు పాటను ఎన్ని నాళ్లుండి పాడుచున్న వారుకారు? ఎంతెంతలు కష్టములకు పాలై నారుకారు! దేశవిద్యాభివృద్ధికై యెంతకష్టపడినారు? తోడి దేశీయులు వెనుకబడియున్నారు. ప్రయోజనము లేకపోయి నది. మహారాష్ట్రదేశమునను బంగాళమునను దేశవిద్య యెంత విరివిగ ప్రబలినో చూచితిరా? ఒక్క ఆంధ్రపుత్రిక! బ్రతుకుటకు మనదేశమునం దెన్నీ బాములు పడుచున్నది. రెండువేలకు మించి చందాదారులు లేరు; మహారాష్ట్రమునం దుగల 'కేసరి' పుత్రికకు ముప్పదివేలమంది చందాదారులున్నా రు. బంగాళమునందు 'హితవాది'కి ఇరువదివేలమంది యున్నా రు. దేశభావయం దంతజ్ఞానము విజృంభింపబట్టియే 'తిలకు' మహాశయుడు, ఆంగ్ల దేశమున కిప్పుడ పోవనున్న స్వరాజ్య ప్రతినిధుల వెచ్చమునకై ధనము సేకరించుటలో, అశ్రమముగ వేసవేలుజనులు పోగుపడి, ఆయన వచ్చీరాకమునుపే వేల కొలది ధనమును పోగుచేసి ఒకమాసముదినములలో వాదాపు రెండులక్షలరూప్యముల మెసంగినారు. ఈ ఒక నిదర్శనము చాలదా? స్వరాజ్యప్రాప్తికిని దేశవిద్యలకును సంబంధమున్న దనుటకు. పదుగురును వృద్ధిపొందినగాని స్వరాజ్యమురాదు. స్వరాజ్యములేకున్న స్వతంత్రములేదు. "స్వర్వం పరవశకంఘం సర్వమాత్మకతం సుఖం." పదుగురును కలియుటకు దేశవిద్యలే సాధనములు.

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

కావలసిన ఆంధ్రదేశమిప్పుడు కృషి చేయుచున్నదికదా? దాని యాదర్శమేమి? భావాప్రయుక్తరాష్ట్రనిర్మాణము కాదా? భావతో రాష్ట్రము విభజనగావలయునని కోరువారు తద్భావవాస్తవి కెంతపాటుపడవలయు? భావవాస్తవికి పర మసాధనము వాఙ్మయము. వాఙ్మయ మెంత విజృంభణముగా నుండిన దేశమున కంతయభివృద్ధి. రాజకీయాందోళనందు పనిచేయువారందఱును రాజకీయవిషయముల నుద్బోధించు

గ్రంథసంపాదనమునకు గడంగవలయు. అవాఙ్మయ మిప్పుడు నామమాత్రముగ నున్నది. రాజకీయవాఙ్మయము విస్తరింప గాని, స్వరాజ్యమువలనిఫలము తెలియదు. స్వరాజ్యసంపాదన మైనగాని నిరంకుశాధికారబలము లేకదు. అది తగ్గినగాని దేశ మున కేది ముందుగావలెనో యది లభింపదు. దేశమునకు ముందు కావలసినది

గ్రంథాలయసర్వస్వము.

ఒక్కదానిని ప్రకటించుటకు ధనాభావముచే వారెట్టి చిత్తులు పడుచున్నారో చూచితిరా. చేలిచమురుభాగవత మెన్ని నాళ్లుడుదురు? ఈపుత్రిక గ్రంథాలయవిద్య నేర్చుకొను వారికి, ఉపాధ్యాయునివలె పనిచేయుచున్నది. ఏమూలనేమి పని జరుగుచున్నదో, ఎట్టిపనులు గ్రంథాలయభివృద్ధి కుపయో గకరములలో, ఎచ్చట నుంచినచిగ్రంథముల దొరకునో దొర తనమువారి సాహాయ్యముగాని తదితరసాహాయ్యముగాని, యెట్లు సంపాదించవలెనో, తోడివారెట్లు సంపాదించిరోమున్నగు విష యముల నన్నింటిని ప్రకటించి, తన జన్మసార్థక్యమును గావించుకొనుచున్నది. నే నెఱిగిన కొన్ని గ్రంథాలయములు తలయె త్తుచున్నది, కేవల ద్రవ్యసహాయమున గాదు.

ధనాభావముచే కవుల నాశయించి భిక్షాటనముచేసి బ్రదుకుచున్నవి. అదరణలేక కవులే కటకటంబడుచున్నారు. గ్రంథము లిమ్మని వీరు వారిని పీకికొని లినుచున్నవారు. వారు బాధపడుచున్నారు. కవుల కీగ్రంథాలయముల మూలమున నింకొకచిత్తుకూడ వచ్చినది. మును వెప్పుడైన, అప్పుడప్పుడు ఒకరొక్కరెవ్వరైనను పదింటినైదింటి ఊరికొకగ్రంథము కొనె డివారు. ఇప్పుడు గ్రంథాలయమున నుచితముగ లభ్యమగు టచే ఆకొలదియవ్యక్తము కూడ వారికి నశించినది. కవులయ నిష్టసాహాయ్యము వలన నెన్ని నాళ్లు గ్రంథాలయములు నిల్చి వబడగలవు? కేవలస్వశక్తిచే చేయుపనులకును, సహాయసంప దలతో జరుగుపనులకును, నుండు సుత్సహతారతవ్యము మీ రెఱుంగునదికాదు. ఆసాహాయ్యము దొరతనమువారివద్దనుండి యే వచ్చినచో, ఎంత సంతోషజనకముగ నుండును! అది అటుంచుడు. గ్రంథాలయములకట్టుదిట్టముగా పనిచేయుటకై అవి గట్టిపునాదులపై నుండవలెను. అవి పరపతిసంఘములవలె రిజర్వరీ అగుట అవసరము. ఇప్పటి నిబంధనలబట్టి ఆయన యెడల దొరతనమువారికి సుకంఠముకూడ చెల్లింపవలసియున్నది. దొరతనమువారు దీనికయినను తగునేర్పాటులు చేయవలసి యుండును. ఈవిషయమై చట్టనిర్మాణసభ్యులు దొరతనము వారిని మేల్కొల్పుదురుకాక. అదిగాక

ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞానము

దేశమున వెల్లివిరియుటకై దేశభావలందు గ్రంథములు వ్రాయించవలెను. ప్రకటనాలయములు ద్రవ్యాభావముచే నీ విషయమున చేయగలిగినంత పని చేయలేకున్నవి. ఒకటిరెండు వ్రాయించుసరికే వాని ఆయువు చుట్టుకునుచున్నది. గ్రంథ ములమ్మిగాని విరాళములను గొని గాని వారిపనిచేయించవలెను. విరాళములను విచ్చలవిడిగా నిమ్మవారరుదు. వీరికాపురా ధీశ్వరులవంటివిద్యాపోషకులు దేశమున నెంతమందియున్నారు. గ్రంథములు అంతగా నమ్మవు. ఆయమృత మైనను ఆశ్రయం పునుబట్టి యున్నది. దొరతనమువారి కీపని సులభసాధ్యము. ఏటేట వారు కొంతసొమ్ము దేశభావగ్రంథముల కొరకు వెచ్చనెట్టవలెను. ఒకరినో ఇద్దరినో నియమించి వ్రాయించుట కన్న పోటీలకు వ్రాయించి అందులో మేలైనవానికి పారితో షికము లియ్యవలెను. గ్రంథముల స్వత్వము గ్రంథకర్తలకు వదలివేసి వానిది పాతగ్రంథముల క్రింద నిర్ణయించిన, విషయ ముల గట్టిపునాదిగలవారు అవనికయ్యకొందురు. ఒకరొక్కరుగ వ్రాసినగ్రంథము ఉత్తమముగా నుండకుండెన అన్నింటిని సమీ కరణముచేసి మేలిభాగముల నేర్పికూర్చిన, వలసినగ్రంథములు బయలుదేరును. రాజావలంబనము లేక చేయుకృషి తెప్పలేక

హామి దేవాలయము: ఆంగ్లేయంకి తాత్రా ప్రగ ఆంధ్ర కెమికల్ కంపెనీ, నెం. 155, జుమ్మాచునీసు వీధి, కొంతాయి.
చంద్రాక్షు యేజంటు: మేవాతా పురుషోత్తమాస్త్రి, వై నాబజారు రోడ్డు, మద్రాసు.

మిక్కిలి మనోహరముగు సువాసన 126
(విజృంభణ కావడినది.) ఆటో దిల్ బహార్. (విజృంభణ కావడినది.)
ఇప్పటికాలపు నుచి కనుకునది, సాటిలేని మనోజ్ఞమగు సువాసనగలది.
అల్పాహారగాని, సాయముగాని, చేర్చబడకగో నిద్రము చేయబడిన కేవల పుష్పసారము.
నీ రుచాలవై కొన్ని దిండుపులు చిలుకరించినచో, ఆహారగర్భముల నువాసన ని స్ఫులవగించును.
ఈ క్రింది పరీక్షాణముల నీ సాహజ్యము నుండును.
పన్ను నైజా (భరత్రాం) వీ హా 1-4 రు 0-4-0
పద్మరక్తము నైజా 2-1-రూం " " 0-12-0
వీరొకనైజా 2 " " " 1-4-0
వెడ్డనైజా 4 " తేక 1/2 డౌన్సు " " 2-0-0
వి. వి. ఖర్చులు రు 0-4-0 ప్రత్యేకము.
పల్లెల, పట్టణములందరి ప్రసిద్ధమగు ప్రతిపాపులూ దొరకును. దీనికి ఆదేశమగు నకలంకెట్లు కలవు. కావున, తాము కొనుగడుపునం నీసాహజ్య ము, కాద్దమైనను ఆటోదిల్ బహార్ అను సేగును పరిశీలింపుడు. ఈఆటో నిల్వచోరుయొక్క సులభములను పరిశీలనచేయ గోరుచు దీనిగువసారికి వ్రాసినచో ఆకాశియ్యముగల సువాసనకాద్ద ఉచితముగ పంపుదురు.
హామి దేవాలయము: ఆంగ్లేయంకి తాత్రా ప్రగ ఆంధ్ర కెమికల్ కంపెనీ, నెం. 155, జుమ్మాచునీసు వీధి, కొంతాయి.
చంద్రాక్షు యేజంటు: మేవాతా పురుషోత్తమాస్త్రి, వై నాబజారు రోడ్డు, మద్రాసు.

యీ విడి విడి యితరవర్తన. దొరతనమువారు దేశభావమును ప్రకటించు దేశభావగ్రంథము లన్నియును గ్రంథాలయములకు చివరముగ నిచ్చుట కర్హము.

తెలుగుదేశమునకంతకును కేంద్ర గ్రంథాలయ మొక్కట ఉండవలయును. మండలమండలమునకును వేరువేరుగ్రంథాలయములుండవలయును. పిమ్మట గ్రామగ్రంథాలయములు. ఇవన్నియును మీ రెరిగినవే. గ్రామగ్రంథాలయమున గ్రంథములెచ్చుగ నుండుట యసంభవము. కాన వానికి వలయువు ప్రకముల పేర్లు గ్రంథాలయసంఘమువారు విమర్శనాసంఘమును ఏర్పాటుచేసి తయారుచేయించుట అవసరము. ఆ ప్రక్రియ తేలియెడల పల్లెటూళ్ళకు, నేయేగ్రంథములు, ఉపయోగపాతెలియబోదు. తెలిసినవారికైనను నాచురూపములు చూచిన మాత్రమున గ్రంథము బాగుగలు బోధపడనేరవు. చదివి చూచినవారు చెప్పినదానిని బట్టి మంచి చెడుగుల నిర్ణయించుము. ఇదియే

విమర్శనసంఘము

చేయువని. ఈ సంఘ మేర్పడుటవలన గ్రంథములు నిష్కర్షితపాఠబుద్ధితో విమర్శింపబడి మంచిగ్రంథములు మనకు దెలియుచుండును. చెడుగ్రంథములు మనకంటబడనేపడక చదివినవి మంచివే చదువుము. విమర్శనసంఘముచేత నుత్తమముగనుకూడ చేయింపవలెను. ఇది ప్రకటనాలయములకు లాభము. ప్రకటనాలయములకు గ్రంథములు నియమితకాలములలో కావలయును. ఆ గ్రంథములు మంచివైనయెడల ఆయాలయము జన సమృద్ధిమై యాదరణీయ మగును. మంచిగ్రంథములు వారికి లభ్యమగుమార్గము మనముచూడవలెను. లేకున్న వారు దొరకైన దేవో ముదిరించి మనల వేధించురు. కవులగువారు గ్రంథాలయమునకు భోక్తృత్వము. వారికి విమర్శనాసంఘమునుగూర్చియు, విమర్శకులను గూర్చియు, నచ్చజెప్పి, వారి గ్రంథముల విమర్శనసంఘమునకు బంపునట్లు చేయవలెను. ఈ సంఘమున యోగ్యతాపత్రము బడసినగ్రంథములు, ఎవ్వరి ప్రోత్సాహము లేకయే ప్రకటనాలయములకు ఆదరణపాత్రములగును. అన్ని ప్రకటనాలయములకును, ఒక్కగ్రంథమే కావలసివచ్చినయెడల గ్రంథకర్తకు ఎక్కువలబ్ధి కలుగును. విమర్శనసంఘమున విమర్శకులెంత యెక్కువగనుండిన నంత మంచిది. గ్రంథకర్త ఆసంఘవిమర్శకులలో తమయిచ్చవచ్చినవారిని చీట్లమాలమున నో మతియొకరితోనో, వీరికొని తన గ్రంథమును వారివిమర్శనకు పాత్రము జేయవచ్చును. గ్రంథాలయమువారు గ్రంథమునందలి కథాంశము, అందలిగుణము, గ్రంథకర్తనామము, విలాసము సంకల్పమునతో, అర్థ సంవత్సరమునతో, ప్రకటించుచుండవలయును.

గ్రంథాలయకార్యదర్శి

శక్తి సంపన్నుడైయుండవలయును. ఆమెరికాదేశమునందు ఒక్కగ్రంథాలయవాఙ్మయమున పదివేలరూపాయల విలువ గల గ్రంథములున్నవట. ఆదేశమున వానిని నడుపువని యొక శాస్త్రముగానున్నదట. అంతగాగాకున్న కొంచెముకైనను, గ్రంథాలయమున నడుపుమార్గముల కార్యదర్శకులు కొలదికి నొందుట అవశ్యకము. ఆశక్తివలయు నేర్పాటులు, కేంద్రగ్రంథాలయమువారు బోధాయించువలె చేయవలయు. రామమోహన గ్రంథాలయమును కేంద్రగ్రంథాలయముక్రింద భావింపవచ్చును. కార్యదర్శకులు గట్టివారుండినగాని జరుగవలసిన కార్యములు బాగుగా జరుగవు. గ్రంథాలయము బాగుగలు కార్యదర్శిని బట్టియుండును. ఇది సరస్వతీనియములు. వీనియెడ దేశీయల కెంత ఆదరముగలవో దేశమున కంతవృద్ధియుండును. దేశభావలయందు గ్రంథములు మొదలైన దేశమున జ్ఞానమువృద్ధియగును. జ్ఞానము వృద్ధి అయినకొలది సౌఖ్యము వృద్ధియగును. సౌఖ్యము వృద్ధియైన, మనస్సునకు శ్రేయము పొచ్చును. శ్రేయము పొచ్చిన వివేకముపై జ్ఞానము సంపాదించ నవకాశముండును. వివేకమునందు జ్ఞానము వృద్ధియైన ఆముష్మికమునకు దారియేర్పడును. ఆదారిదొంగిన జన్మబంధనిమోచన మగును. అదియే మనుజుని పరమావధి. దానియందు లక్ష్యముంచి ఏకాగ్రభావముతో గ్రంథాలయముల యత్యుచ్చదశ నందించి, దేశమున జ్ఞానము పెల్లివిరియజేసి, తోడివారలకును దేశమునకును జ్ఞానప్రదాయకులమై సరస్వతీనేన నేయుదుమేని, సర్వశ్రేయసులును సుఖ కూరును.

హైదరాబాదునందు ఒకడు స్వకృత్య జేసికొనుట:-

బెంగళూరులోని 75-వ కర్నాటక కాలనెలలోని యిరువురు సిపాయిలు తరిఫీదునిధి త్రము కోయంబుత్రూతుకు బోయిరి. తమతోగూడ 50 రూ॥ 50 అడ్డావన్న పుచ్చుకొని తరిఫీదునకు రాకొరిగియిన నాగయ్య నెట్టి అనుభావని వారియిరువురు పట్టుకొని తమ అధికారులకు ఒప్పగించిరి. అధికారులు నాగయ్య నెట్టిని తమయధీనమం దుందుకొనిరి. మరుసటిదిన ముదయమునవారు వానిని కల్కొనుకు విడచినప్పడు నాడు నూతిలోబడి స్వకృత్య గావించుకొనెను.

బ్రాహ్మణ్యము.

చిల్లరిగె శ్రీనివాసరావుగారు బి. ఎ.

III

ఒకనాడు తెల్లవారగట్ట ఒకచురురమైన గానము నాకు వినవచ్చెను. ఈ భావయేమి ఈ మాధుర్య మేమి అని ఆశ్చర్యపడి లేచి శిథిలగావించితిని. కొంతసేపటికిరకును నేను దానిని మన తెలుగుభాషయే యంతభాగ్యముగా వాడబడుచున్నదని గ్రహింప లేక పోతిని. 'జగదీశా మేలుకో' యని యది స్పష్టముగా వినవచ్చెను. కొంతమంది మన దేశపు పిల్లవాండ్లు కృష్ణవిగ్రహమును శంఖచక్రములు వేసియున్న గుడ్డను కలము కర్రలకు గోడ్డు కడ్డముగా పట్టుకొని చుట్టును బాదలుగ నిలచి మృదంగాది వాద్యములతో కన్నీర కంతములతో పాడుచుండిరి. వారిలో యొక్కని చేతియందు డిబ్బెయిన్నది. ఆడిబ్బెయి నందు పృథిగ్భావము నుండియు శ్రీపురుషులు వచ్చి తమకు తోచిన భర్తయును చేయుచుండిరి. ఇది భవరూపము సంకారాని దినములు అని నాకు భావము వచ్చెను. ఇంతమారున ఇంత శిథిలతో ఇంత భాగ్యముగా పాడు వారెవరు?

వీరు మనదేశములో హిసముగా చూడబడుచున్న కడ జాతివారి పిల్లలు. ఎంతచక్కగా పాడుచున్నారు! వీరిని గూర్చి విచారించగా ఈపిల్లలు ఒకరాత్రి పాతకాలయందు లూయస్ వీధి నుండి చదువుచున్నారు. ఈదేశమునుండి వెళ్లి యచ్చట యువోగ్యము చేయుచున్న కొంతమంది ఆ రాత్రిపాతకాలను ఎదువుచున్నారు. నాకుకూడ కడజాతికి చెందినవారే గాని, వారినిగాని వారి పిల్లలనుగాని చూచి యెవ్వరును కడజాతివారని పేర్కొనుటకుకూడ వీలులేదు. వారియొక్క కార్యదీక్ష వారియొక్క యుత్సాహము చెప్పటకు వీలులేదు. ఇట్టి పాతకాలకు రంగునూలోని ఆంధ్రులలో చాలమంది సహాయముచేయుచు సానుభూతిని గనపర్చుచున్నారు. ఈ పాతకాలయందు మావందనముల కనేకవిధముల పాత్రుడును గొప్ప యువభావము గలవాడును ఆగు నొక బ్రాహ్మణోత్తముడు నగు పుల్లయ్యకాశ్రిగా రనునాడున కూడ పగలు తమయువోగ్యమును చూచుకొనుచు రాత్రినేత యా దినబాలకులకు విద్యకరపుచుండురు.

రంగునూలో మనదేశమునుండి వెళ్లిన యలత్తగర్లము వారు గలరు. వారందరునుకలసి యొకసంఘము నేర్పాటు చేసికొనుచుండిరి. వారిసంఘము పేరు నేద్యమహాజన సంఘము. నేను మామిత్రులగు పుల్లయ్యకాశ్రిగారును పోవుచుండగా యాసంఘముండు స్థానమును జూచితిమి. ఆసంఘము యొక్క కార్యదర్శిగారు ఒక్కసారి నన్నా సంఘముయొక్క సభకు రమ్మరి ఆహ్వానముచేసిరి. వానొక్కనాడు సభకూడిరి. నేను వెళ్లినది ఆసంఘముయొక్క యువకులు మృదంగాది వాద్యములతో మనోహరముగా పాడిరి. ఆమూరదేశమునందు నాదేశముయొక్క మనోహర గాన గుంబును అత్యుత్కృష్టమవారి మనము హిసముగా నిచ్చట మామవారియొద్దనుండి శ్రోతప్రియంబుగా వింటిని. మన దేశము లో జరుగుచున్న నిమ్మ జాత్యుద్ధరణోద్వయమును బెజవాడ ఆదిమాంధ్ర సభకుగూర్చి ముచ్చటించితిని. వారందరును ఎంతయో సంతోషముతో నన్నాని విని దేశమాతానురాగంబు తమకింతకాబులునకు కల్గినదిగదా! యానందాశ్రువులు గన్నులనిందిరి. వారు మామెడల జూపిన ఆదరంబునకు మితిలేదు. తమకత్త్రాసు సారంబుగ కలకాలకు కట్టుంబులను జరిపించిరి. మరయు వారొక్కసంగతిని మాత్రుజేతమునందు తెలియపరపగిరిరి. తమకు బెజవాడలో ఆదిమాంధ్రులని పేరుపెట్టుట యంతగా ఇష్టము లేదనియు ఆదిమాంధ్రులపేరు ఆంధ్రులలో మరయొక నీచభేదమును తలయెడల గనబరచుచున్నచుండును, తమకు నేడుగల ని పిలువలయుననియు వారు నడిచిరి. రాబోవు ఆదిమాంధ్ర సభయందు నేడుగల మార్పులయొకను తీర్మానమును నేను ప్రస్తావించునని వారికి తెలియపరచితిని.

రంగునూపురమునందు జనులలో నూటికిముప్పది మంది దాగివిడులును ఇరుకదిమంది ఆంధ్రులును గలరు. దాగివిడులలో బ్రాహ్మణులు మంచి ఉద్యోగములు దచ్చట నున్న వారు తమ కుటుంబములతో నున్నారు. బ్రాహ్మణేతరులును కొంతమంది కుటుంబములతో నున్నారు. ఆంధ్రులలోమాత్రము విశేషమంది స్వంతకుటుంబములతో లేరని ఈనరకే చెప్పి యున్నాను. ద్రావిడులును చాలమంది మనజాతీయకళాలకు చాలతోడ్పాటొసంగిరి. జాతీయోద్వయమును వారు గ్రహించి నంత లేస్సగా మనవారచ్చట గ్రహించియుండలేదని చెప్పక తప్పదు. అచ్చటచ్చట కొందరు చదువుకొన్న వారతే ఆంధ్రో

ద్వయము జెలియక వ్యతిరేకమును దురభిప్రాయమును జూపించిరి. కాని మొత్తముమీద చాలమంది ఆంధ్రోద్వయము సరియైన జాతీయోద్వయమని గ్రహించి తగు సహాయమును జేసి యుండిరి.

ఇక బ్రాహ్మణేతరోద్వయము అచ్చట బాగుగా వ్యాపింపలేదు గాని మొత్తముమీద బాత్తుగాలేదని చెప్పటకు వీలులేదు. బ్రాహ్మణేతరు లందరిలో కొంతవైషమ్యము జనించుటకు జన్మిసుప్రతిక యిచ్చటకూడ పనిచేసినది. కాని ప్రజలలో నిదానమైన దృష్టిగలవారు బ్రాహ్మణులందును బ్రాహ్మణేతరులందును ఈమధ్యను మనకు దూరము గానుండిరి. రంగునూ మెయిల్ పత్రికాధిపతి గారితో నేనీవిషయమును ముచ్చటించితిని. వీరు తిరునల్వేలి కాపురంబులు. వీరికి మొట్టమొదట జన్మిసు పత్రికాధిపత్యము నిచ్చెదమనియు బ్రాహ్మణులకు వ్యతిరేకముగా వ్రాయవలెననియు కోరిరట. ఆయన వర్ణ భేదమును పాటించని తాను వర్ణాంతర వివాదమునకు తోడ్పడి దేశానర్థకమును కల్పించనని యాయ కృత్యమును కొడంబడలేదట. ఈయధార్థవాది ఆర్. వెంకటరత్నం నాయుడుగారియొక్క సహపాతీయట. వెనుక కొన్ని సంవత్సరములక్రిందట ఒకసారి మద్రాసు కాంగ్రెసులో నార్తముగారికి వ్యతిరేకముగావారిచి నాయుడుగారితో సాటు సభనుండి వెడలిపోయిన ధీరులలో నొకరు. నాయుడుగారియొక్క వాదమునుగూర్చి ఈయనతో ప్రశంసించినాను. నాయుడుగారియొక్క సాంఘిక రాజకీయాభిప్రాయములందు జరిగిన మార్పులను విని యాయన యంతయోచించారపడినాడు. ఈయన బహు సమర్థతతో రంగునూ మెయిల్ పత్రికను నడుపుచు మన దేశీయలయొక్క యిబ్బందులను గొలిగించుటకు సహాయభూతుడగుచున్నాడు. యూరపుదేశ సంచారమును చేసినచ్చి యాయనభవము నాజోపకారము కొరకు వినియోగించుచున్నాడు. ఈయన పేరు వేదమూర్తిగారు. మనిషి కాంతమూర్తి బ్రాహ్మణుడుకాదు. బ్రాహ్మణేతరుడే. వర్ణ భేదము పాటించడు.

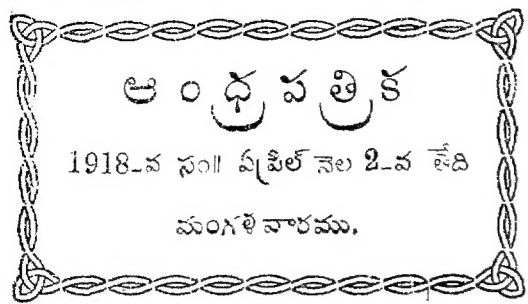
(కృష్ణాపత్రిక.)

ఆయా, ఆంధ్రజాతీయ విద్యాపరిషత్తుయొక్క సభ ఈ నెల 20 వ తేదీ ఆదివారము మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు బెజవాడ పురమందిరమున జరుగును. వర్సాంశములు:— 1. ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలను జాతీయ విశ్వ విద్యాలయమునకు జేర్చుట 2. కాంసిలుకు, పాలకసంఘమును విభలము చేయునట్లు నియమములను మార్పుట 3. కాంసిలుకు, కార్యదర్శిని నియమించుట.

బందగ, చి. సుందర రామయ్య, కార్యదర్శి.

పోలీసుకనిస్టేబులు లంచములు వీయుట:-తూర్పుపడిలో సాలరు సాహేబువై నొక అస్తితూర్పుపడి పోలీసుస్టేషనులో దాఖలుచేయబడెను. అస్తియందలి అంశములను విచారించకల సినదని స్టేషను ఇన్స్పెక్టరుగారు పేనుకనిస్టేబు కంకరకుబ్బు నాయుడునకు ఆ జ్ఞాపించిరి. నాకు లంచమివ్వని యెడల అస్తి యందలి సంగతులు నిజములే యని రిపోర్టు చేయుదుని పేనుకనిస్టేబులు మతియొక కన్స్టేబుకుండు సాలరు సాహేబునకు వాప్రంపెను. ఆప్రటిచుట్టున కతకు సరేనుని పిమ్మట లంచముసామ్యుకు ఇచ్చుట మాని వేసెను. మతికొన్ని దినములకు సాలరు సాహేబు పోలీసుస్టేషనుకు జోయినపుడు పాడుకనిస్టేబు తనసహకారితో గూడ వానిని ప్రేరేపించి ముప్పునకు దగ్గర సారానుకాణమునకు బోయి తిప్పుత్రాగిరి సాలరు సాహేబు కోటు జేసుకొని రూపాయల ధ్వనిని విని పాడు కనిస్టేబు తన సహకారి సహాయముతో వాని జేబులోని రూపాయలను ఊడబెరికికొని పారిపోయెను. సాలరు సాహేబు వారిని వెంటించి వారి ఇంటికి గూడ బోయి తన ద్రవ్యమును ఇచ్చివేయవలసినదని కోరినప్పుడు వారిని పోలీసుస్టేషనుకు ఈవ్యభుబోయి వారినికూడ కేసుచేసిరి. కేసు విచారణలో కనిస్టేబు లిరువురై నేరము స్థిరపరపబడినది. పాడు కనిస్టేబునకు 2 సంవత్సరములు కఠినశిక్షయు, రెండవ వారికి 9 మాసములు కఠినశిక్షయు, విధింపబడినది.

జూర దాంబి
ఇది శ్రీ భర్తృహృదిన నును నాటకము.
సంఘము రాచారి సంస్కరణమునకు మూర్త
మిందుజూపబడినది. అందరును జదివి తీర
వలయును. వెల 4 అ.కాలు. పోస్తేజ వేరు.
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,
1, తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు

ఉన్నతాశయప్రాప్తికి తరుణమిదియే!

“మీ యాశయము లుత్కృష్టములుగ నుండవలెను. ఆదర్శములనుండి నిటునటు చలించగూడదు. రాజీ నేర్పడను అంగీకరింపవలదు. గొప్పవారి కెన్నడును స్వల్పాశయము లుండవు. తిరిపెములతో సంతృప్తిజెందకుడు. దాహముతో బాధపడు మనుజుడు ఒక్కొక్క నీటిబొట్టుతో తృప్తినొందజాలడు. లోటలోని నీళ్లన్నియు నొక్కమారిమ్మని యడుగును.”—కవచే.

కాంగ్రెసు సంస్కరణములకున్న తక్కువ సంస్కరణములను ప్రజల అంగీకరింపని మాట సత్యమే. లోకమాన్య లేకుమహాశయము నుడివి నటుల, హిందూదేశమునకు ముఖ్యముగ గావలసినది కోశాధికారము, కార్యనిర్వాహకసభ ప్రజాప్రాతినిధ్యసభకు లోబడియుండుట, శాసననిర్మాణసభలలో ప్రజాప్రాతినిధు లధిక సంఖ్యాకులుగ నుండుట. ఈ మూడుదేవులును ప్రజలకనిసపు కోర్కెలు ఇంతిక్కును లెక్కప సంస్కరణములను దేశ మంగీకరింపజాలదు. కాని, కాంగ్రెసు విధాన మంగీకరించుటచే, సంతకన్నను నెక్కుడు కోర్కెల గోరగూడదని గాని, ప్రభుత్వము వారిం తకన్న నెక్కుడువరముల ప్రసాదించిన నంగీకరింప గూడదనికాని, వాదించుట హేత్వాభాసము. ప్రజాదర్శనము ప్రభుత్వాదర్శనము గూడ స్వరాజ్యమే. స్వరాజ్యమునకు దారిజూపెడి ప్రధానసంస్కరణముల నీ తరుణమున నొసగుట భావ్యమని ఎల్లరును అంగీకరించియే యున్నారు. సంపూర్ణ స్వరచిపాలనము చేకూరుట కంతరిముల గూడనిపుడే నేర్పరుపవలయునని, ప్రజలు గోరుచున్నారు. ఈ యంతరిములకు కాలకరిమితి కొలదిగ నే యుండవలెను. కాంగ్రెసు విధానమున ముఖ్యముగ సంస్కరణములు గోరబడినను, అందు సాహసము, చొరవయు గాన్పించదు. ఇందుకు కారణము లేక బోలేదు. లక్ష్యపురమున కాంగ్రెసు మహాసభ గూడ నపుడు, అంతకు బూర్వము విడిపోయిన అతివాదులును మితవాదులును ఏకప్రదేశమున చేరవలసియుండెను. హిందూ మహమ్మదీయ సమ్మేళన మవసరమయ్యెను. భిన్నాభిప్రాయలకు సమన్వయము గలిగింపవలసి వచ్చెను. అందుచే ప్రజాశయములను పూర్తిగ వ్యక్తీకరించుటకు వీలు లేకబోయెను. సమాధానముకొరకు సంకుచితాశయముల వెల్లడింపవలసి వచ్చెను. ఇంతియగాక ప్రభుత్వము వారి యభిప్రాయ మంతరకును, వెల్లడి గాలేదు. ప్రభుత్వమువారికి కొంతవరకైనను, నచ్చెడి సంస్కరణములనే ప్రతిపాదించుట కార్యసాధన మార్గమని, నాయకులు దలంచి సంస్కరణ విధానము నేర్పరిచిరి. అందుచే, లోక మాన్యతలకు గారు సూచించిన కార్యనిర్వాహక సభ శాసన నిర్మాణసభకు సంపూర్ణ లోబడి యుండవలెనను సంస్కరణము కాంగ్రెసు విధానమందు ఒహిరంగముగ గాన్పించుట లేదు. శాసననిర్మాణ సభ తీర్మానములను, కార్యనిర్వాహక సభ నాచరణలో బెట్టకబోయి

నపుడు, చేయదగిన కార్య మెద్దియో, సువ్యక్త పరుపబడలేదు. అంగ దేశమున, మంత్రివర్గమున కును ప్రజాభిప్రాయమునకును పోరాటము సంభవించిన, మంత్రివర్గము రాజీనామా నిచ్చును. ఆదేశమున, ప్రజలకు, ప్రభుత్వమందుచే బాధ్యత వహించుచున్నది. కాంగ్రెసు విధానము ననుసరించి, కార్యనిర్వాహక సభ ప్రజాశయములకు వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించిన తన పదవిని త్యజింపవలెనను విధినియముముగ నప్పట్టు. కార్యనిర్వాహకసభ్యులను బలవంతముగ దొలగించుట కధికార మెక్కడను శాసన నిర్మాణసభకు ప్రసాదింపబడ లేదు. అందుచే కాంగ్రెసు విధానము బాధ్యతగల ప్రభుత్వ స్థాపనమును స్పష్టముగ సూచించుటలేదు. అయినను వేరొక విధముగ, ప్రజాశయములు కొనసాగుటకు వీలు లేక బోలేదు. బిసెంటుగారు నుడివినటుల, కార్యనిర్వాహక సభ్యులు ప్రజాశయములకు వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించిన, కోశాధికారముగల ప్రజాప్రాతినిధి సభవారు ధనము నొసగుట మానివేయవచ్చును. ఆభయముచే, కార్యనిర్వాహకసభ సక్రమముగ ప్రవర్తించవచ్చును. లేనిచో ప్రభుత్వపరిపాలనము స్తంభింపితిరును. పరిపాలనమున, నిట్టి పోరాటములు తరుచుగ బెరుగుట సౌష్ఠవముగ పరిపాలనమునకు మార్గము గాజాలదు.

కాంగ్రెసు విధానము నేర్పరచిన నాటి పరిస్థితు లిపుడు పూర్తిగ మారివని. అతివాదులు మితవాదులు జాతీయ వాదులయిరి. హిందూ మహమ్మదీ యాభిప్రాయ మేకమయినది. ప్రభుత్వాదర్శనము గూర్చి సంశయ మెద్దియును లేకుండ, బాధ్యతగల ప్రభుత్వస్థాపనమే తమ యాదర్శమని ప్రభుత్వమువారు స్పష్టీకరించిరి. అందుచే ప్రజలకు ప్రభుత్వము బాధ్యత వహించుట కవసరము ముఖ్యంగాముల నన్నిటిని, సంస్కరణ విధానము నందిపుడు జేర్పవలయును. స్వల్పపు కోర్కెలతో సంతృప్తిజెందిన లాభ ముండదు. కార్యనిర్వాహకసభ శాసన నిర్మాణ సభకు లోబడి యుండన మూత్రమున జాలదు. కార్యనిర్వాహక సభ వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించిన పుడు దానిని దీసివైచుటకు శాసన నిర్మాణ సభ కధికార ముండవలయును. ఈ యధికారము ప్రచ్ఛన్నముగ గాక ప్రస్ఫుటముగనే యుండవలెను. రెండు సభలకును నిరంతర పోరాటముల కవకాశ మిచ్చుట శ్రేయస్కరము గాదు. ప్రజాప్రాతినిధిసభకు తగిన పలుకుబడి యుండవలెనని, ప్రజలు ప్రభుత్వపరిపాలనమున జోక్యము గలుగజేసికొన శక్తివంతులై యుండవలెను. ఇందుకు పరిపాలనము దేశ భాష లలో జరుగుటయు, భాషల ననుసరించి రాష్ట్రముల నిర్మించుటయు నత్యవసరము. కాంగ్రెసు విధానమున మార్పు లవసరమని, నిరూపితమైన వంగదేశ ప్రముఖులు దెలిపిరి గాని, సాంప్రదాయవాదులందుల కంగీకరింప లేదు. అయినను, వంగదేశీయు లంతటితో నిరుత్సాహ పడలేదు. హిందూదేశమంతటికిని పనికివచ్చు సంస్కరణములను భారతీయులంద రంగీకరింపక బోయినపుడు వంగదేశమునం దయినను అట్టి సంస్కరణములను ప్రవేశబెట్టుటకు వంగరాష్ట్రీయ మహాజన సభ గోరుచున్నది. వంగరాష్ట్రీయ సభలో స్వరాజ్య తీర్మానమును, సురేంద్ర నాథ బెనర్జి గారుపాదించుచు, కాంగ్రెసు సంస్కరణములు ప్రజాశయములను సంతృప్తిపరుపజాలవని స్పష్టీకరించిరి. బాధ్యతగల నాయకులలో నొకరగు బెనర్జిగారే యిట్టి కోర్కెను గోరుచుండ

దేశములో నూతనాభిప్రాయము లెటుల ప్రబలి గాంచుచున్నవో కనులు గల వారికి సుగోచర మగును. వంగదేశమునకు సంపూర్ణ రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము నొసగవలయు నని బెనర్జిగారు గోరి. నూతన విధానమున రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వము ప్రజలకు సంపూర్ణబాధ్యత వహించుచు రాష్ట్రీయ శాసన నిర్మాణ సభలో 450 మొదలు 500 వరకు సభ్యులుందురు. ఈ సభ్యులందరును, ప్రజల చే నన్నికొనబడిన వారై యుండవలెను. రాష్ట్రీయ శాసననిర్మాణసభలో ప్రభుత్వ నియమిత సభ్యులుండజనదు. లేనిచో, ప్రజాప్రభుత్వము సంపూర్ణబాధ్యత వహించుటకు వీలుండదు. రాష్ట్రీయ సభాకార్యక్రమము పార్లమెంటు సభాకార్యక్రమము ననుసరించి యుండును. కార్యనిర్వాహకసభ, అంగ దేశ మంత్రివర్గము బోలియుండును. కార్యనిర్వాహకసభను దొలగించుటకు ప్రజలకధికార మొసగబడును. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమునకు ఆధికస్వాతంత్ర్య ముండవలయును. నైనికాధికారము సామ్రాజ్యహస్తగత మయినను, రాష్ట్రమున కవసరమగు నైనికదళమును రాష్ట్రప్రభుత్వపు కోర్కె ననుసరించి, స్థాపింపవలెను. వంగభాష మాటలాడు వారి నందరిని గలిపి యేకరాష్ట్రమున జేర్చితిరవలయును. ఈ తీర్మానము కాంగ్రెసు విధానముకన్న ముందు చనుచున్నది. బాధ్యతగల ప్రభుత్వమున కవసరమగు నుపాంగముల నన్నిటి జేర్చినది.

ఆంధ్రు లీసమయమున వంగదేశీయుల మామనలంబింపవలెను. దేశమునంతను భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములుగ విభజింపవలయు నని ఆంధ్రులు గోరియుండిరి. అఖిలభారతీయు లీ కోర్కె నంగీకరించిన సందేయే. అటుల గాక, కాంగ్రెసు విధానమునకు ఆంధ్రుల కోర్కె భంగము గలిగించునని గొందరు తలచునెడల, ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణము నైనను ఆంధ్రులు తప్పక గోరవలయును. వంగదేశీయులు గోరిన విధముగనే, ఆంధ్రభాష మాటలాడు జిల్లాల నన్నిటిగల్పి ప్రత్యేక ఆంధ్ర రాష్ట్రముగ నిర్మింపవలయు నని ప్రభుత్వమువారి సాంధ్రులు గోరవలెను. ప్రజాపరిపాలనమున కవసరమగు ముఖ్యసూత్రముల ననుసరించి రాష్ట్రప్రభుత్వముల నేర్పాటు జేయవలయునని, ఎల్లరు నంగీకరించెదరు. కాని, ప్రతిరాష్ట్రమును ఏకవిధ పరిపాలనము నవలంబింపవలయు నను నియమ మెక్కరలేదు. ప్రతిరాష్ట్రమును, అందలి ప్రజాభివృద్ధి కనువగు, పరిపాలనము నేర్పరచికొనవచ్చును. భాషాప్రయుక్తముగ రాష్ట్రములుండవసరము లేదనువారటులనే రాష్ట్రముల నేర్పరచికొనవచ్చును. కాని ఆంధ్రులును వంగదేశీయులును, అట్టి రాష్ట్రములనే గోరుచున్నారు. బాధ్యతగల ప్రభుత్వ స్థాపనము నట్టిరాష్ట్రమున మొదలిడవలయునని వాంఛింపుచున్నారు. అందుచే వంగరాష్ట్రీయసభ గోరినటులనే, ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సభయు కాంగ్రెసు విధానముకన్న ముందంజవైచి ఆంధ్ర రాష్ట్రమునకు సంపూర్ణ రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము గోరుటలో దోష మెద్దియు లేను. కాంగ్రెసు విధానమున కన్న వెనుకంజ వైచుట దేశహితము కాజాలదు గాని, ముందంజ వైచుట దేశాభివృద్ధి సూచకమని అంగీకరింపక తప్పదు. ప్రత్యేకకాంగ్రెసు సమావేశము గూడు లోపల, ఆంధ్రులు తమపాంఛలను ప్రస్ఫుటము గావించి, నాటి సాఫల్యము దేశాభివృద్ధి కత్యవసరమని చూపగలిగిరేని, గమ్యస్థానమును తప్పక జేరగలరు.

మాతృ భాషాభిమానము

జగదీశ చంద్రబోసుగారు గత గురువారమున వంగసాహిత్యపరిషత్తులో, వృక్షవిత్తము గూర్చి బెంగాలీ భాషలో నుకన్యాసముసాగిరి. ప్రకృతి శాస్త్ర విషయముల గూర్చి ప్రముఖులు స్వీయభాషలో మాటలాడుట కిదియే ప్రథమ పర్యాయమని అమృతబజారు పత్రిక చెబుచున్నది. దేశభాషలో భాషావ్యాసము గావించిన గాని లాభముండదను సభిప్రాయము దేశములకు వ్యాపించుచున్నది. సుప్రసిద్ధ శాస్త్రవేత్తయగు జగదీశచంద్ర బోసుగారియొక్క మాన్యములగుట, భాషయుగమున్నది. ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞాన వ్యాసమిప్పుడత్యంతవసరమగుచున్నది. శాస్త్రజ్ఞానము బడయుటకు, భాంతీయులనేక సత్సములు తమ విలువయగు కాలమునంతయు అన్యభాషాభ్యాసమునకై వ్యర్థపరచుట, బాధ్యభివృద్ధికి వేరువురుగుచున్నది. ప్రపంచములో శాస్త్రజ్ఞానాభివృద్ధి గాంచిన దేశములలో, దేశభాషల మూలముననే శాస్త్రము లభ్యసించబడుచున్నవి. జపాను దేశమిందుకు ముఖ్యదర్శనము. జపానీయులన్యభాషాభ్యాసమునకై తమ కాలమును వినియోగించినచో, సత్వశాభివృద్ధి మృగ్యమయ్యెడిదే. జర్మనీలో దేశభాషలను పిల్లత్వభావముతో నాచిన కాలము లేకబోలేదు. లాటిను భాషలో విద్య నభ్యసించుచు, స్వభాషను మరచి, ప్రజలు ప్రవర్తించినాగిరి. స్వభాష నభ్యసించుట పరువు తక్కువగ జూడబడెను. లీబ్నిట్జ్ అను శాస్త్రవేత్త దేశభాషలలో శాస్త్రజ్ఞానమును వ్యాపింప చేసెను. అప్పటినుండియు ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞానము ప్రజలలో వ్యాపించెను. ఇంగ్లండు, ఫ్రాన్సు, అమెరికా మొదలగు నాగరిక దేశములందెల్లను, దేశభాషలే శాస్త్రజ్ఞానాభివృద్ధికి దోడ్పడెను. హిందూదేశమునందెప్పుడు ప్రకృతి శాస్త్రజ్ఞానము వ్యాపింపవలసిన యవసరమనుదినము ప్రస్తుతమగుచున్నది. పరిశ్రమలభివృద్ధిగాంచుట కీ కొరతను దీర్చవలెను. ప్రజాసామాన్యమునకు శాస్త్రజ్ఞాన మలవడినగాని దేశములో పరిశ్రమలు తలయెత్తనేరవు. సుప్రసిద్ధ శాస్త్రవేత్తలు దేశభాషలో తమ భావములను ప్రకటించుచుండిన గాని, యిక్కార్యము కొనసాగదు. జగదీశ చంద్రబోసుగారి మాన్యమును, భారతీయ శాస్త్రవేత్తలవలంబించి, దేశారాధన జేయుదురు గాక!

గాంధీగారి వ్రతము

గాంధీగారి యువవాసవ్రతప్రభావము గూర్చి తెలియజాలనివారు, వెక్కిరింప సాగిరి. కాని గాంధీగారి మనోనిశ్చయ మణుమాత్రమును చలించునదిగాదు. అవజయమన నెద్దియో, గాంధీగారికి తెలియదు. గాంధీగారు సంకల్పసిద్ధులు. వారి లేఖలోని యీక్రిందివాక్యములు వారి ప్రభావమున కాధారమెద్దియో వ్యక్తపరచుచున్నవి.

“ఏజనసమూహ మయినను, సత్యము నూతగ నైకొనక, తమవ్యాధానము లనుల్లంఘనీయములని ప్రపంచమునకు దోషజేయక బ్రవర్తించెదరో, అట్టివారెన్నడును యొకజాతిగ నేర్పడజాలరు. స్నేహితులెటుల దలంచినను, అవసరమగునపుడెల్లను నేనీ యువవాసవ్రతము నవలంబించుట కేమాత్రము ఔషధీయజాలను.”

వైవాక్యములలో గాంధీగారి మనోనిశ్చయము వెల్లడియగుచున్నది. భిక్షువును జయమగుటకు ఎట్టి కష్టములైన నోర్చి, కార్యము సాధించి తీరదనని, గాంధీగారు తనభయము పూనియున్నారు. అట్టి స్థితిలో భిక్షువును నిరణయము గాంచుకొనువా?

క్రికేషు లగు కొవ్వారి చంద్రారెడ్డిగారు కొవ్వారి చంద్రారెడ్డిగారు గత శుక్రవారము తెలంగాణమున ఈ పురియందు కాలధర్మము నొందిరిని తెలిసికొనుట కెంతయు వగచుచున్నాము. వీరు వయసున పిల్లలయ్యును, దేశోపయోగకరము లగు విషయములందు సామర్థ్యము దత్యంతశ్రద్ధ వహించుచుండిరి. వీరి కాంక్ష భాషనైగల సభిమానము మొదలు, వీరు ఆంధ్రప్రదేశ్ లో గ్రంథమాలాపోషకులై భాషాసేవ యొచ్చిరి. 28 వత్సరముల ప్రాచీనముననే వీరు విశిష్టతను లగుటచే, ఆంధ్రభాషకు గొప్ప కొంత వాటిని దనులకు సందియము లేదు. వీరి యాత్మకు భగవంతుడు శాంతిని ప్రసాదించు గాక!

అభిలభాంతాయుర్వేదముహాసభ

ఈ సభ ట్యూటోరియమున మాసాతమున గూడుచు మద్రాసు ఆయుర్వేద కళాశాలాధ్యక్షులగు వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులు గారు రధ్యక్షత వహించుటకు ప్రకటించబడినది. గోపాలాచార్యులు గారు ఆయుర్వేద వ్యాసమునకై నాచించుచున్న మహాపకార మెల్లరకును విదితమే. సభాధ్యక్షత వహించుటకు వీరెంతయు నర్హులనుటకు సందియములేదు. ఆంధ్రులలో నొక రిట్టి గౌరవమునకు పాత్రులగుట, ఆంధ్రుల కెల్లరకును సాహిత్యకారణము.

విద్యానినోదినీ సభ.

ప్రతాపరుద్రయ ప్రదర్శనము.

ఈ సభవారి కడవిక శనివారము సాయంత్రము కల్లోరియాపురమందొమ్మన దివాన్ బహదూర్ కలువల రామానుజముశ్రేష్ఠిగారి యధ్యక్షతనంద జేదము జేంకటరాయ శాస్త్రిగారి ప్రతాపరుద్రయ నాటకమును సంక్షిప్తపరిచి ప్రదర్శించిరి. ఈ నాటకమును ప్రదర్శించు సమర్థులు మిక్కిలి యరుదయు విజ్ఞానసంపన్నులైన యీ సభవారు మొత్తము మీద దీనిని చక్కగా ప్రదర్శించినందు మెప్పువో, ప్రదర్శకుల సామర్థ్యమునుగూర్చి ప్రశంసలు ప్రకరింపవలెను. కాని, నాటకమును సంక్షిప్తపరిచి సందర్భమున మీరు నుకొంత యెక్కువ శ్రద్ధతోనియుండినచో, ప్రదర్శన మంతకంటెను ఎక్కువకై కట్టియుండెడినది చెప్పక తప్పదు. ఈ ప్రదర్శన వైపుణ్యమునకును జేద విద్యాధులకు సాయము చేయబడిన సభవారి యత్నప్రౌఢ్యమునకును సంతసించి అధ్యక్షత వహించిన రామానుజము శ్రేష్ఠిగారు సభవారి కొక రజితపాత్రమును ఇచ్చుట ప్రదర్శకులకు చేతి యొక బంగారుపతకమును బహుమానముగా నొసంగిరి. ఇందొకటి కడవిక శుక్రవారము రసపుత్ర విజయ నాటకములో అజితసింహ పాత్రమును ధరించి సంతోష భూర్వక్ మైన సభ్యుల కరతాళధ్వనుల పరంపరలకు పాత్రుడై ప్రతాపరుద్రయ నాటకమున యవరాజుపాత్రమును చక్కగ ప్రదర్శించిన బాబుడు గరిమెళ్ల లక్ష్మీనారాయణ గోసంగం బడెను. ఈబాబుడు సభవారి యోజనమున రెండవభారములో నడుపుకొనుచున్నాడని తెలియుట సంతోషమైన వార్త కాకముందు, రెండవపతకము యంగంధర పాత్రధారియై వెల్లెవాని భాగమును నిపుణముగా ప్రదర్శించి, వైద్యాపురము మిషన్ హోమ్ గూర్చి హెచ్చాసరు కల్లూరి సుందరరామయ్య, బి.వి. ఎల్. టి. గారికొసంగబడెను. వైద్యాపురమున వేరి వారాణసుమాద్రి గారుచంద్రాగిత్తిరులై రామానుజము శ్రేష్ఠిగారిబహుమానములను వారివారి కొసంగుచు సామక్రోశ వాక్యములలో సభవారి ప్రోత్సాహ పఠచి యానీర్పించిరి. వైయిరువురు ప్రదర్శకులకును బహుమానము లొసంగబడె ననుటచే టిక్కినప్రదర్శకుల రింత మాత్ర మును భుజి కాదని కాని నిరర్థమను వర్ణనమును వైపుణ్యమును చూచిన యవమానప్రదర్శకులకు వారిని బాధ్యముచేసిండుట యవిధము. విద్యాభ్యాస పాత్రధారు విద్యార్థులుగా నిర్వహించెను. టి. వి. ఎల్. టి. విద్యార్థులుగా నిర్వహించెను. వైపుణ్య, సంతోషభిక్షులవారిని

వఱకే బహుమానపతక మందినవారు. వేరిగాని జేదమువేరిన బొల్ల విశ్వనాథము, బి.వి. ఎల్. టి., గారు సభ్యులను ఆనంద నిమగ్నులను గావించిరనుటకు సందియములేదు. వారికొక బహుమానపతకము నిప్పించుటకును ప్రయత్నములు జరిగెను. కాని, దురదృష్టవశమున సఫలముకాలేదు. సభ్యులస్కాంధలోప మెంతమాత్రమును ప్రదర్శక వైపుణ్యభావముగా పరిగణింపబడరాదు. సభ్యులస్కాంధలోపమున కెన్నియో యితరకారణము లందవచ్చును. అంతేకాక, విశేషించి యీకాలముందలి బహుమానపతకములు కేవలసామర్థ్యనిరూపకములుగక గాక ప్రోత్సాహకములుగక గూడ పరిగణింపబడుచుండుట విజ్ఞులెఱుంగని విషయముకాదు. ఈ పరిస్థితులనెల్ల నింతగా చర్చించినపుడు, వెల్లెవాని కీయబడిన పతకము తారతమ్యపరీక్షయందశాదృశ్యతాద్వందగుటచేత కేయియ్యబడినది తెలుపకుండుట యధర్మము. వెల్లెవానికి పతకమియ్యబడుట సమంజసమని సభ్యులందఱును సంతసించిరి; కరతాళపరంపరలచే తమ హర్షమును వ్యక్తించిరి. కాని, అంతకుపూర్వము చాకలివానిజేదముధరించిన బొల్ల విశ్వనాథముగారు వెల్లెవానకును జలదంకి కీర్తనగావు గారు దప్పవాడుగను చాటింపునకు వచ్చినపుడు చాల్చిననుండి ‘రియల్ మెడలిస్టు’ అని యెకరో యొకరిరువురఱుచిరి. అభిరుచిని బట్టి యభిప్రాయములు భిన్నమగుచుండును. ఇది యంతమాత్రమే యైనచో సమంజసమే. ఇంతకును ‘రియల్ మెడలిస్టు’గా నూచింపబడినవారు వెల్లెవాడో దప్పవాడో వ్యక్తము గాకున్నను, ఉభయయును బహుమాన పాత్రులే యనుటకు సందియము లేదు. వెల్లెవానికి (చాకలివానికి) పతకము లభ్యముకానిదియు ఇదివఱకే నూచింపబడినది. దప్పవానికి మాత్రము మఱునాడు ఎన్. వేంకటస్వామినాయుడు అండే సన్నవారు ఒక బంగారుపతకమును బహుమానముగా నొసంగిరిని తెలుపుటకు సంతసమగుచున్నది. ఈ దప్పవాని జేదముధరించినవారు అత్యంత సహజముగ తమ పాత్రమును ప్రదర్శించుటయే కాక ఆంగ్లేయ భాషలో ప్రశంసా పాత్రములైన కొన్ని నాటకములను రచించి యున్నారని తెలిసికొనుట పాతకుల కెంతయు సంతోష కారణము కాకతప్పదు. మఱియు, ఎన్. వేంకటస్వామినాయుడు అండే సన్నవారు మఱునాడు సాంగభద్ర నాటక ప్రదర్శన సమయమందు తమ బహుమాన వ్యక్తములలో నింకొకరిని శ్రేష్ఠిగారి బహుమాన పతక యొన బొలుండు గరిమెళ్ల లక్ష్మీనారాయణకే ఇచ్చిరనుటచే, ఆ బొలుండు మహాశయుల ప్రోత్సాహమునకు పాత్రుడయ విషయము చుట్టెంత విస్మయముకాగలదు. ప్రదర్శనము ముగియగనే, అధ్యక్షులు దివాన్ బహదూర్ రామానుజముశ్రేష్ఠిగారు పుష్ప మాళికాలంకృతులై సభవారి సభివందించుచు సామక్రోశ భాష్యముగ నుపన్యసించిరి. కృతజ్ఞతా వందన సమర్పణముతో సభ సమాప్తమయ్యెను. దివాన్ బహదూర్ గారు ఆంధ్రభాష యొక తమకుగల యవ్యాభివృద్ధికి వ్యక్తపడ మఱునాటి సారంగధరనాటక ప్రదర్శనమునకుకూడ దయచేసి విద్యాభివృద్ధి కై సామర్యముచున్న యావిద్యావివోదినీ సభవారికి తాము సోదరు లిరువురును ప్రతి సంవత్సరమును నూకేసి రూపాయల విరాళము నొసంగెదమని నెలవిచ్చిరి. ఇదియెల్ల ఆంధ్రోద్యమ ఫల మాచన యని సంతసించదగి యున్నది.

టామరుపర్వమట్టుకొనుట.

ప్రాకుమాను, మార్చి 31:—తైలుగాడ్డు టామిరస్సును పట్టుకొనిరి.

కార్మిలపులలాయనము.

మార్చి, మార్చి 31:—కార్మిలపు కాక్సును రాయ్ముర ఓడిపోయి కొండలకు పారిపోయెను.

గ్రీసురాజు కనస్టాంటైను

ఏప్రిల్, మార్చి 31:—గ్రీసురాజు కనస్టాంటైను వివాహముచేయుటకు కోర్టుచుట్టు వారాధ్యపించిరి.

క్రియశి సరోజినీదేవిగారు ఈమె పంజాబులో నుత్పల్లె నించుచున్నది. శరీరభాగమునాడు నలందరు కన్యా భూమి విద్యాబయ్యను ఉత్తరభాషలో నుత్పల్లెనందిరి. ఆమెను నాదాంగ్లజ్ఞాన పరీక్షగిడిది. 1-వ తేదీ అభ్యుదయకే గా కరతాళ పరంపరలు మిషన్ లు మిషన్ లు గోల్డ్ మెడలిస్టు గానుగిరి. ఆమె వర్ణన జాబులును ఇచ్చిరి.

10 దినములగుటచే నిపుడు బాగుగా గ్రహింప వీలు
కలిగినది. కొద్దిదినములనుండి అండ్లదొంగమున జర్మనుల పురో
గమము వాచుమాత్రమైనది అగ్రానును పట్టుకొనుటకు తప్ప
వారు పెద్దయెత్తున తలపడ నేలేదు. చిల్లరహుల సేకము జరిగి
నవి వానిలో మాకే అగ్రాను మొదలు అల్పపు అంకరులవర
కునుగూడ ననుకూలము కలిగినది. ఈ 10 రోజులలోను వారికి
కలిగిన నష్టమింతయు తెక్కింపవీలు లేదు. ఇంతవరకు పారు 80
పదాతి డివిజనులనుదొంగమునకు పంపిరి. అన్ని డివిజనులకును
కొద్దిగనా గొప్పగనో నష్టము కలుగకపోలేదు. ఇటీవల పారు
క్రాంతి సేసిననుపంపలేదు. వారు మరల పెద్దయెత్తున తలపడదల
చుచుండవచ్చును. వారి మొదటి యత్నము విఫలమైనది. పా
రగుటనుగూడ చిట్టులేకపోయిరి. డివిజనులు అగ్రానును కు
ట్టుకొన వలెని విధమునయ్యెను. ఇటుక కలిగిన విధిగా భూమి
ముట్టుకొనెడిది.

పరామర్శ జీర్ణమగుట.

మాంటిడేషన్ పథమటకామి మిట్టపల్లములుగా నుండుటచే శత్రువులు బాగుగా నిరోధింపబడిరి. వారి సేన అమీన్ ను 18 మైళ్ళ కంటే వెళ్ళునర చేయగా, సెప్టెంబరు గూడ లేదు. వారి నష్ట మధ్యధికమగుట నిశ్చయము. రెండు నకు పంపబడిన 80-90 డివిజనులలోను 1-5 వ వంతు మాత్రమే వెనుకకు పిలవబడి నుండును. కాని వారి కింకను చాల సేన గలదు గాన రణ మింకను చాలకాలము జరుగగలదు.

బ్రిటిషువారి ఉపక్రమణము.

31-వ తేదీనవచ్చిన తంతివార్త:- శత్రువులు అరాసు అమీన్ ను సెంట్రాల్ టెన్ ముగ్గురు వలసలలో తీవ్రముగ తలపడి విఫలమైనను ఈ వారముకొనను బోయల్స్ వదిలి గాని మేము సేనలను సరిగపంపుటకు పిలువలిగినది. వర్షములు కురిసిపడుట మార్గములుచెడినవి కాలస్థితి చంచల మగుచున్నది. నిన్న ఉదయమున ఆత్మ కోరు డి మి య ను ల యొద్ద లా ను న ది క్షుత్ర ర ద టీ డి భాగములందు ప్రబల సేనతో శత్రువులు తలపడి మేము కొద్దిగా వెనుకకు పోతిమి. గత దినము సాయంకాలమున శత్రువులు మొత్తము ఈకాన్యముననున్న పెద్ద అడవి సాక్రిమిండిరిగాని మరునాడుదయమున మా ఆక్రమణ వారిని తలపడి చాల నష్టముకలిగించి పోయిరి. ఆక్రమణ విక్రమము ప్రశంసనీయము. వాయూసేన, మార్షల్స్, కేపుల, మధ్య బోయల్స్ తీవ్రముగ నున్నది. నిన్న మధ్యాహ్నము శత్రువులవలన సభిక్తుగ భరంగులను గార్చి పరాకులను గమించి కొంత ముందునకు రాగలిగిరి. కాని 10 గంటలకు మరల పశ్చిమానకు మైసినది. మరలవారు తలపడి చాలనష్టపడిపోయిరి. మధ్యాహ్నము జర్మనలు ప్రబల సేనతో సోమ అంకరులమధ్య తలపడి వారి విమానములెరుటచూచి మరి విమానములచటికేగెను. అచట వారు భూమిగా నోడింపబడిరి. శత్రువులుమరల తలపడి యోడిరి. సేనుమధ్యాహ్నము 2 గంటలకు వేసిన పారము నొద్ద మేము తలపడి 200మందిని 40 మరపింపులను పట్టుకొని మరలినవచ్చితిమి. 50 కనుక కనబడినది. కుడివంక పరామర్శకు భద్రముగ పోయినాము. మరల వెనుక తలపడుచుదని మేము సంతోషించుట అనవసరము ఇంతవరకు వారు 90 డివిజనులను పంపిరి. వారికింకను చాల డివిజనులుగలవు. మొదటియన్నము సోముకు త్రరమున విఫలమైనదిగాన వారు మరల నచటనే తలపడి గరు తేకరంగమును పెంచెదరు వారికింతవర కనుకూలముగలిగిన ఫలము బురదనీల ఉత్తరదక్షిణములందు మిత్రమండలి నిరోధమునబట్టి శత్రువుల అవస్థాంధన మేర్పడు ప్రతి తడవకును వారికి క్షిణించుచున్నది. మా సేనలధికమగు ప్రదేశమున తలపడుచున్నది. లాగిస్తీ పారముకొద్ద తలపడుటయే గాక సేనుదయమున మూగుంటలకు అరాసుకు తూర్పున భూమి కోల్పోయెదడ నూడ తలపడి శత్రువులను 1500-గజముల గంగ మున 200-గజముల వెనుకకు తరిమితిమి.

అప్పుడు త్రరమున బోయల్స్ యొద్ద మేము ఫిరవది తలపడితిమి. సోముకు త్రరమునన్న నోక పెద్ద సేనకనబడినది. మా పింగళులధాటికి వారందరను చెదరిపోయిరి. అన్ని బోయల్స్ సహాయము జరుగుచున్నది. నిన్న మార్షల్స్ కోసం సోముకు మధ్య 5000 మంది శత్రువైకులు హతులైరి.

భయంకరవైమానిక యుద్ధము.

లండను, మార్చి 31:- బ్రిటిషువారి టెల్లు ప్రకటించుచున్నాడు. - కివాము నాటిరాత్రి వాయు భారము భూమికి మాటపోయినది. అయినను వర్ష ముపడిమిలముగ గురియు చున్నను మావైమానికులు సోముకు దక్షిణమున జరుగు యుద్ధములందు పనిచేయుచుండెడివారు. క్రిందినందియె ఎగురుచుండు వైమానికులు విశేషముగ పోరాడిరి. వనవారు 12 జర్మనువిమానముల నేలగుల్పిరి. మరిమాడింటిని క్రిందికి కరియి వైచిరి. విమానవిధ్వంసకు లింకోక రెండింటిని గార్చివేసిరి మావి మానములు అయిదుకలిగించుచున్నది.

పార్వీసుముట్టడి.

లండను, వాడికి:- పరామర్శవారిట్లు ప్రకటించిరి:- కివా రము పగటిపూట జర్మను సూరపురదేశపు భరంగులు పార్వీసును మట్టడింపసాగినవి. కి గురుచంటి సేనుబడిరి. అందు నలుగురు శ్రీలు, 37 గురు దెబ్బలుకలిగెను. అందు అందు 9 గురు శ్రీలు; 5 గురు బాంబులు.

ఇంగ్లండు

యుద్ధ కారణము.

లండను, మార్చి 28:- యుద్ధ కారణమును గూర్చి మరి కొన్ని వివరముల తెలుపుదు 55 టిమున్స్ కు గారు "త్రెయ్యి" ప్రతికయం బోక తేలుకు ప్రకటించిరి:- 1918 వ సంవత్సరములో ఢిల్లీ ఎమిషమున నెదిరు కందకయోధుడన క్షేమి సొనుగుటకు పోయెను. విదేశకార్యాలయము వారు కోరగా పింఝాడేశ దోరతమువా రవుతు తన సొక ఆస్తియను రా యభాగి దన్నమియ్యగోరి. అతడు వాపానునండి ఆస్తి యాకు బోవుచుండెను. అచట నత దప్పడి "మిలిటరీ అటాచి" పదవిని కపించిరి. విచ్చినపుడు తాను 15 దినములవర కుండు నని అతడు చెప్పెను. కాని మూడురోజులలోనే అతడాకస్మికముగ వెదలిపోయెను. కనంత కాలములో ఆస్తియ నైస్యములు గుర్తువారిలో పోరాడెనునని గాన తాను పోవుచు న్నాడని అతడు తెలిపెను. రుమ్మతో నేల కలహము గలిగి నని యడుగ నత డిట్లుచెప్పెను. "అది భూస్వామ్యకలహమే. మేము చాల దినములనుండియు దాని నణచివేతు నాచుచు న్నాము. పీజీజీలీనా నాక్రిమింకొనిన నాటకండి ఈ కలహ మట్లు నేయున్నది. యాక్రిమింకను కలెవుకొనకలయు ననియు తెలుచుచున్నాము.

చక్రవర్తిగారి వర్తనము.

లండను, మార్చి 31:- బ్రిటిషు ప్రధాన కార్యాలయ మునద్దనున్న రైతుగారి విలేజుకుడిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:- చక్రవర్తిగారు 50-గంటలకాలము ఫ్యాక్టరీలో నిలదిరి. మొట్ట మొదట శత్రువుల యార్భాటములకు నిలచిన సైన్యముల నతికు చూచెను. అధికార కార్యక్రమ మేదియు సేర్పడవ బడలేదు. సైనికపు యేర్పాటులలో నేమియు సవాంతరము గలుగ కుండుటగా చక్రవర్తిగారు కార్యక్రమము చేదియు ప్రకటించవల దనిరి. సేనాపర్యటనము వందంతి చక్రవర్తిగారి పెటనుంటిని. చక్రవర్తి గారు దృఢముగనుండు సైనికులందఱు నభినందించిరి. దెబ్బలు కలిగిన వారి కుత్సాహము నొసంగిరి. మొదటికండి చివరకుకును రాజసందేశము బాగుగనిర్వహించ బడెను. రాజుగారు కనీస సముద్రయానము గానించి అనంత రము ఉత్తరపరామర్శము నందలి చిన్నపట్టణము నొకదాని యందు పర్యటనము శారంభించిరి. అచట ననేక సైనికోన్స్ట గులును దళబాయిలును వారికి గన్పరుపబడిరి. పర్యటనం దంతటను చక్రవర్తిగారు యుద్ధ రంగమునకు బోవుచుండి నట్టియు నటించుండితిరిగియున్నట్టియు సైనికుల జూచి వారితో నిండుక ముచ్చటించి ఉత్సాహము గలిగించు చుండిరి.

55 డెగ్రు మోగుగారి జూమనపుడు చక్రవర్తిగారిని ప్రధానకార్యాలయపు 17 వ దళపు అంగరక్షక సైనికులొ దరించి. అటనుండి చక్రవర్తిగారు రాజులు వైమానిక కాపు ప్రధానధినిమునకేరి. అచట వారు యథార్థముగ అత్యుత్తర దర్శనంతి వాలకి చి విమానములకు, కార్యాలయములకు గాంచిరి. మోటారుబండిమారుబోవుచు వారిలో వార్తాక స్కాట్టుండెడివను వెదుర్కొనిరి. అంత రచటి అధికారులతో కొంతసేపు తర్కించిరి. 35 నిండ్లనుండియు పనిచేయుచుండిన వైపుమేడకు గారి యందు వారపరిమితము రాగమును జూపిరి. పిమ్మట వారు కార్యకదకులను జూచి పరీక్షించి వారిలో ముచ్చటించిరి.

పిమ్మటవారు తలవని కలంపుగా సొక వైమానిక దళ మును గాంచిరి. వారిలోనుండి మంచి వరాక్రమకాని యొక దా హ్వనింపబడి రాజుగారికి జూపింపబడియెను. చక్రవర్తిగారు వాని వింతచర్యల నాలకించిరి. అతడు చాల ఉన్నత ప్రదేశము నకు పోయి అచటి నుండి శత్రు సైనికులు నిండి నిలిచియున్న యుండిన 1500 గజములపొడవుగల కందకమువొడ విశేషము గ బొంబులను వేసెను. జర్మనులు తన వెనుకకు బోవుటకు కతి డెట్లు చేసెను. తరువాత నతికు తనవిమానము సొక్క మారుగ త్రెప్పి వారి మధ్యనుండి చేదనుకొని క్రొత్తపలమునకు పోయి మరల తుటాకుల నవరిమితముగ గాల్చి నాదంభించెను. పిమ్మట చక్రవర్తిగారు ప్రయాణిక్తుమై యుండు దళము సొక దాని జూచి "మనము నిరుత్సాహుల మైతిమా" అని యడిగిరి. అందులకు శత్రుత్వరముగ వారుత్సాహముతో కేకలు వేసిరి.

దెబ్బలు కలిగినవారిలో విచారకరములును, హాస్యాస్పద ములును ననేక సంగతులుజరిగినవి. రెడ్డిక్రాసు క్రైయునులో నొక కన్నులు రాజుగా నందటి కే కింది తెలుపుకు తెరమనపుడు రాజుగారి వైపు నిదానముతో జూచి కన్నులతో తనచేతినిరాపి

"మీ కాయల్యమును గూర్చి తరచుగ వినియుంటిని. మీచా ప్రము ను! నాచా ప్రమునందుంచుడు" అనెను చక్రవర్తిగారు వెంటనే కోరిన ప్రకారముచేసిరి. మరియొకవోట రాజుగా రంగంక్షిక సైనికునితో నిట్లనిది. "అరస్కంధవాగ్ధము నిది రాసుగ పట్టి యిచ్చుచున్నది."

అనేక మంది సైనికులు దెబ్బలుకలిగి పడియుండు చోటున కేగి దెబ్బలు కలిగియుండు సైనికులకు మోసికొని బోవుచుండుటకు గాంచుచు నంతటి వైద్యోద్యోగిలో "పని! జరుగనిండు నా కో" పబోపడ"ని పలికెను.

మరియొక వైమాని కాలయము వద్ద చక్రవర్తిగారు అపరిచిత వారి యేర్పాటులనుజూచి వారిభినందించెను సం తోహారములు నింగి తెలంకుచుండ వారు కనివారమునాడు కస్తాను మెక్కడకుగారికి విక్టోరియా క్రాసు బహుమతి పొసగిన సంగితిని తెలిపిరి.

పిమ్మట చక్రవర్తిగారు మోటారుబండ్ల నడపువారల తో మాట్లాడిరి. వారిలోకొందఱు వైమానిక శత్రువులు కట్టు కొనెంచునపుడు వారిని తరిమివేయుటలో సహాయ మొన రించిరి.

విశ్రాంతినించుచుండిన పటాలమునకూచి అచటవారు చెప్పుచుండిన పరాక్రమకార్యకధనమును వినిరి. తమవర్తనకు మున చక్రవర్తిగారుందటికిని తమసామూహిని తెలిపి ఉత్సా హము నొసంగిరి. విశ్రాంతిపొందువారు వారల కమకపు దత్తక సరముగ గావలసియున్నది నిద్రయే యని చెప్పిరి. చివరకు చక్రవర్తిగారు రాజులు ఇంపనీయరులకు జూచిరి. వీరు అర స్కంధనపు ప్యాంథ రివసములందు దేవీప్రహసముగ పని చేసియుండిరి. ఈవర్తనలమును యుద్ధమునకు వినుగుచెందిన సైనికులగేతులు చాలకాలము వరకును జ్ఞాపక ముంచు కొన గలరు.

రాజుగారిసందేశము.

లండను, మార్చి 31:- చక్రవర్తిగారు సర్వ దక్షుడు మోగుగారి టెల్లు వ్రాసిరిని వార్తాసంఘమువారు తెలుపు చున్నాడు. శత్రువులకు చాలకాలము వర కుత్తర దర్శనమా సములతో మన సైనికుల తెలిరించినదియు స్వయముగ చెలసి కొను నమిత్రమునె నిటీకల రణరంగమును జూచేనెటల ససా మ్యము. భయంకరమగు అరస్కంధనము నిండుకయు చలిం పక నెడిరించినందులకు మన సైన్యమునకు మన కృజ్ఞతను తెలు పుటలో సామూర్త్య మం క యు నా తో నే కి భవింపని సేతుల లం కు ను. శత్రు సైనికులు చాల అధికముగ నుండుటలన నిండుక వెనుకకు మరల కలరి నవారయ్యువారికంటె వెక్కుడు అభిమానమును, క్రైస్తమును, విశ్వాసమును గల సైన్యమింకోకటి యుండవలదు. బ్రిటిషు కంకలివాడవైనందులకు నే సంతయు సంతోష మొందుచున్నా ము. దుర్ని వారమగువారి యుత్సాహమును నన్ను తీరయింపజేయు చున్నది చైతన్యమును సాయుత్సాహమును యవంతమున యావదల చాటగజగును. ఇంటితత్వండువారు కనికంత మను. వ్యవలమును తక్కుక సమగూడవలయును. కలయు కన్నులవ న్నిటిని కార్మికులు సమగూర్వలయును.

విక్టోరియా క్రాసు బహుమతి

లండను, మార్చి 29:- వార్తాసంఘమువారి టెల్లు తెలి యవరమ చున్నారు - వైమానికదళము నందలి కస్తాను జేమ్సు మెక్కడకు గారికి విక్టోరియాక్రాసు బహుమతి యొ సగబడెను. ఇతని కివరలో డి. ఎన్. జివియము "బార" గనీ తముగ మిలిటరీక్రాసును, మిలిటరీ మెడలును ఈయబడినవి.

లండను, మార్చి 30:- 27 వ తేదీని బ్రిటిషు విధ్వంస క నాకయొకటి ముందు గనని తాకిమునిగి పోయెనని నావికాధికారిలు ప్రకటించిరి 41 గురు మరణించిరి.

దెబ్బకలిగిన వారికధనము.

లాహోరు, ఏప్రిల్ 1:- గాయముకలిగిన సైనికులు కొందఱు లండనునగరమున కేరెంచి తమ అనుభవమును గూర్చి విశేషముగ చెప్పుచున్నారు. ఒకడు తన కందకము నందలి నూరుగురు మరణింగి సైనికులు మొదటికోశాన శత్రువులనెట్లు చెల్లాచెదల గానించినదియు ప్రతినిమేషమును మనుష్య కళేబరములును అత్యుత్క కేలరములు నెట్లు కుప్ప కుప్పలుగ కూలుచుండినదియు విమర్శించెను. జర్మనులు విషము తాగిన వారివలె మనభరంగుల ముంగటి నెట్లు గూలిసిరి యు నింకోకడు తెలిపెను.

ఆంగ్లవరాసుసేనాని.

లండను, మార్చి 31:— వాస్తానంధమువారు లాయడు బార్ని గా క్రిందిసంక్షేపమున కేవలం, ఆస్తినియ, దక్షిణాస్తి, న్యూజిలండు, న్యూజిలండు ప్రధానమంత్రిలకు పిలిచి తెలియజేయుచున్నాడు. ఆ సేనాని ఎక్కువమైనది అతని క్రమమేరలతో రాజ్యమును వలసదేశములను క్రిందివివరములను వారి నెట్లును వారిని పోషించియు నిరంతరము పరిశీలించును. మేము పరిశీలించుచున్నాము సోనిరిమి. సామ్రాజ్యము తనతనయందలి భైరవసామముల కంతయు సత్తియము సోదనమును. ఇట్టి పరాక్రమముల రక్షణచేసి మన ప్రభువుల నందరికీ లభ్య కావున వెంటనే క్రొత్త దళముల చేర్చు ప్రయత్నముల కధికార మియ వలసినదని మేము పార్లమెంటు నడిపాదము. సాధ్యమగు వంతే త్వరలో సాధ్యమైనన్ని ఎక్కువ దళముల నిధము చేయవలసినదని కేసు వలసదేశముల విశేషముగ నుత్సాహము చున్నాడను. నూతనావస్థలను మిగతా ఆరంభదశ నున్నది. అందువలన మన ప్రభువులకు విలయనంత యధికముగ మనము వెంటనే సహాయ మొనరింపవలయును. ఈ సమయమున మూలములల నందు కలసదేశములైన చేయు సహాయ మాలభ్యమగునని తలపడుచు. అవస్థలను మంత్రముగ నరికి చిట్టచివర వచ్చిన వాడుగుడ తన సహాయ మొనరింప వచ్చును.

లండను, మార్చి 31:— నరీ ఆల్ఫర్డ్ గార్లిగారు మరణించిరి.

యవరాజుగారు.

లండను, ఏప్రిల్ 1:— (ప్రిన్స్ ఆఫ్ వేల్స్ గారిని ఆంగ్ల దేశమున కేరెటు సేనకు ప్రధానసేనానిగా నియమించిరి.

అధికారి

హేగుగారి ప్రత్యుత్తరము.

లండను, మార్చి 31:— జనరలు బోథా గారి క్రింద సంక్షేపమున ప్రత్యుత్తరముగ నరీ దగ్గను హేగు గారి కిట్లు కంటి సంపిరి. “మీ సంక్షేపమునకు మహాత్మాగారి కందనములు. ప్రాసన్నపదలి అన్నివిధముల సైనికులను మీ సురక్ష భావము కలన మందియున్నావనియు మన సామ్రాజ్యవాదులు తమ దేశములం దింతవిశ్వాసముంచినందుల కెంతయు సగర్వములగుచున్నాను.”

అమెరికా

బ్రెటను; అమెరికా

లాయడు బార్ని గారి సంక్షేపము.

న్యూయార్క్, మార్చి 28:— లాయడు బార్ని విందుసమయమున రీడింగు ప్రభువుగారు లాయడు బార్ని గారికి ఈ క్రింది సంక్షేపమును జదిపిరి:— మనము యుద్ధవిషయస్థితి నున్నాము. మన ప్రభువులకు చాల పెక్కుమంది ప్రభువులతో జగ్గములు మనల నెదిరించుచున్నారు. మన ప్రభువులు బలవంతమున వెనుదిరుగవలసిన దయ్యదు. జగ్గము మాలదళముల పరిమితుగ కచ్చి పడచుండుటవలనన, వారు సైనిక నష్టముల సరకు చేయకుండుటవలనన ఇట్లు మరలవలసి వచ్చెను. మన సైనికుల పరిమిత వైర్యకృత్యములతో క్రతువు నెదిరించుచున్నాడు. మన సైనికుల పట్టుదల కొంతవరకు క్రతువుల నిలువరించెను. పరాసువారు ఈ యుద్ధమున ప్రవేశించిరి. అయిన నీయద్ధము ప్రపంచపు యుద్ధములందెల్ల గొప్పది. ఇప్పటి యారంభమగుచున్నది. ఈ యుద్ధసమయమున పశ్చిమమున దలి మహా ప్రజాస్వామ్య రాష్ట్రము తన బలముల సంపుటలో నించుకయు నేమరవండునని బ్రతిపూ, పరాసు సైనికులకు నిరంతరము తెలుపబడుచున్నది. యుద్ధమున కాల వమూల్యము. ఎంత క్రమముగ నమెరికాదళములు వచ్చిన నంతలాభము గలుగునని చెప్పబడినది వారి ప్రాముఖ్యతను బట్టి ఇంచుకయు నతి కమోక్షలేదు.

10 లక్షల సైన్యము.

వాషింగ్టను, మార్చి 28:— లాయడు బార్ని గారి సంక్షేపము అమెరికాను రక్షింపజేయు. వారు క్రొత్త ప్రయత్నముల చేయుచున్నాను. ఈ సంక్షేపమున పరిమిత సైనికులను పశ్చిమరంగమున క్రతువుల దొరకనమునారు సకలవిధముల ప్రార్థించుచున్నాను.

స్వేచ్ఛాయుద్ధము.

లండను, మార్చి 30:— ఈ యుద్ధ మితరయుద్ధముల వంటిది కాదని మెక్కినలుకుచు బ్రెగ్జు ప్రభువుగారు దక్షిణ అమెరికా కొక సంక్షేపము సంపిరి. మొదట యూరపును పిమ్మట పశ్చిమాగ్గ గోళమును ఆక్రమించెద నని ప్రకటించు సైనిక బల సమన్విత మగు బాలిమానవాలి నలుగ వ్రొక్కి చేయకుండ సంరక్షించి వారికి స్వేచ్ఛకొనుటకు నీయద్ధ మొనరింపబడుచున్నది. ఇది భర్తృమాత్రము నిమిత్తము జరుపబడుచున్నది. జగ్గములు విజయమొందిన ప్రపంచమునందీ ప్రజాసత్తాక పరిపాలనము తొలగగలదు. ప్రజాప్రభుత్వమును మానన సాధ్యమగును పోరుచున్న యూరోపునందలి ప్రజల యెడ దక్షిణ అమెరికా వారు నిజముగ సానుభూతిని జూపగలరు.

నార్మన్స్ ప్రభు సంక్షేపము.

ఉత్తర అమెరికా దేశ మంతయున్నామతో పోరు సలుపుచున్నదో అంతయున్నామతో బ్యాటిను అమెరికా యును యుద్ధ మొనరింపగలరు. ఏలన పగలైన వెనుక రాత్రి వచ్చుటతో నశ్వము అంతరిశ్చయముగ నె ప్రాసన్న బ్రతిపూ సామ్రాజ్యము లోటునడిచుచు దక్షిణ అమెరికాయును ఎదురింపగలరు. జగ్గముభూతము దక్షిణ అమెరికా ప్రజాసత్తాక రాష్ట్రముల మీద నిదివరకె దృక్పథ సానించినది. అప్పుడే యెజంట్లు మీ దేశమున కెదని యున్నారు. అరసరము వచ్చు నెడల మీ ప్రభువులు మాపిల్లమొక్కయు, అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రముల ప్రజలయొక్కయు కందకములలో నిలది పోరాడుదరని యెఱిగియు మేము మీ సానుభూతికి సంకేతించుచున్నాము.

అమెరికా జాతీయవైఖరి.

వాషింగ్టను, మార్చి 31:— జగ్గము అవస్థలందన మందిక నెక్కుడు చురుకు దనముతో పనిచేయవలయునని జనరలు పెర్సింగుగారు కోర్కెకోరికల విషయమున లాటిను వైఖరిని క్రతి ఫలిత చేయుచు ప్రతిభిధి మందిరము వారు కనివారమునాడు చాలకత్తావమును జూపిరి. ఆ సమయమున నొక ప్రజాసత్తాక సభ్యుడు జనరలు పెర్సింగుగారు జనరలు ఫాతు గారిని సిందర్బించి సంకతి నడచారించుచు “ఇంకకంటే పరిశుద్ధముగ వైర్యములనంపుటకు లేకపోయెదగా యని మేము చాలవిచారించుచున్నాము” మని చెప్పెను. ఈ తిని మహాదౌక దీవుడు ప్రాసన్న మునున్నాడు.

టర్కీ

లండను, మార్చి 27:— పేలస్తీను నుండి ఇట్లు తెలుపబడెను.— సోమవారము రాత్రి మేము ఎస్సాన్లు నాక్రమించుకొంటిమి. నిన్నటి ఉదయము మా యాక్టిక దళములు హిద్దాబిరయల్వే మీదుగనన్న అన్యమును సమీపించుచుండెను.

జోండ్జునకు తూర్పుటముక మాదళములు అన్యము సమీపించినవి. మా యాక్టికదళము లాపురమున కొకమైలు దూరమునకు పోయినవి. మేము 200 మంది బైసెలను బట్టుకొంటిమి. మామీమానములు హిద్దాబిరయల్వేగూడ విశేషముగ బొంబులను వేసిరి.

లండను, మార్చి 30:— పేలస్తీను నుండి అధికారులెట్లు తెలుపుచున్నారు. క్రతువులు విశేషముగ నిరోధించుచున్న ను జోడ్జున తూర్పుటమున మేము విజయవంతముగ నే మీదికేగుచున్నాము. హిద్దాబిరయల్వేగూడ మాగ్గమును ఆక్టిక దళములు నాశనమొనరించినవి. జోడ్జునకు పశ్చిమతటమును గూడ మే మెదిరించితమి. మా పంక్తి నుందలి యెడమభాగపు మధ్యదళములు రి మైగ్లరంగమున రెండు మైళ్లులొకమున పోయినవి. మేము డెయిల్స్ లు, ఉ మెరి క్షా, ఖుఉ మైలు బర్నిల నాక్రమించుకొంటిమి.

లండను, మార్చి 28:— పేలస్తీను ప్రధానకార్యాలయము కడకున్న బ్రెటను గారి విశేష 19 వ తేదీ నిట్లు వ్రాసెను:— కన్నాటు దూర్భుగారు రంగమున దళములను జూపిరి. జియో నుభిళముమీద వారు 2 ముచతుల నొసగిరి. నరీ ఇ. ఎల్లెల్లి గారును తక్కిన సేనానులును ఇటీవల చక్రవర్తిగారు తమ కొసగిన బహుమానముల పడసిరి. బాభానద్దగూడ నతడు స్కాట్లండు ఉద్యోగులకును సైనికులకును రాజుగా కొసగిన బహుమానముల పంచికెట్టెను.

రష్యా

జపాను; బోల్షెవిక్కులు

లండను, మార్చి 30:— బోల్షెవిక్కుల నుండి డెయిలీ మెయిలం కిట్లు 27 వ తేదీని తంతువచ్చెను.— ప్రధానియు విదేశ మంత్రియు తమ యధిప్రాయములను తెలియజేయుచు జపాను బోల్షెవిక్కులకు స్నేహభావమును జూపలేదు. సాయధముగ మధ్య ప్రవేశించుటకు కారణము గన్పించదు. పెట్రోగ్రాడు నుండి ఇటీవలవచ్చిన జేరను యు బై డా గారు బోల్షెవిక్కులందు తనకు విశ్వాసమున్న దని మరల మరల చెప్పుచున్నాడు.

యుక్రేయినునం దరాజకము

లండను, మార్చి 18:— “నాసిస్టిజంట్లంగు” పత్రిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది:— యుక్రేయినులో నరాజకస్థితి చరమావస్థనొందెను. కొన్ని మండలములందలి రైతులు ఆస్తి యాకు బొంబుల నెగురుచి చేయనీయకున్నారు.

లండను, మార్చి 28:— వియన్నా నుండి ఇట్లు కంటి వచ్చుచున్నది:— బోల్షెవిక్కులు మరల ఒడిసాను. పట్టుకొని రని వియన్నా నుండి తంతువచ్చుచున్నది.

మాస్కో, మార్చి 30:— జేశ్వరకూర్కా మొక యున్న తన భవనములను డెయిలీ అంగు ఎం. ట్రాట్స్కి గారును, ఇదివరలో కెరెన్స్కి దొరతనమునం దుండిన ఆర్మీలను పెర్సిరిలెగారును దానిలో సభ్యులుగ నున్నారు.

సి బేరియను ప్రభుత్వము.

లండను, మార్చి 30:— నార్మన్స్ వై నా డెయిలీ న్యూసు నకు హాల్షెను నుండి యిట్లు కంటి వచ్చుచున్నది. రెడ్డు గార్డుల నణచి చేయుటకును, మొదటి విప్లవాద్యమును కొనసాగించుటకును సి బేరియ రాష్ట్రము దొరతనము నెల కొల్లుటకును తీర్మానింప బడెను. తక్షణ మె సైనిక ప్రయత్నముల చేయుటలో సహాయ మొనరింపవలసిన దని నూతన దొరతనము వారు స్నేహముగా నుండు దేశముల గోరుదరని తలపబడుచున్నది.

కెమినాపునిర్బంధము.

పెట్రోగ్రాడు, మార్చి 31:— కెమినాపు ఇంగ్లాండు నుండి వచ్చుచుండ ఆలంహృద్ద జగ్గములు పట్టుకొనిరి. అతనిని వదలవలెను. ఆస్తియావారు పట్టుకొనిన ఒడిసాన్ల కమిషనరులనుగూడ వదలవలెనని సోషలిస్టు సభవామకొరిరి. రష్యా వారు ఫినిషురెను గార్డులకు సహాయము చేయకుండదని జగ్గముల ఒడిగిరి.

జర్మనీ

జర్మను వ్యాఖ్యలు

అన్యప్రదము, మార్చి 28:— జర్మను యుద్ధవిశేషకు లింకను బ్రతిపూవారి పరాక్రమమును పొగడుచున్నాడు. వాసిన్సు జముటంగుపత్రిక 25 వ తేదీనాటి సంక్షేపమున నిట్లు చెప్పుచున్నది. యుద్ధ మొనరింపనిది వారొకయడుగు భూమి నైన విడువదు. తమ దళములన్నియు సమయమున వెలంగును సభ్యులు మాత్రము వారు వెనుదిరుగుదురు. బ్రతిపూ పరామదళములు ప్రతియుద్ధ మొనరించుచును అసాధారణ వైర్యముతో పోరు దురని యొప్పుకొనకతప్పును.

నాడియాట్టి ఆల్టే మెయిని జముటంగు పత్రిక బ్రతిపూ దళముల పరాక్రమమును మెచ్చుకొనుచు నిట్లు వ్రాయుచున్నది. నిజముగ వారు జర్మను ఒక జమును కులని సాధ్యంగ గా నింపలేదు. తమ ఫిరంగిదళ సైనికులు నెలగూల్పుబడుదరకు వారి కతప్పులుట్టనే గుండ్ల నుపయోగించుచుండెను. పరాతిదళములు తమ ప్రదేశమునండి ఇంచుకయు చలిం క ముఖాముఖిని పోరుననినవి. ప్రతికందకమును నారపరిమిత పట్టుదలతో గాపాడిరి. ప్రతియుద్ధము నొనరించుటలో వారింకుకయు నేరురునుండలేదు. ఆక్టికదళము గూడ సపరిమితముగ వచ్చు జర్మను దళముల నెదుర్కొనినవి. తరువాత ఈ పురోగమన మేల నింతయాలస్యముగ నన్న యు నాపత్రిక వివరించెను.

అన్యప్రదము, మార్చి 28:— బర్లియను దళములంతలో నే పశ్చిమరంగమునందు ప్రవేశించినది బెర్లిను వార్తాపత్రికలు తెలియజేయుచున్నవి.

జర్మను యుద్ధనాకలు.

అమెట్టరుడం, మార్చి 31:— 30 జర్మను యుద్ధనాకలు 31 తేదీని అమెలాంటు తీరమున తిరుగుచుండెనని అటెనుండి రింజి వార్త వచ్చెను.

సానికవార్తలు

ఆగమము:—మనస్సులగు బయ్య నరసింహా
శ్రీరంగగారు నిన్నటిదినము ఢిల్లీనుండి తిరిగివచ్చిరి.

నేటి కలకత్తా టపా:—నేటి కలకత్తామొయలు
అలకష్టముగా వచ్చుటచే నేటి టపా సాయంత్రము 5-30
గంటకు జనరలు పోస్టు ఆగమకర్త బట్టాదాచేయబడును.

బీసెంటు పుడవనానము:—ఈ నెల 7వ తేదీ
ఉదయము 9-15 గం. కు దివ్యభావ సమాజ మందిరమున ఆది
తెనెంటు "సమర్పితచేతన" మును గూర్చి యుపన్యాసించును.

నిక్కలు రెండు అగ్రానాదెములు:—క్రొత్త
రెండవ నాదెములు నిక్కలుతో చేయబడినవి నిన్నటి
నండియు ప్రచారములోనికి వచ్చినవి. నాదెము చతురశ్రము
రూపమున నున్నది.

జాతీయవిద్యాసహాయము:—ఈ నెల 8వ
తేదీ సాయంత్రము 5వ గంటకు ఆర్మీనియస్ బిల్లింగ్ ఘో
శేయిపోయి మొదలు వాస్తవ్యులగు వైద్యకళాశాల
శేషముగారి విజపాట జరుగును.

మతోపన్యాసము:—నేటిసాయంత్రము 6 గంట
లకు తిరుచిక్కోడలో గంధర్వంధావ మండపములో శ్రీమాన్
విద్యాభూషణ పి. సి. విద్యభావ స్వామియ్యగారు శ్రీరామా
నుజ మతము గూర్చి ఉపన్యాసించెదరు. గా. టి. రంగారాజు
యారు వి.వి.వి.లో, గారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహించెదరు.

అఖిల హిందూ దేశ ఆయుర్వేద మహాసభ:—
ఈనెల 6వ తేదీవారములో లక్నోలో జరుగు హిందూదేశ
ఆయుర్వేదమహాసభకు చెన్నపురి ఆయుర్వేదవైద్యకళాశాల
ప్రధానాధ్యాపకులు వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులు
గారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహించెదరు.

హిందూ నారి లక్ష్మీ విలాససభ:—ఈసభ
యొక్క బాల్కనీ కాలరేఖను నిన్నటి సాయంత్రము సభా
ధ్యక్షురాలగు లక్ష్మమ్మగారు వాల్మీకి రామాయణము నందలి
శ్రీరామజననము, అపాల్యాకాప విమోచనము వీరావస్థానం
దము అనుభాగములను అనేక ఉపగాథలతో కాలక్షేపము
గావించిరి. 60 మంది సోదరియములు సభనలంకరించిరి. నాటి
కాలక్షేప మతి జయప్రదముగ జరుపబడెను. నేటినుండి ప్రతి
దినమును సభామందిరమున (281 గోవిందప్ప నాయకబీధి)
వారమురోజులకును సాయంత్రము 4-30 గంటల వరకుగా
పాదుకా పట్టాభిషేకము, ఖరదూషణరథ, ముగ్గిక పట్టాభిషే
కము, అంగరీయక ప్రదానము, విభీషణ కరణము, లక్ష్మణ
శక్తి మూలవనాసతి, శ్రీరామపట్టాభిషేకము జరుపబడును.
సోదరియము తెల్లరు రాత్రాధికులు.

సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి సంభాషణము:
రాజప్రతినిధిగారు, హిందూదేశాంగ మంత్రీయను చెన్నపు
రికి వచ్చినప్పుడు సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు వారితో స
ంభాషణమునుగూర్చి అనేకవదంతలు గలవు. జి. పి.
నల్లెళ్ళన్ కంపెనీవా:చే ప్రకటించబడిన "హిందూ ఆఫ్ ది
అజర్" అను గ్రంథమున సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారినిగూర్చిన
ప్రకరణమునందు ఈ సంభాషణమును గూర్చి చెప్పబడింది
అది యిట్లు వ్రాయబడినది:—తెనెంటుగారి కలహావైరతో
అమెరికా సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు వ్రాసినయుత్తరము వ్రైసో,
సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రముల అధ్యక్షు
నకును ప్రజలకును ఒక యుత్తరమును వ్రాసినది అనేకులు
తప్పు అభిప్రాయము గలిగియున్నారు. అమెరికా నివాసులను
పత్రికానిర్యహణ నిపుణులనుగూర్చి హాచెర్ అతనతడు భార్య
తోగూడ చెన్నపురికి వచ్చి అడయూనధరు నివసించుచుం
డెను. అడయూనలో దివ్యభావసభయందు సర్ సుబ్రహ్మ
ణ్యయ్యగారు, వారిని కలసి పని చేసియుంటిరి.

హిందీసమేతనము

ఇందూరు, ఏప్రిలు 1.

నిన్నటిదినము 700 ప్రతినిధులు రిజిస్టరు చేయబడిరి. ని
న్నగౌరీవిమయ నిధారకసంఘము సమావేశమును దివ్యశిర్కా
నముల తర్ఫిందిరి. నిన్న సాయంత్రము ఇందూరు సంస్థానపు
ముఖ్యమంత్రి పృథ్వీనిధుల కలెక్షనర్వార మొనరించిరి. దెంగా
లు మదరాసు మహారాష్ట్రయు, గుజరాతులగు హిందీభాష
సెల్లు వ్యాపింపజేయదగునని పృథ్వీనిధులు నేను తర్ఫిందిరి.

రెండవనాటి సమావేశము 12-30 గంటలపుడు ప్రారం
భమయ్యెను. బాలురును బాలికలును ప్రార్థననలిపిరి. వీహోయలో
మోతిహరియందు నిష్పాధింపబడిన సత్యదేవస్వామిగారు వ్రాసి
నలేఖ నధ్యక్షులుచదివిరి. స్వామిసభవారి కార్యక్రమమునకు
తన సానుభూతిని తెలిపిరి. కార్యక్రమములను గూడ
వారు నూచించిరి. పిమ్మట నధ్యక్షులు యధ్యవిజయమును
గూర్చి ప్రభువత్తిర్కాము నుపపాదించిరి. అందఱు నం
గీకరించిరి. దాదాభాయి నాకోడి, సర్ సుందర్లాలు, నేను
దాదాభాయినగర్భి నైపుయనిగ్యందు, డెయినిపండితుడు బాగు
లుకిహోయిస్రా, మహామహోపాధ్యాయకాశ్రి, ప్రాధమిక
లాకుసిహందగుగానల మరణములను విచారించుచు రెండవ
శిర్కాము చేయబడెను.

నైట్రిక్యరేషను విద్యార్థు లొంగుభాషను గాని హిందీ
భాషనుగాని ప్రత్యుత్తరముల వియవచ్చునని అలహాబాదు, పం
బాబు, బొంబాయి, పాట్నా, వారణాసి విశ్వవిద్యాలయము
లను గోరుటకు ముందర శిర్కాము చేయబడెను.

నాగరిభాషను తెలుపబడిన నాదెములకు ప్రముఖుల
ఉపయోగింపబడినదని దొంతనమువారిని కోరుచువార్లన శిర్కా
నముచేయబడెను. పాట్నా విశ్వవిద్యాలయమునందలి కళా
శాలకరగతులందును, మధ్య రాష్ట్రములందు నెలకొల్పి బడ
వోవు విశ్వవిద్యాలయమునందును హిందీభాషను నిర్బంధము
చేయగలరు అయినవ శిర్కాము చేయబడెను. పంబాబు,
సంయుక్తరాష్ట్రములు వీహోయ విశ్వవిద్యాలయములందు ము
ఖ్యములగు హిందూసభల ప్రతినిధులను పోతపుత్తక నిర్ణయ
సంఘమున జేర్చవలయును.

హిందీభాషను మాట్లాడు రాష్ట్రములందలి మరరాజ
కీయ వర్ణాశ్రమసభలు కార్యక్రమము స్వాభావము నవవి
వాదాప్రతికలను దేవనాగరిభాషను నాగరలిపిని ప్రయోగిం
గోరుచు నొకశిర్కాము చేయబడెను.

బొంబాయి విశ్వవిద్యాలయము వారసేక జేభాష
లను విశ్వవిద్యాలయములందు చేర్చి హిందీభాషను జేర్చుటం
దుట విచారకరమునందు దానిగూడ జేర్చుగోరుచు ఎనిమిదవ
శిర్కాము చేయబడెను.

9వ శిర్కాము:—సంస్థానాధిపతులు హిందూ కవుల
పోషించుట, తమనంకాకే చరిత్రలనువారి మువారి పోషించు
ట, సంస్థానకార్యముల వర్ణించు వారలకు పోషించుట ఈ
మొదలగు పాఠీదీన సంస్థానల మరల నెలకొల్పుచు గాక.

10-వ శిర్కాము. వీహోయ నాగపూరులందు సర్వరా
ష్ట్రముల దొంతనమువారు హిందీభాషను బోధయేయటకు తగి
న యేర్పాటుల జేయుదుగాక.

11-వ శిర్కాము. హిందీభాషలో విద్య వోషగు
విద్యాలయములు ఉన్నత విద్యల గూడ వాదావ నే నేర్ప
దురుగాక.

12, 13 శిర్కాములు. సభవారు హిందీ పుస్తకముల
చౌకధరలకు ప్రకటింప శిర్కానించిన శిర్కా నము ను
బలపరచుచు చేయబడినవి. రాబోవు సంవ
త్సపు స్థానసంకమరా శిర్కాముల ప్రకారము వెంటనే
కార్య మును నడపింపగోరవలసి. హిందీభాషాభిమానులవారికి
సహాయ మొనరింప గోరదీరి. హిందీభాష అంతగా వ్యాపిం
పని రాష్ట్రములందు దాని వ్యాపింపజేయటకు హిందీ
భాషాభిమాను లందఱును కనినవహోయ మొనరింతురు
గాక యనిరి. విరాళములకు విశేషముగ వాంఛించబడినది.
అప్పటికొసగబడిన రాజముల నధ్యక్షులు తెలిపిరి. మొత్తము
81 వేల గూర్పుములకు మించెను. సభ అయినగంటకు 5వ
తేయబడినది; 2వ తేదీని గూడ సభ మరల సమావేశమగును.

ఒంగోలు పురపాలక సంఘాధ్యక్షుని ఎన్నికలు ఏప్రి
లు 4-వ తేదీనుండి ప్రారంభమగును. మిట్టకొడ్డి కృష్ణరావు
గొప్పపు వెంకట కృష్ణరావుగారు ఈ స్థానముకొరకు నిలచి
యున్నారు. పోయిన కేసునందు వేంకట కృష్ణరావు గారు
శ్చిత్తరము కొనినప్పుడు వారితో మాట్లాడుచు, హాచెర్
గా నియమమున ఈ జేతపు స్థితులనుగూర్చి అమెరికా ప్రజలకు
దెలియవో విశేషావయోగము గల్గునని అత్యుగారికి తోచె
ను. అధికారుల వలన నేమియు ఆకలేని సమయమున అమెరి
కనుల మూలమున నైననును బ్రిటిషువారియొడ భారతీయులరాజ
ధిక్షినివారికి 10లక్షల సేనును సమహార్యదమనియు, భరతవర్ష
వ్యవహారములను భారతీయులే పరిష్కరించు కొనునట్లు చేయ
వలెననియు హాచెర్ గారి మూలమున అమెరికనులకుని వేదిం
చుటకుమిధియని అత్యుగారు తెలపిరి. ఈ జేతములోని అ
ధికారవర్గాభిమానులు ఈ కోర్కెను అంగీకరింపరనియు అమె
రికనులే మన పక్షమును బూని అంగీకరణతో చెప్పినవోఅంగ
ప్రభువులు మన కోర్కెను విరెవరనియు అత్యుగారు రిసిరి.
వారు హాచెర్ గారికి చెప్పి ఉత్తరమును వ్రాయించి ఆ యు
త్తరము అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రముల అధ్యక్షునికి భార
తీయులపై పక్షమున బంపుటకు అత్యుగారు స్వయముగ
పంపిరి. ఈ ఉత్తరము బట్టాదాచుయ్యెను. అమెరికా సం
యుక్తరాష్ట్రపు అధ్యక్షుడు ఈ యుత్తరమును దీసి
కొని దానిని బ్రిటిషు రానుబారి కిచ్చెను. బ్రిటి
షు రానుబారి దానిని ప్రధానమంత్రికి పం
పెను. గవర్నరు జనరలుగారుకు మంపేరుగాను, చెన్నపురికి
వచ్చినప్పుడు, సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు వారి సందర్శనము
నకురాగా, పేమ్మ పుష్ప ప్రభువు అత్యుగారిని మాచినతో
డనే మండిపడి పల్కెననియు సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారును గట్టి
గా మాట్లాడెననియు తెలియుచున్నది. తాము కల్పిన కార్య
మును అత్యుగారు ఉద్దేశపూర్వకములై అత్యుగారుహాచెర్
సహాధిచి ఇదియే జరిగినకథ.

ప్రమాదకరమగు కృత్తి:
మాచటి వానికృత్తి చాలప్రమాదకరమైనది. మోర్
మైసలో నిరువురు మాచటివాండ్లు తమ ఏనుగులచే జంప
బడిరి. సుమారు మూడు మాసములక్రితము బొంబాయి బర్మా
నక్షక సంఘమువారి మాచటివాండ్లలో నొకడొక ఏనుగుచే
హత్యగావించబడెను. కంపెనీవారు వాని కుటుంబము వారికి
కొంత ప్రక్కమును ఇచ్చిరి. అత కలివారమున యూకెటన్
కలప యంత్రశాలలో కలపకు మోయుచుండిన ఒక ఏనుగు
తన మాచటివానిని అకస్మికముగ తొండముతో బట్టుకొని
నేలపైకి కొట్టి పంపెను.

వారణాసి హిందూ విశ్వవిద్యాలయము:—ఈవిద్యాల
యను కార్యవిద్యారాక సంఘసభ ఈ నెల 18వ తేదీని జరు
గును. వైసుభాస్విలరు నియోజనము జరుగును. ఆ పదవికింత
వరకు సర్ శివస్వామయ్యగారు గా. మాలవ్యాగార్గ పేర్ల
మాత్రమే నూచింపబడెను. ఆ సభకు సింధియా మహారాజా
సర్ హార్సెట్టు బట్లరుగారు మున్నగువారు వచ్చెదరని తెలియు
చున్నది.

Stop-Press Telegrams.

[REUTER.]
[UNCORRECTED]

War Office states that situation north of Somme is un-
changed. Hard fighting took place south of Somme in
neighbourhood of Moreuil. British cavalry brilliantly
counter-attacking, retook wood between Moreuil and
Hangard. French beat off and attack south of Moreuil.

Admiralty states that a submarine torpedoed and sank
armed boarding steamer. Tithonus on 28th. One offi-
cer and three men were lost.

British afternoon communique says:—Day was com-
paratively quiet. We repulsed small local attacks this
morning in neighbourhood of Albert, majority of attackers
being killed or wounded. Local fighting occurred at
Moreuil and Hangard where we gained ground by suc-
cessful counter-attacks.

Press-Bureau announces that as result of communica-
tion between Wilson and Lloyd George and consul-
tations with American representatives in London Ver-
sailles and West front, important decisions have been
reached whereby large forces of trained Americans can
be brought to assistance of Allies. America is not only
sending large numbers of battalions in coming critical
months but has agreed that such regiments as cannot be
used in purely American divisions shall be brigaded with
British and French while necessity lasts. Thus troops
not yet trained to fight as divisions will
form part of seasoned division, until they have
completed training and Pershing wishes to with-
draw them and build up and American army. Thorough-
out discussion, Wilson has shown greatest anxiety to do
utmost to assist Allies. Although arrangement is of vital
importance, it will not be a flash need for further raising
of troops in Britain which has already been fore-
shadowed.

The Great War.

(c)
(Reuter's Agency)

Western Front German Offensive Held up.

Long Battle Expected.

Allies Assuming the Initiative.

Allies Recapture Positions.

LONDON, March 1.

The War Office states, that the day was quiet north of Somme. Immediately south of the Scarpe, our line has been advanced eastward of Ruchy. It is confirmed that the enemy's losses in yesterday's fruitless attacks, were heavy. Our successful counter-attack south of the Somme on Saturday regained Demnion. The Canadians, cavalry and British infantry, in conjunction with the French, carried out a brilliant operation on Saturday, recapturing Moreuil and the wood northward of it. A heavy German attack developed this afternoon in the angle between the rivers Luce and Avre. Fighting continues. The Germans are attacking southward of Moreuil in the direction of Mailly and Rameval. The French this morning had progressed from south of Mont-dier to Lassigny retaking several villages lost on Saturday.

Heavy Hostile Shelling.

(9.55 P. M.)—A British communique says:—The enemy did not renew his attacks north of the Somme on Sunday, but there was heavy hostile shelling at different parts of this front. Local fighting secured us a few prisoners and machine-guns. A hostile attack developed with considerable force at midday southward of the Peronne-Amiens road. Fighting continues in and between the valleys of the Luce and Avre for possession of tactical features, woods, and villages.

Enemy Check Complete.

We took numerous prisoners in this region. It is confirmed that the check to the enemy between Moreuil and Lassigny was complete. We succeeded in progressing to the approaches of Camy-sur-Mats. A picked division, which retok Le Ploen out and retained it against all assaults, took seven hundred prisoners.

Notable French Advance.

LONDON, April 1. (3.15 A. M.)

Last night's French communique said:—The Germans, exhausted by yesterday's bloody defeat, confined themselves to violent local attacks at certain points on the front. The only success they scored north of Moreuil was in the region of Hangard-en-Santerre, where they gained a footing after desperate struggle. Between Moreuil and Lassigny we recaptured last evening Avenecourt and Le Marchel taking a hundred prisoners and capturing fourteen machine-guns. To-day we have made a notable advance in the region of Orvillers after heavy fighting. On the Oise front, an enemy assaulting detachment, which crossed the river near Chaury, tried to establish a bridgehead on the left bank but was entirely annihilated or taken prisoners. Long range guns destroyed an enemy train of heavy artillery in the Laon region. There is nothing to report elsewhere.

Violent Fighting near Lassigny.

Bitter Fighting at Orvillers.

LONDON, March 31.

PARIS:—A semi-official statement issued in the evening of the 30th says:—Amongst the glorious episodes of the formidable battle on the Moreuil-Lassigny front, which is being waged in open country must be mentioned bitter fighting at Orvillers twelve kilometres south-east of Montdidier, as well as at Le-Ploen, and at Plessis De-Roye, a little village bordering on Lassigny, which was taken and retaken several times, as a result these villages finally remained in our hands. Two German Divisions which gained a footing in Le-Ploen and Park, south of Plessis-De-Roye, were driven off with splendid elan by our infantry. The enemy's losses were terrible, whole columns were decimated by our barrage of fire. It was a veritable hcatomb, bloodier even than any hitherto experienced by the Germans. The result for the enemy was absolutely nil, our line everywhere being maintained. The movement against the French between Moreuil and Lassigny no more succeeded to-day than a similar movement on the 28th against the British before Arras. Probably the German General Staff will continue its effort for some days longer with the same desperate fury, but the first day's fighting justifies us in expecting a favourable issue to the struggle.

Gallant French Corps.

LONDON, April 1.

Reuter's Correspondent at French Headquarters telegraphing on the 31st March says:—Yesterday, the battle between the Oise and the Avre redoubled in intensity. The Germans following habitual tactics of alternative blows have transferred the weight of their attack from the Somme sector, which has been the scene of the heaviest fighting since Thursday, to the line of the Avre where a furious battle is now raging. As the result of the day's fighting involving apparently even heavier losses than he has yet suffered in any of the battle since the beginning of the offensive, the enemy has fought his way down to the bank of the Avre at Moreuil. The enemy is still held on the east bank of the Avre, and except that he has enlarged his position along the course of the stream, he has nothing to show for his losses. French machine guns did terrible execution in to-day's fighting and veterans are amazed at numbers of the enemy dead lying before positions. The gallantry of the troops was officially recognised for the first time to-night. Certain corps consisting of dismounted cavalry and infantry divisions were the first French troops

thrown into the battle, and it was they who on the following days manfully barred the Oise Valley against the passage of the Germans, refusing to be relieved when relief was offered, after a week of uninterrupted battle.

Long Battle Expected.

On Friday night the weather broke and it rained continuously yesterday. The enemy's roads must be rutted deep and transformed into quagmires. The Germans are now bringing up heavy artillery which has not yet participated and breaking of the weather must delay its appearance on the battle-field. An extraordinary feature of the battle is that it has so far been fought on the German side almost entirely by infantry. So far the Germans have only been able to use field guns and light field howitzers, and they have not kept heavy guns inactive from choice but because the retreating British methodically blew up roads and bridges. During the past few days the enemy has used light mortars but little, probably due to inability of munition convoys to keep pace with the demand of the gunners owing to overcrowding of the roads. Hitherto the enemy's quick advance has been due to his employment of masses of infantry and infantry arms, but the costliness of this fighting without bringing up artillery is far too great for him to do so for long. The enemy advance has slackened in the past few days, and gains have only been made upon narrow fronts. In the meantime our artillery reinforcements are arriving. The opinion is growing that General Ludendorff's plan of a swift bloody passage through the junction of the British and French will degenerate into a long battle on the fronts.

The Situation Reviewed.

LONDON, March 31.

(2.20 A. M.)—Reuter's special correspondent on the British front telegraphs:—On the tenth day of the battle we can regard the situation with more confidence than a week ago. In the last few days German progress in front of the British armies has been almost trifling. Except for a determined attack with the objective of capturing Arras and turning our flank in that direction the Germans have attempted no operations on a large scale and in the vast majority of minor encounters we have had much the better of the exchanges this being conspicuously true of the area from Arras to Albert and about the Ancre where the Germans have repeatedly made victorious drives for the capture of local strategical positions. How great their losses in the whole ten days have been it is impossible to compute. The Germans have now put into the crucible of battle over eighty divisions of infantry, and all have been more or less unmercifully hammered. Within the last few days comparatively few new German divisions have been thrust into the line which probably means that the enemy is preparing a second great blow which may fall at any time. With all the tremendous might that was behind, the first German blow it failed. Nowhere did the Germans make that gap which was the whole end of their path. Seven divisions of good troops tried to take Arras and failed. The decisive check to the German advance at Arras is important for it further delays the enemy's plan of campaign.

British Assuming Initiative.

Ground Lost and Regained.

(11.30 P. M.)—Reuter's correspondent at Headquarters telegraphing this evening, says:—The week-end closed with a spell of comparative rest although the Germans frequently attacked at various points between the Arras and Amiens St. Quentin Road in fruitless efforts to advance, thus enabling dispositions of our troops to proceed smoothly. The weather remains very unsettled after the rains, which have made the countryside heavy. The enemy launched weighty attacks yesterday morning at Aubercourt and Demnion respectively north and south of the river Luce, and under pressure of numbers, we fell back a little. On the previous evening the enemy secured the large wood northeast of Moreuil, but at dawn yesterday our cavalry was thrown into the wood before the Germans had consolidated driving them back into the open with severe casualties. Our cavalry work in this fighting was beyond praise, and they splendidly justified the existence of this arm. Between the Warfusse and Marcelcave sector, where the conflict was incessant, the enemy carried out intense bombardment at noon yesterday, after which, a considerable force of infantry temporarily gained some ground, but by ten the line was wholly restored here. Few hours later, dense waves of enemy again attempted to advance between Warfusse and the Somme but were held up and forced to retire leaving ground strewn with casualties caused by withering rifle and machine-gun fire. After midday the Germans in considerable strength attacked between the Somme and the Ancre covered by many low flying aeroplanes, which promptly attracted our airmen to the spot. This attempt was completely repulsed after fierce fighting with some of our most famous troops. On receiving reinforcements the enemy again attacked and was again repulsed. Near Lasnyne farm, at two o'clock to-day, we assaulted enemy positions and after a short obstinate struggle returned to our own lines with our two hundred prisoners and forty machine-guns. Over fifty dead were counted at one spot alone. On the right flank the French are being very heavily engaged. There is little likelihood that we shall be left in doubt as to where and when the next big attempt to break through will occur against ourselves. The Germans have probably already thrown in ninety divisions and many fresh troops are now in the line. As time is operating against the enemy, the Germans may be expected to strike as soon as possible. The first tremendous clash having failed in its purpose all north of the Somme, the enemy is now confronted with the alternative of making another effort on this front or of extending the battle further. The ground in which the enemy has thus far met with any appreciable success is restricted by the marshes and swamps of the Avre and the Somme valleys. Perhaps the enemy's hopes of advancing further depend upon the impression he can make upon the resistance of the Allies in the north and the south. With each successive blow the enemy's power becomes weakened out of all proportion to capacity for continued resistance, but perhaps it is chiefly on mere weight of numbers that the enemy is staking the desperate gamble. One of the most encouraging symptoms is the extent to which our troops are now assuming the initiative. In addition to the successful affair at the Lasnyne farm lying midway between Hebuterne and Auchy-vaux, we attacked at three o'clock this morning near Feuchy some east of Arras and drove back the enemy to a depth of two hundred yards on front of fifteen hundred yards.

Furious British Bombardment.

Near Bouzincourt, North of Albert, we attacked a strong advance post improving our position here. Last evening a very heavy concentration of the enemy was spotted in the centre of the battle front, north of the Somme, evidently preparing for an attack. Our artillery and machine-guns concentrated in such furious bombardment that the enemy masses disappeared. I continue to hear the same story of appalling slaughter on all hands. In yesterday's fighting between Morlancourt and Somme the enemy's losses are estimated at 3,000.

Sir Haig's Reply to S. Africa.

(9.55 P. M.)—In reply to General Botha's message, F. M. Sir Douglas Haig has telegraphed, "Heartily thank you for your message. All ranks of the British armies in France are greatly cheered by your generous appreciation of their efforts in this great struggle and very proud of the confidence which the people of our great Empire place in their armies' ability to win."

Wounded's Account of Fight.

LAHORE, April 1

The British wounded arriving in London recount their experiences of the great fight. One tells how hundred machine-guns in his trench fired on the dense masses of the enemy to the right and left throughout the first day and night, piling up dead men and horses every hour. Another tells of the Germans dancing before the machine gun fire as though drugged.—[C & M. Gazette.]

Generalissimo of Anglo-French Armies

Premier's Appeal to Colonies.

The Press Bureau states that Mr. Lloyd George has sent the following message to the Prime Ministers of Canada, Australia, South Africa, New Zealand, and Newfoundland:—We have been inspired, during the past week, with constant news of the dauntless courage with which the Dominion troops have withstood the desperate assault of vastly more numerous forces. The battle shows that the Empire has good reason to be proud of all its sons. Our army cannot have too many of these splendid men and we propose to ask Parliament to authorise immediate measures for raising fresh forces here. I urge the Dominion Governments to reinforce troops in the fullest possible manner and with the smallest possible delay. The struggle is only opening, and it is our business to see that the armies get the maximum measure of support. Let none think that what even the remotest Dominions can do now, can be too late. Before the campaign is finished the last man may count.

Heavy Air Fighting.

British Fell Seventeen Machines.

A British communique regarding aviation says:—The weather completely broke at midday Saturday, but in spite of driving rain, our pilots continued to take part in the battles south of the Somme, bombing and machine gunning until a late hour. There was heavy air fighting between low fliers. We brought down twelve German machines and drove down three others. Anti-aircraft guns shot down two. Five of ours are missing.

Air Service Inspected.

Reuter's correspondent at the British headquarters says:—The King spent a crowded fifty hours in France. He moved freely among the troops who resisted the first onslaughts. No official programme was arranged, the King desiring to make a quiet informal visit in order not to interfere with the great flow of military movement. I accompanied the whole tour. The correspondent says the King congratulated the hale and cheered up the wounded. The Royal mission throughout was admirably fulfilled. The King had a rough sea passage and then commenced a tour in a small town in northern France, where various staff officers and corps commanders were presented to him. Throughout the journey, the King moved amongst divisions en route to or from the front and chatted in an animated manner about their adventures. When he visited F. M. Sir Douglas Haig he was received by Guards of Honor composed of the 17th Lancers and Headquarters troops. The King proceeded thence to the Headquarters of the Royal Air Service, where he heard first-hand of the wonderful feats and inspected machines and workshops. Proceeding by motor car, the King chanced upon a Scottish regiment resting by the wayside and chatted to the officers. He evinced great interest in a veteran Pipe Major with thirty-five years service. He next visited, inspected and chatted with the labour battalion.

A Gallant Noncom.

After that he unexpectedly met a machine gun company. A noncom was called out and presented to His Majesty who heard of his daring deeds. This noncom had maintained a position whence he could infiltrate fifteen hundred yards of trench packed with the enemy, until the Germans were behind him, when the noncom swung round his machine gun and ploughed a way through and then took up a fresh position and continued firing, until the rest of the team were casualties and all ammunition spent. Later meeting a certain regiment on its departure, the King cried out: "Are we downhearted?" and the reply was an enthusiastic cheer.

Pathetic Incidents During Tour.

Many pathetic and humorous incidents occurred amongst the wounded. One wounded Colonial lying in waiting the Red Cross train, leaned forward when the King opened the carriage door, looked critically at the King, and then painfully extended his hand and said "I have often heard of you, put it right there," which the King immediately did. At another stage, the King remarked to the aide-de-camp "This brings home the meaning of the offensive indeed."

At a vast casualty clearing station, the King walked among the lines of stretchers bearing huddled figures and ordered the medical officer to carry on saying "Let there be no pause on my account."

At a certain aerodrome His Majesty inspected the American section and congratulated them upon their smart appearance. He announced, amid applause, that he had bestowed the Victoria Cross on Capt. McCaddon on Saturday.

The King talked to motor bus drivers, some of whom had helped to frustrate the enemy attempt to recapture Vinny Ridge with seven picked divisions, including Prussian Guardsmen.

He visited a resting battalion and heard valourous talk of how they had held up a tremendous onslaught for three hours, until the German commander

sent back message, which fell into our hands, saying he was unable to make headway owing to resistance to all throughout the tour, the King had words of sincere admiration and encouragement. The resting men told him that their greatest need was sleep. Finally the King inspected a company of Royal Engineers who did splendid work in the opening days of the offensive. The visit will long leave bright and pleasing memories in the mind of numbers of war-jaded soldiers.

King's Message to Sir Douglas Haig.

The Press Bureau states that the King has written to F. M. Sir Douglas Haig as follows: My short visit to the battlefield was an exceptional opportunity of obtaining personal testimony of the indomitable courage and unflinching tenacity with which the splendid troops withstood the supreme effort of the greater part of the enemy's fighting power. The whole Empire will join with me in expressing gratitude to the army for the skilful and unswerving manner of dealing with the formidable attack. Though obliged to give ground against sheer weight of numbers, no army could have better heart, be more brave, or more confident. I am proud of the British race and that unconquerable spirit, which will, please God, bring us through the present trials. Those at home must insure that man-power is adequately maintained and workers must nobly continue to meet demands.

American National Attitude.

(9.55 P. M.)—WASHINGTON.—Reflecting the national attitude as regards General Pershing's requests for active participation in attacking the German offensive, the House of Representatives rose and cheered on Saturday, when a Republican member, whose son is in France, referring to General Pershing's visit to General Foch, said "our sole regret is that we have not ten times as many troops over there to help."

Paris Bombarded.

Further Casualties.

LONDON, March 31. (4 P. M.) A French communique says:—The German long range gun continued to bombard the Paris region in the daytime on Saturday. Eight were killed, including four women, and thirty-seven were injured, including nine women, and seven children.

Sanguinary Check of War.

Inflicted Upon Germans.

LONDON, April 1. PARIS.—Semi-official statement published on the evening of the 31st March dealing with the great battle on the Moreuil-Launoy front says:—At certain points yesterday, our divisions were successful against forces three times their strength. The immense mass of effectives employed against us, proved impotence the enemy attacked to breaking our front. It was noteworthy however, at several points, notably in the region of laassigny that the enemy started trenching in great haste not only immediately on the firing line, but also on the second line. Doubtless Germans in doing this have only in view warding off of our counter-offensive. Heroic French soldiers with gallant British comrades have inflicted upon Germans most sanguinary check of war.

Our line remains firm. Passing east of Moreuil, it follows the heights west of Cantigny, then north of Avenecourt and south of Orvillers to Biemont. Roye-sur-matz and Lethreux. The battle, the violence of which has not hitherto been equalled and which was intended to bisect Allied armies and give Germans the possession of the railway at Amiens, was a sanguinary defeat for the enemy. The Crown Prince squandered thousands of lives upon momentary conquest of three or four villages and hecatomb will make tremendous sensation in Germany. On this the tenth day of the battle the German offensive was broken against unflinching defence of our first reserves. Enemy may resume attempts to break our line at certain points, but victory will be ours.

Enemy Attack Completely Broken.

Belgian communique says:—A German attack, after violent bombardment east of Nieuport on the night of the 31st, was completely broken.

Strong Allied Resistance.

LONDON, April 1.

Latest British and French communiqués are regarded as most heartening since the beginning of the offensive. Firm continuance of strong Allied resistance and success of counter-attacks are regarded as hopeful features, although there is no disposition to overlook crucial fact that vast new assaults are to be expected. Unabated confidence however is reposed in High Command under General Haig. General Foch whose appointment is unanimously and warmly greeted.

Situation Reviewed.

Examining the battle situation, papers point out that, north of the Somme, position has been stabilized; thanks to redoubtable achievements of the first and the third armies under Generals Horne and Byng respectively and no anxiety is felt respecting that part of the battlefield. South of the Somme French reserves are pouring in and are having a marked effect in upsetting German plans. Latest successes at Moreuil and Biemont are significant, as being on the opposite flanks of the insecure German salient whose apex Montdidier, where the Allied position may be restored at any moment.

Military Writer's Opinion.

Military writers point out that Allied heavy artillery is still superior to enemy's. Furthermore German claims regarding captured prisoners and guns are greatly exaggerated. For instance the former include male French civilians in abandoned area.

Under Secretary's Statement.

A telegram from Paris says:—Mr. Abrami, the Under Secretary for Pensions, stated yesterday that Generals, who had returned from the front, declared that they had never seen so many German corpses within a space of two kilometres. German soldiers fought well, but did not know how to take tactical advantage of their success. The Allied artillery had been enfilading enemy's rear lines for twenty-four hours and Allied reinforcements, also supplies and ammunition continued to come up. All troops were confident and completely rested their positions. Mr. Abrami said General Foch had declared that there was nothing to fear regarding Amiens, and that General Foch was prepared to guarantee Amiens.

Enemy Attempts to Advance

LONDON, April 1

This afternoon's communique from F. M. Haig says we completely repulsed two attacks westward of Albert last night. Enemy persists in attempts to advance along the valleys of Luce and Avre but has made little progress. Attacks and counter-attacks throughout the day in this sector were made with varying success. Fighting is expected to continue. The total of machine-guns captured in neighbourhood of Serre is 169.

French Govt's Decision.

PARIS.—The French Government has decided to accede to Pershing's request that American troops shall fight in present battle.

Bombardment Resumed.

The bombardment of Paris was resumed on Sunday. One person was killed and one injured.

Great Britain

The Prince of Wales.

Given Military Appointment.

LONDON, April 1.

The Press Bureau announces that Prince of Wales has been appointed Cadet Colonel-in-chief of Cadet Corps of the United Kingdom.

The Silver Market.

LONDON, March 31.

The Silver market report says:—Following the rapid rise in price to forty-six pence, China Exchange weakened, and with less competition thence the price fell to forty-five and five-eighths pence. In view of the Easter Holidays, the actual strength of the market is difficult to gauge, but pending any further news regarding the American Government's scheme for easing the position, the present level seems likely to be maintained.

Obituary.

LONDON, March 31.

The death is announced of Sir Alfred Gaslee.

Russia

SITUATION IN RUSSIA.

Capture of Tammerfors.

LONDON, March 31.

STOCKHOLM.—White Guards have captured Tammerfors.

Korniloff Defeated.

Flight to Mountains.

LONDON, March 31.

MOSCOW.—Korniloff has been defeated in Northern Caucasus and has fled to mountains.

Release of Kameneff.

Demand of Soviets.

LONDON, March 31.

PETROGRAD.—The Council of Commissaries has demanded that Germany shall release Soviet envoy Kameneff who was arrested on Aaland when returning from England. They also demanded that Austria shall release Odessa Commissaries who Austrian Commandant at Odessa arrested as hostages. Germany has demanded that Soviet shall send no more reinforcements or munitions to Finnish Red Guards.

Central Powers

German Warships.

Off Ameland Coast.

LONDON, March 31.

AMSTERDAM.—A telegram from Ameland states that thirty German warships including torpedobots and submarines were cruising on 31st off the coast of Ameland.

Greece

Ex-King Constantine.

Prosecution Ordered.

LONDON, March 31.

ATHENS.—Court-martial has ordered the criminal prosecution of Ex-King Constantine.

Palestine

British Advance in Palestine.

Important Captures Obtained.

SIMLA, April 1.

Our troops have pursued with untiring energy the remnants of the Turkish force which was defeated at Khan Bagdadies and by midday of the 28th March had advanced beyond Ana, 83 miles to the northwest of Hit. Full particulars of our captures have not been received yet, but they prove to be of great importance and much valuable information has been obtained. Large depots at Haditha and Ana fell into our hands containing quantities of gun and small arm ammunition, mine-throwers; hand grenades, petrol ordnance equipment of all descriptions and also many small river boats. The number of prisoners has been increased to 5,000.

Hindu University Court.

BENARES, April 1.

The next meeting of the Benares Hindu University Court will be held on 13th April. Some important matters including the election of the Vice-Chancellor vice Sir Sunderlal deceased, will be taken up. His Highness the Maharaja Scindia, Pro-Chancellor, and His Honour Sir Harcourt Butler, Visitor, are expected to be present. It is understood that so far the names of the Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya and Sir Divyadasa Das have been proposed for the Vice-Chancellorship.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

—:O:—

(BY WIRE.)

Calcutta

Bengal Primary Education Bill.

CALCUTTA, April 1.

The Special Committee of the Calcutta Corporation has submitted its report on the Bengal Primary Education Bill. It is of opinion that the Bill is not likely to advance the true interests of elementary education in Bengal as the lines on which elementary education are conducted at present are unsatisfactory. Before making Elementary education compulsory it is necessary that the existing systems should be placed on a more satisfactory footing in the matter of the character of education given, school accommodation, equipment and training and salary of teachers. In order to do this the Committee suggests that the Municipalities should raise an education cess. The Committee is of opinion that the conditions in Calcutta are so different from those in other Municipalities that a separate Bill is required for Calcutta.

Bengal Provincial Conference.

First Day's Proceedings.

(Delayed in transmission)

CALCUTTA, March 31.

The Bengal Provincial Conference met to-day at Chinsura. About four hundred delegates and visitors attended. A noticeable feature was the presence of half a dozen Chanderagore Bengali Volunteers who had recently returned from the French front. The Hon'ble Rai Mahendra Chandra Mitra, Chairman of the Reception Committee in welcoming the delegates condemned the internment policy of the Government and claimed self-government as birthright.

On the motion of Mr. Surendranath Bannerjee the Hon'ble Mr. Akhil Chandra Datta was elected President. In the course of his address the president explained why India demanded self-government and said that apart from the world forces and the trends and tendencies of the world wide political evolution there were three causes in favour of immediate responsible Government. The first and foremost of these causes was the public mind which expanded more quickly than Mr. Macaulay expected and had long ago outgrown the present system of bureaucratic administration. The second reason was that responsible government was necessary as much for the sake of the Empire as for India's regeneration. It was seriously believed in certain quarters that political and geographical destiny of Japan was a danger signal for the Empire and India. Now could they shut their eyes to the present position of Russia and complications in Turkey. To meet all possible future contingencies the man power of India should be organized but this could be achieved only by immediate grant of complete responsible government. The third reason why India demanded self-government was that the situation in India was grave. To ease the tension of the situation to remove the gravity of the situation and to solve the Indian problem an immediate grant of responsible government should be made. Where the whole nation was determined to the free no human power could resist that determination. The president then referred to the attitude of the European Association, Anglo-Indian community and the Indo-British Association towards the Home Rule movement. The President said that the stock argument based on unfitness, illiteracy, absence of electorate and so on were absolutely dishonest and insincere. The best argument for them under the circumstances would be to say "We oppose self-government for India because we cannot persuade ourselves to part with the powers and privileges we have so long enjoyed. You cannot ask us to cut our own throat" That was an argument which the people could understand and appreciate.

The President devoted considerable portion of the latter portion of his address in condemning the policy of internment and administration of the Defence of India Act. There must be rigorous and persistent agitation against internment. If necessary the agitation should be carried to England. If necessary they must take to passive resistance until they had seen the "Oppression of India" act repealed. Referring to the arrest and detention of two ladies of Bankura he said that officers responsible for that should be forthwith dismissed. In conclusion the President dwelt at length on the genesis of revolutionary movement and said that the birth and growth of revolutionary party was a slow process and due among other reasons to the impoverishment of the people and the country, the extinction of their industries, the ban of political inferiority, the irritating distinctions made by Englishman on Indians in the matter of arms and public services, the game of divide and rule, the crop of repressive laws and the failure of constitutional agitation. Their youngmen became mad for the service of the country as there was no scope. They wanted opportunities and wanted a field of action. The leaders did not keep them up possibly they could not. The Government misunderstood their activities and viewed with suspicion the enthusiasm of the youngmen. Thus both the Government and the leaders failed in their duty. For leaders it was a sin of omission out on the part of the Government it was a sin of omission and commission. The result was discontent and distrust which led to constitutional agitation which in turn led to repression. Repression led to disaffection which in turn led to political crime. Every political crime led to further repression and every fresh act of repression bred a more acute form of revolutionary feeling and led to the expansion of the movement. The President having finished his address the subject committee met to discuss their resolutions. The resolutions will meet tomorrow.

**Kanya Mahavidyalaya.
Sarojini Naidu's Address.**

On the afternoon of Saturday (March 30th) Mrs. Sarojini Naidu delivered an address in Urdu before a large gathering of students of the Kanya Maha Vidyalaya. She started by saying that it was the injunction of her great Guru Mahatma Gandhi that wherever there was an assemblage of Indians speech should be made in vernacular. She would therefore address them in Urdu and hoped that they would overlook her shortcomings. She then replied to the criticisms sometimes urged against female education that it tended to destroy modesty and other feminine virtues. In conclusion Mrs. Naidu said:—The people of the Punjab! I humbly beseech you to understand your rights and along with that your responsibilities also. If you possess the wealth of knowledge you have grave obligations towards the womankind. Tell me honestly, that you are discharging them properly. What reply have you got to give to the questioning humanity? You who possess the treasured heritage of India's past learning and noble traditions! Oh you cannot obtain true liberty until you are charged with the spirit of liberty, a spirit that knows no prejudice, a spirit that spurns all false and foolish trammels. Break open the cage of bigotry and be cut with the sacred fire in your hearts. Yes! that sacred fire will undo all fetters that bind you. Wind that sacred fire of liberty in your hearts, you will march towards the goal apex. Women will be your guardian angels. She will cheer you up when you are gloomy. She will be your support in desolation. She will be a light when you are in darkness. The liberty of soul will be India's share only when women is free. The woman whom you try to keep in subjugation will be the cause of your salvation when they are free.

Magnificent Reception.

Mrs. Sarojini Naidu arrived at Amritsar to-day and was accorded a magnificent reception at the station. She was proudly garlanded. She passed through principal bazaars. Flowers were showered all along the route and the Hindus and Mahomedans gave a united welcome. Mrs. Naidu visited the Golden Temple of Sikhs where the procession broke up. She was to have delivered a public lecture on "Hindu" "Moslem Unity" this afternoon.

An interesting Case.

The Judicial Commissioner, Upper Burma, disposed in revision a few days ago of a case involving interpretation of certain sections of the Indian Defence Consolidation Rules. The accused in the case was sentenced by Major Bigge Wither, District Magistrate, Yamethin, to six months rigorous imprisonment for alleged selling of recruits, an offence under section 23 of the I. D. rules read with sections 28 and 29. The Judicial Commissioners set aside the conviction and acquitted the accused. He said the rule 23 of the Defence of India rules 1915 directed that no person should dissuade or attempt to dissuade any person from entering military or police service of His Majesty. In this case the applicant took a recruit to a village headman who paid the recruit Rs. 15 to join the army. This recruit joined the army and paid Rs. 15 to the applicant. Another man was taken in the same way and promised Rs. 170 but he refused because he was a family man. Upon this the Magistrate charged the applicant with "abetting dissuasion of persons from entering military service in that by getting Mg. Sein to sell himself. He knew others would hang back until bought". Judgment proceeded: It is only necessary to point out that inference can be drawn from the fact that a person is persuaded to enlist and that it is the object of the person persuading to dissuade others. The Magistrate in recording the plea of the guilty and convicting said that the accused appeared to have acted in a manner contrary to reason and common sense.

**HINDI SAMMELAN.
LAST DAY'S SITTING.**

(From a Correspondent.)

About seven hundred delegates were registered all yesterday. Among yesterday's distinguished visitors, besides those were Major Arprashad Dube, Chief Minister Indore, Thakur Gopalsarm Singh of Naigarb, Rawab, Rao Sahab of Churlat Rao Balbhadre Singh and others.

The subjects committee met last night and discussed draft resolutions. The Chief Minister of Indore was at home yesterday evening and the party was well attended. This morning the delegates met in Conference to discuss how to popularise Hindi in Bengal, Madras, Maharashtra and Gujarat provinces.

The second day's proceeding in open Conference began at 12-30 with prayers and songs sung by boys and girls. The President then read a letter from Swami Satyadeva interned at Motihari in Behar, expressing hearty sympathy with the Conference and exhorting them to work for the propagation of Hindi in other provinces where it is not generally spoken. He also briefly indicated the methods for the work. The President then moved the first resolution, expressing sympathy with and praying for the success of the British Government engaged in the great war, which was passed unanimously. The second resolution expressing grief at the deaths of Dadabhai Naoroji, Sir Sundarling, Seth Damoddas Rathwada, Manikchand, Jaiji Pandit Jaiji Mahesh Mehta, Mahamahopadhyas Pandit, Sirabamsa Bhaskari, Professor Lal Surichand which was passed by the whole audience attending in silence.

The fourth resolution requested the Government to restore the use of Nagari inscription currency and coins.

The first resolution expressed the profound

hope that the proposed Central Provinces University and College classes upto B.A., in Patna University would include Hindi among subjects to be taken compulsorily and a subject for M.A., Degree. The sixth resolution requested the education departments of Punjab, United Provinces and Bihar to include, among their text books committees, at least one member each from the chief Hindi Sabhas in their respective provinces so that they may assist in the selection of useful and proper books in Hindi and avoid incorrect and bad books finding place in the lists.

The seventh resolution requested religious political and caste Conferences of Hindi speaking provinces to conduct their proceedings in Hindi and publish newspapers in Hindi language, Nagari character, and specially drew the attention of the Provincial Conferences, Bharat Dharma Mahamandal, Hindu University Kayaash, Conference, Panjab Arya Samaj, Bhargava Conference and Indian National Congress.

The eighth expressed great regret at the Bombay University having several Indian languages in the list of subjects for examination, but not Hindi and requested the University to provide for it.

The ninth resolution expressed regret at Indian States giving up old institutions of maintaining Hindu poets and writers of history of States and descriptors of State ceremonies old inscriptions, and requested them to revive the institution and engage state Hindu poets and writers.

The tenth resolution requested the Central Provinces Government to provide for the teaching of Hindu in Behar and Nagpur divisions.

The eleventh requested the Gurukul Kangri Jwalapur Hanavidiyalaya Rishikul Haridwar and Premnaba vidyalaya Vrindaban Etc., which gave instructions through Hindi to give high class instructions in Hindi literature also as one of their subjects and to arrange for proper instructions therein.

The twelfth resolution and thirteenth confirmed the standing committee's resolution to publish cheap and popular editions of useful books in Hindi and called upon the next year's standing committee to carry out that resolution early and requested lovers of Hindi to help the committee in its above work to open schools for teaching Hindu advanced literature and one to be opened and maintained by Sammelan to impart higher instructions on Hindi express necessity of an office and well equipped library buildings for Sammelan work which is growing apace declared that it was now imperatively necessary that efforts should be made for popularisation of Hindi through teachers and lecturers in provinces where Hindi is not the mother tongue. The Sammelan requested all lovers of Hindi language and patriots to render liberal help in this great work. Babu Shivprasad Gupta of Benares was then called upon to appeal for funds. The President also made some remarks about donations. Bahu Shivprasad also announced that a Benares friend of his who wished to remain anonymous promised to pay one thousand rupees per annum to help the Hindi teaching Vidyalaya for five years if one was started. Similar such annual promises were made. Rai Bahadur Seth Hukumchand announced donation of ten thousand, Jagatgurun Shankaracharya donation of five hundred was announced. Total donations, including his highness' promise, went beyond thirty thousand rupees. The Sammelan then dissolved at 5.

The resident announced it meets to-morrow at Shiyaji Rao Bharati Bhavan Library. Here the whole of the apacious pandal was densely packed and the proceeding followed with great enthusiasm. D-legates still being registered.

At the yesterday's sitting it was also announced that Jagatguru Shankaracharya of Karvirputh had been pleased to be the patron of the Hindi Sahitya Sammelan which news was received with great applause.

The delegates met this morning and had over two hours sitting at which learned papers and poems, were read and office bearers and members of the standing committee for the current year were elected with Babu Purushottam Das Tandon as chief Secretary as before Mahatma Gandhi President ex officio and Rai Bahadur Seth Hukumchand of Indore and Babu Syamsunder Das of Banares is vice president. The full sitting of the conference began at 12-30 noon and the attendance as on previous two days was very large. After prayer and welcome songs sung by boys Srimati Gangabai read a paper on mother tongue as the medium of instruction she was followed by Srimate Hemantkumari Chiodhuri of Patiala who spoke in a very rigid and popular chaste India recounting the famous historical Indian ladies. She also described how her father the late Mavinchandray Roy laboured hard for the introduction of Hindi in the Punjab she laid stress on the importance of female education in Hindi. She related how her highness the Begam of Ghopal declared her views in favour of Hindi unlike many other Mahomedan Gentlemen. The speaker herself being a Bengali Lady spoke for an hour in an admirable, fluent popular, chaste Hindi. She was followed by Pandit Manorama Bai updeskha of rutlam She quoted Manu in support of her proposition Thatkat education of children could be given by parents who should therefore be educated themselves and more the mother whose influence on children is most. Then Srimati Venubai read a paper on the importance of female education in Hindi being the most convenient and useful she said although she was a Telugu lady her education in Hindi had much influence over her mental development. She was followed by Srimati Maganbai of Bombay. She also spoke on the importance of female education and related the lamentable lot of our child widows who if educated could be made very useful for society and for themselves. In her own widow home all education is imparted through the medium of Hindi and concluded by saying that Hindi should be adopted as a common language.

Paruchottamadas Tandon the chief secretary then submitted the annual report for adoption and showed the progress of the work in different departments. For want of time he gave a short resume.

The Hon. Rao Bahadur Bisandutt Sukla moved a resolution to the effect that (a) at least four teachers should be deputed to Deccan Gujarat Andra and Tamil provinces for giving free tuition in Hindi and (b) that Hindi primers in these provinces should also be prepared (c) scholarships should be given to at least six Madrasse students to learn Hindi and six Hindi students to learn Tamil and Telugu who will enter into contract for three years to work as teachers in the Madras Presidency and (d) That a sub-committee consisting of Gandhiji as president and the Hon'ble Mr. Shukla Purushottambas Tanden Shivaprasad Gujja Gourishankar Prasad and Venkatesh Narayan Tiwari be formed to give effect to this resolution Pandit Ramakant Malaviya seconded and Pandit Ambikaprasad Bajpai supported the resolution which was carried with acclamation. Two more resolutions requesting chiefs of states in Rajputana and other places to introduce devnagari script in state departments and thanking the Maharaja Holkar for the generous support to the conference and requesting His Highness to be pleased to graciously become the patron of the conference were also passed. The President then conferred degrees on and gave certificate to successful candidates. Several medals were also given to several candidates the president then said that N. K. Pracharni Sabha of Benares had invited the next Sammelan but he said as it would be more beneficial to hold the next session somewhere in the Bombay Presidency therefore the place would be settled and notified later on. It was agreed to by the delegates. Rai Bahadur Pandit Sarajprasad Secretary Reception Committee then thanked the President and the delegates for having made the Sammelan such a grand success and requested them to overlook all possible troubles and inconveniences to which they had been subjected during these days if as a mark of the memorable and successful sitting of the Sammelan under Mahatma Gandhiji reannounced the opening of a Sahitya Vidyalaya at Indore for control of India and Rajputana Rai Bahadur Seth Hukumbhand also thanked the president. The delegates volunteers and other workers who made the conference such a great success. Thakur Ramasinghji also thanked the president and especially the lady speakers whose speeches were one of the special features of the eighth conference. The president then in a touching short speech in acknowledging the vote of thanks expressed gratitude on his own and delegates behalf to His Highness and to the reception Committee and the volunteers. He then declared the conference dissolved punctually at three thirty as notified.

(REUTER).

Government has issued statements, received through Dutch Legation in Berlin, of eight Spanish and two other war prisoners at Seamen's prison camp at Brandenburg, confirming recently published story of awful death of six Russian, one French and one English seamen in that camp. Victims were shut up in a dungeon for alleged insubordination and a fire broke out. Sentry outside gave no heed to prisoner's shouts to be let out. When smoke was choking inmates, the Englishman broke small window with idea of freeing himself and his comrades learnt out of window, whereupon sentry bayoneted him in chest. Revolting struggle followed, other prisoners attempting to escape and being repeatedly bayoneted, till they all back into flames and were burnt to death.

WASHINGTON. — War Department's weekly review says: — Haig, in spite of great difficulties, has maintained basic order of battle while withdrawing to secure positions. So long as Allied armies are able to manoeuvre with consistent unity and flexibility shown in recent engagements, so long will victory elude enemy. However as latter has staked his fortunes on success of spring campaign and apparently is determined to force a decision, or prove to his own satisfaction that he is unable to do so, we must be prepared, in event of his failure, to secure major results in present theatre to find that he will attempt a further offensive in adjacent area. Our resources have been placed unreservedly at disposal of allies and our divisions will therefore now be used if needed. Meantime our troops are taking their places in other parts of line.

This afternoon's French communique says: Yesterday evening and last night extremely bitter fighting continued north of Montdidier. Enemy directed his effort particularly between Montdidier and Peronne-Amiens road and threw in large forces with intention of widening his gains west of Hangard-en-terre. French and British troops smashed up attacking waves which were unable to emerge into open. Brilliant counter-attack, in which British displayed irresistible dash, enabled us completely to drive back enemy and recapture this village.

Struggle was equally violent farther south, Griveaux, which was objective of unceasingly renewed attacks which led to hand to hand fighting, remained in our hands in spite of considerable German losses. No change is reported between Montdidier and Lagny.

MOECOW: It is officially stated that Russo Rumanian treaty regarding Bessarabia, provides that Rumanian troops, except ten thousand guarding railways, will evacuate Bessarabia within two months and that Rumania will neither take nor assist any offensive movement against Soviets.

(ASSOCIATED PRESS).

UNCORRECTED.

ALLAHABAD, April 28

LONDON, April 1st — A further instalment of Prince Lichnowsky's memoirs shows that the British Government was ready to go to every possible length to meet Germany, but that Germany was determined on a world war. It proves conclusively, that Austria was egged on against Serbia by Berlin and when the Austrian Government was wavering, at the last Germany interposed with a direct ultimatum to Russia.

Sir Edward Gait, Lieutenant Governor, Behar and Orissa has been granted six months leave on medical certificate from the 4th of April. Sir Edward Lovings, lately member, Executive Council who is at present on leave will act as Lieutenant Governor.

The District Traffic Superintendent of B. N. R. wires from Chakradharpur.

At about 23.45 yesterday while No. 444 Up Goods train was running between Kendra and Bial six waggon were derailed and damaged blocking the road. Through running was resumed at 18 hours later. No one was injured.

మహాత్మా గాంధీ గారి ఉపవాస వ్రతము.

(1)

కైరామండల సంక్షోభము

అధునిక ప్రపంచము లోని అనేక ప్రాంతములలో కరంచంద్ర గాంధీగారు మార్చి 28-వ తేదీ నీక్రింది యుత్తరమున ప్రాసరి.

1917-18 న సం. మునందు కైరామండలమునందు పంటలలో విశేష భాగము నాశనమయ్యెను అందఱు నొప్పుకొనుచున్నారు. నిబంధనల ప్రకారము పంటల విలువ 4 అకాలకు తక్కువయ్యెనందులకు రైతులకు ఆనవత్సరమునకు శిస్తు అంతయు ముజరా యాయవలయును. 6 అకాలకు తక్కువ విలువయ్యెనందులకు శిస్తులో సగము ముజరాయా నవలెను. నాకు తెలిసినంత వట్టుకు, కైరామండలము లోని 600 గ్రామములలో ఒక్క గ్రామమునకు మాత్రము ప్రభుత్వమువారు శిస్తునంతయు ముజరాదయ్యెననిరి. 108 కంటే ఎక్కువ గ్రామములలో సగము భాగము ముజరాదయ్యెననిరి. కలిగిన వ్యయమునకు తగినట్లు ముజరా ఈయలేదని ప్రజలు గోలచేయుచున్నారు. అనేక గ్రామములందు 6 అకాల కధికముగు విలువగలవైయు నిలిచియున్నదని అధికారులు వాదించుచున్నారు. నిలిచియున్నవైయు విలువ 4 అకాలలోపు ఉన్నదా లేక 6 అకాలలోపు ఉన్నదా, 6 అకాల కధికముగా నున్నదా అను

పర్యవసరము విచారించవలెను. గ్రామములందు వైయుల విలువను నిర్ణయించువారు ఆయా గ్రామముల కరణములు. వైయులలో కొంతభాగము పోయినప్పటికి విలువల తగాదాలు వచ్చుచుండునగాన, గ్రామకరణములు నిర్ణయించిన విలువలకింక తీరుగులేదు. ఈ గ్రామద్యోగులలో ఎనేకులు వైయుగుణము గలవారు. అన్యాయమునకు వెంటకు, అధికారభావము క్రూరము వాటియందు మూర్ఖత్వవించియుండును. అధికారుల కఠిన్యము లగు వారి నే గ్రామద్యోగులనుగ అధికారులు నియమించెదరు. సాధ్యమైనంత శిక్షలుగ శిస్తు సంకేత లాగి కొనుటకై గ్రామద్యోగులు ప్రయత్నింతురు. కరణములను గ్రామకరణములు పట్టినవారుకారు; తయారు చేయుటదే వారిని నేను తెప్పెదను. శిస్తునములు చేయువారికి నిర్ణయవృద్ధయమను, మొండితనమును లేకున్నచో అధికారులకు తృప్తి కరమగు వారు పనిచేయజాలరు. ఈ కరణముల గూర్చి కైరామండలములోని రైతులు చెప్పెను వాస్తవములను మాత్రము నేను పల్కెదను. ఇట్లు చెప్పటవలన ప్రభుత్వమువారి కందుచున్న సాగుబడి తక్కువ, వైయుల విలువలను మొట్టమొదట ప్రభుత్వమువైపు పక్ష పాతులును నిర్ణయాత్ములు వైన కరణములచేతనే తయారు చేయబడుచున్నదని తెల్పుటయే నాయుద్దేశము. రైతులలో గొప్పవారును కొద్దివారును, ధనవంతులును, పెద్దకాపులును, అధికముగ డబ్బునిచ్చిచేయువారును, కరణములకును ఉన్నతోద్యోగులకును పగవారగుట తప్ప ఇతరుల పెప్పుడలవలన నేమియు లాభము లేనివారును అందఱును కరణములవలన తయారు చేయబడు సాగుబడి తక్కువను, విలువలను తప్పుకొని ఖండితముగా చెప్పగలరు. దీని మూలమున ప్రభుత్వమువారికి గాని ఏ యుద్యోగికి గాని అపవాదముగలిగిండుట నాయుద్దేశముగాదు. ప్రజలకు సంబంధించిన వ్యవహారములందు ప్రజల హక్కులను దృఢపఱచి, వారికి లాభము గలుగజేయుటయే ఈయద్యమపు ముఖ్యార్థి ప్రాయము. మానసియులగు జి. కె. ఫులేర్, వి. జే. పటేల్, డేవదర్, జోషి, ధాకర్ గార్లు ఈవిషయమున విచారణసలిపిరి అందఱికిని తెలియును. ఇది కొద్దిపాటి విచారణ గనుక వ్యవస్థగను ఏసో కొన్ని గ్రామములందును మాత్రము జరుపబడినది. వారి విచారణ పర్యవసానమున బట్టి చూడ, అనేక గ్రామములందు వైయుల విలువ 4 అకాలకు తక్కువగ నుండెనని తెలియనగును. వారు సల్పిన విచారణ అంత విస్తరమైనది, గాదు గావున వారు తేల్చిన విషయముల ననేకు లాక్షింప సాగిరి. దీనివై నేనును పక్షపాతులుకాని 20 మంది నేర్పరులును గలనీ స్వయముగా విచారణ వారంభించితిమి. నేను స్వయముగా 30-కి వైగ గ్రామములను చూచి సాధ్యమైనంతమంది రైతులను కలసికొని ఇంచుమించుగా గ్రామములలోని భూములన్నీటిని పరిశీలించితిమి. గ్రామస్థుల నన్ని విధముల తాగుమారు ప్రశ్నలతో పరిశీలించి పంటల విలువ 4 అకాలకు తక్కువగ నుండెనని కనుగొనితిమి. వాచుట్టుకేరన రైతులలో అతి శయోత్సల నిరసించు వారును చాలమందియుండిరి. ఆసత్యము చెప్పినచో మొదటికే మోసము వచ్చునని వారి కందఱికిని తెలియును. "రావి, ఖా

రిఫ్" వైయులను నాయంతట నేనే పరిశీలించి అక్కడక్కడ కొన్ని అతిశయోక్తులను ఖండించితిమి. నాతో కూడ విచారణ గలుపుచుండినవారు నేను చేయుచున్న విధముననే విచారణ సల్పిరి. ఇట్లు ముమారు 400 గ్రామములను పరిశీలించితిమి. ఈ గ్రామములందఱిను ఎచ్చటనో తప్ప అంతటను వైయుల విలువ 4 అకాలకు తక్కువగ నుండెను. 3 గ్రామములలో మాత్రము వైయుల విలువ 6 అకాల కెక్కువగ నుండెను. మేము కైరీ గ్రామమునందు ఖాళిఫ్ పంట ఎంత పండెనో, సంతర్పరమునందంతటను ఎంతపండెనో విచారించి ఈవిధముగ అన్ని గ్రామములను పరిశీలించితిమి. ఇట్టి విచారణమే స్వకమమగు విచారణ. ఈ విచారణయందు తేలిన దానికి సగుముగా తక్కువయం దుండకుండినచో అక్కడయంతయు తప్పు తక్కువని చెప్పవలెను. మేము సల్పిన విచారణయందు అతిశయోక్తి యనరాదులేదు. ప్రభుత్వమువారి కందుచున్న సాగుబడి తక్కువనియు చూచి ఊహించి ప్రాయబడినది. ఇట్టి పద్ధతికి కొన్ని ఆక్షేపణలును గలవు. ఈ ఆక్షేపణలను కైరాజిల్లా కలెక్టరుకు ప్రాసరితిమి. వాడే తాల్ (సర్వేసాక్ష్యములుగల గ్రామము) అను గ్రామస్థితిని పరిశీలించుచు కలెక్టరును కోరి ఆ గ్రామమునందు సాగుబడి విలువ 4 అకాలకు తక్కువ యున్నచో, దానికింటే దురదృష్ట గ్రామములందు సాగు సాగుబడి విలువ 4 అకాల కెక్కువగ నుండెదని గ్రహించవలెనని నేడితిమి. కలెక్టరుగారు సజ్జ విచారణయందు నన్ను నుండ నివృత్తియు నేను కలెక్టరుకు ప్రార్థించితిమి. కలెక్టరుగారు విచారించి, కాని వాస్తవ్యవ సంగీకరింపలేదు. కనుక రైతుల ప్రతినిధులు తేనందున అందు పక్ష పాతము గలదని చెప్పవచ్చును. మొట్టమొదట ప్రభుత్వోద్యోగులు చేసిన విలువ 12 అకాలు రెండవసారి విచారణ సల్పినప్పుడు పంటల విలువ 7 అకాలు యొందు. కలెక్టరుగారు రవలించిన తప్పువిధానమునే యంగీకరించినను పంటల విలువ 6 అకాల కెక్కువగాదు. రైతులు 4 అకాలకన్న తక్కువ యని చెప్పుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారికి ప్రజలభావమునం జేసిన గౌరవమున్నచో, వారు రైతుల ప్రతినిధులను గల డిప్యూటీ సాత్యనాథము నేర్పజచి విచారణ జరిగింపజేసె జరిగింపవలెను. అట్లుకానిచో, గౌరవకరముగ ప్రజల భావమును విశ్వసించవలెను. ఈ రెండు నూచలను ప్రభుత్వము వారంగీకరింపక కేస్తు వ సూలు నందు కి తో మార్పులను బూచవలెనని కాసింపిరి. ఈ కి తో మార్పుల నేర్పటను మానలేదు. స్వంధము మీద రైతులు శిస్తులను చెల్లించుచుండిరి. గ్రామద్యోగులు రైతుల ఇంటిపకువులను జప్తుచేసి శిస్తు చెల్లించిన వెనుక పకువులను విడుదలచుండిరి. ఒకరినికేద యొద్దనుండి అతి ఆధారముగ నేమె జప్తుచేసిరి. నేను ఆ గ్రామమునకు వెల్లినయంతరము ఆపకువు కడబడినను. ఇట్టి అన్యాయము తెన్నియోజరిగినది. ఎన్నియో జరుగనున్నది. సర్వప్రజాభిప్రాయ బలము ప్రజలపక్షమున నుండనిచో, నిష్పయిల్లే జరుగుచుండును. ప్రాధికారములమున ప్రయోజనమేమియు గలుగలేదు. కి తో మార్పులతోన, కమిషనరుతోన, కలెక్టరుతోన సంప్రదించితిమి. దానివై ఈక్రిందినూచన జేసితిమి. రైతుల కడటికిని శిస్తు అంతయు ముజరా యివ్వవలసి యున్నను జిల్లా యందంతటనుగము శిస్తులనైనను ముజరాయయ్యవలెను. 6 అకాల కెక్కువ విలువగల వైయులగలవని అందరిచేసంగీకరింపబడినచోట్ల పట్టుకు పూర్తిశిస్తు వసూలుచేయవచ్చును. ఇట్టి యుత్తరపును జేయుచు, శిస్తులను చెల్లింప వసూలుగలవారు తమంతట తామే చెల్లింపవలెనయి ఉత్తరపు దయచేయంపవలెనని కోరితిమి. ఇట్టి యుత్తరపులను నిరుపేదలగువారి కవ్వస్థితి కొంతకాదు తొలగును. ఇట్టి కానమునలన ప్రభుత్వమువారికి గౌరవమును, ప్రజామోద బలమును చేకూరును. ప్రజల భావమునకు విరుద్ధముగ ప్రభుత్వము ప్రకరించినచో అశాంతి గలుగును. ఇట్టి అశాంతి ఇదివరకే దుర్భిక్ష పూరితమగు కైరామండలవాసులకు గలిగినచో వారిని విసిరుట జేయను. అట్టిస్థితి సంభవించకుండ జేయుటయే మాయద్యమము. దీనివలన ప్రభుత్వమువారికిని ప్రజలకును గూడ చెడ్డపేరు వచ్చును. ప్రభుత్వమువారు తమ గౌరవమును ప్రజలవిశ్వాసమును నీలపుగొన తెట్లు గిరినూర్కోడు నందు వారికి అపరిమితాధికార మొనగబడియున్నది. రివిన్యూ ఉద్యోగుల కార్యములవై రైతులకెట్టి అష్టము లేదు. కైరాజిల్లాపంటిజిల్లా యందు ఇట్టి అధికారులను చలాయించినచో

న్యాయమును దుర్వినియోగపఱచుట యగును. ఈ మండలమున ప్రజలొక విధాననిష్ఠ యమునకును, ప్రభుత్వమువారు స్వగౌరవమునకును నెనగులాడు చున్నారు. శిస్తులను చెల్లింపనిచో రివిన్యూకోడు ప్రకారము జంతు గొంతులేక తక్షణము వసూలు చేయుటకును శిస్తు మొత్తములో పాతిక భాగము అపరాధముగా వసూలు చేయుటకును, రయతువారి భూమివైనను ఇసాంభూమివైనను, ద త్రభూమివైనను జప్తు చేయుటకును, శిస్తు చెల్లింపని వానిని ఒక చో నిలిపి యంచుటకును ఉద్యోగులకు సర్వాధికారమును గలదు. ఈ శిక్షలను ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగా గాని, అన్నిటిని కలిపి గాని విధించవచ్చును. పాపకులు నామాటలను నమ్మిదో నమ్మగో గాని ఉద్యోగులీ మండలమున కటకడపటి శిక్షను తప్ప తక్కిన శిక్షల నన్నిటిని విధించిరి. 1000 రూ.ల విలువగల 200 యకరముల భూమిగలిగి కొద్దిగ శిస్తు చెల్లించువాడు ఉద్యోగుల అధికార బలమున ఆ భూమినంతటిని గోల్పోవసంసిద్ధుడు అతిశు ఒక్క విధానముకొఱకు ప్రయత్నించుచు, శిస్తును చెల్లింప నెట్లక న్నముగ లొంగి న్యాయశాస్త్ర ప్రకారము తనకు గలుగు శిక్షను భరించును. ఇట్లు జప్తుచేసినది ఉత్తరపు ప్రకారము చరించినట్లుని అనుకోవడగు. ఇది ప్రజల భావబలమును ప్రజాభావదృఢత్వమును నూచించును.

తమ హక్కునియు న్యాయమనియు తాము తలంచు దానికొఱకు సర్వశక్తితోను పోయియున్న కైరామండల ప్రజలయెడ పత్రికలును, ఇతరమండల ప్రజలును, తోడ్పడవలయునని నేను ప్రార్థించుచున్నాను. ప్రజలునిశేవకత్వముల భరించుచు తమ యిండ్లకు వెలుపల గుడిసెలు నేసినాని కవ్వతీనము సల్పుచున్నారు. కొన్ని కొన్ని గ్రామములందు మరణములను విశేషముగ గలవు. వస్తువుల ధరలు పెరిగిపోయినవి. ఈ కవ్వములన్నియు వీరనుభవించుచున్నారు. వీరికిధనసహాయ ముక్కరలేదు. సర్వభారత ప్రజల భావబలమును వీరకు కూలముగ ప్రకటించుటయే నీరు కోరుండు.

ఉపవాస వ్రతము

మహాత్మా గాంధీ గారు నాడియాడు నుండి యిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

ఈ నే నవలంబించిన ఉపవాస వ్రతమును గూర్చి ప్రజలకెంతక పరుప వలసియున్నది. నా మిత్రులలో కొందరి కార్యమును, అవివేకమును, కొందరు పిరికి తనమును, ఇక ననేకుల నేక విధములగ విచారింప జొచ్చిరి. కాని యింకొక విధముగ వర్తించినయెడల దైవమునకును, నా ఉద్యమమునకును కూడ కృతఘ్నుడ నగుదునని నా అభిప్రాయము.

ఒక మానమునకు పూర్వము నేను బొంబాయి నగరమునకుఁ జొరయినపుడు, అహమదాబాదులోని మిల్లుపనివాండ్లు పనిచేయ తీరకకరించి, కట్టకట్టిరినయ, తమ కొంగుగబడు ప్లేగు బలైయును తీసివేసినయెడల వారు దౌర్భాగ్యమునకు గడంగు నున్నారనియు నాకు తెలియవచ్చినది. నేనీవిషయమున జోక్యముకలుగ జేసికొనవలయునని ప్రార్థించెదనై అందుల కంగీకరించితిని.

ప్లేగు వ్యాధివలన గత ఆగస్టు మాసమునుండి ప్రజలు 100-కి 70 వంతున ఉపకారభ్యవించుచుండిరి. కాని యాభ్యుతి యిక నొసంగ బడకుండచేయవలెనని ప్రయత్నములవలన కూలీలయందు ప్రబలమగు అసంతృప్తి వ్యాపించినది. సమయము మించిన పిచ్చుట మిల్లు అధికారులు ప్లేగుభ్యుతికి బదులుగ 100-కి 20 వంతున జీతమును వృద్ధి గావించెదమనిపలికిరి. కూలీలసంతుష్టమాననులైరి. ఈవిషయమై యోచించుట కొక సంఘ మేర్పరుపబడినది. ఇందు కలెక్టరు చాటిపల్లుగారు మధ్యస్థులుగ నుండిరి. 'కొన్ని మిల్లులలోని పనివాండ్లు పనికివోవుట మానివేసిరి. కాని మిల్లు అధికారులు, పిచ్చుట యాయేర్పాటుల నంగీకరింపక, నూటికి 20 కంటే జీతము నెక్కుడు గావించమని ప్రకటించిరి. ఆసంఘముననున్న శంకరంలాలు, వి. జి. పటేలు గార్లును, నేనును ఆసమయమున కృషి సలుపక పోయినచో చాల అపాయము వచ్చునని తలచితిమి. కావున, మేమీ సమస్యను గూర్చి యోచించి, మిల్లు అధికారుల సహాయమును వాంఛించితిమి. కాని వారందుల కియ్యకొనలేరె. వారందరును యొకమై, కూలీలు సమ్మెకట్టకుండగ నాపుచేయ ప్రయత్నింప మొదలిడిరి. మేము మిల్లు అధికారుల పక్షమునుగూడ పరిశీలించి, కూలీల జీతమును 100-కి 85 వంతున హెచ్చుగావించవచ్చునని తీర్మానించి, యావిషయమును మిల్లు అధికారులకు తెలియపరచి, యందులోపములున్నయెడల మాకు వెలుపగోరిమి. వారు మాకు సహాయము గావించరయ్యె!

మేము తెలిసిన దానికంటే ప్రభుత్వమువారును, బొంబాయి మిల్లు అధికారులును యిచ్చు భృతిచాల తక్కువగ నున్న

దని వారు ప్రత్యక్షమై మొదలయ్యిరి. కాని యిది సందర్భముగ లే దనుట ప్రాయముతో నొక గొప్ప సమావేశములో మిల్లు కూలీలం దరికిని మా తీర్మానమును వెల్లడించినది. వారు 100-కి 50 వం తునకు తక్కువగ సంగీకరింప నిచ్చుననెను. మిల్లు అధికారు లాసంగుదానికిని, కూలీలు వాంఛించుదానికిని సభ్యుల క్యూర హారమును ఒకప్పుడిందుట మంచిదని నేను నడిచితిని. కొంత కాలము తర్కించిన పిమ్మట వారు 35% వంతున చేయబడు వృద్ధికి అంగీకరించిరి. ఆ పట్టి నుండి యు ప్రతి దినమును ప్రజల నేతలు యూరి వెలుపల నున్న యొక చెట్టుక్రిందతేరి, 100 - కి 35 వంతున తీరము లభి వృద్ధి కావలెననియు, అంతకు తక్కువ అంగీకరింపమనియు దేవుని పేరున వాదనములు చేయుచుండిరి. వారి కేనిదగును అర్థిక సహాయమైనను లేదు. అనేకుల హాజరును లేక యుండ వలసి వచ్చింది. వారిలో దృఢకరీరులు ఆహారమునకై పాటు పడక పోయినయెడల, వారిసంరక్షణార్థము మేము ధనమును కేకరించుట వారి తేమమునకు భంగకరమని అభిప్రాయ పడితిమి. యంత్రకాలలో పనిచేసిన వారలను తట్టలను మోయుడల ప్రాత్యక్షా పరచుట చాల కష్టము. వారావిధముగ పనిచేసి నను వారు సంతృప్తిని మాత్రము జూపలేదు. ఇరువది రెండు దినములు గడచినవి. కూలీల కెట్టి సహాయములేదు. మిల్లు అధికారుల హాజరులు తమ కార్యముల జేయుచుండిరి. దేవుడు లేదనియు, యిట్టి ప్రకటనలు బూనుట బలహీనుల లక్షణమనియు వారికి బాద కట్ట ప్రారంభించినది. ఒకనాటి ప్రాతఃకాలమున నుత్సాహ పూరితులై, దృఢసంకల్పములగు 5 మొదలు 10 వేల మందివర కు సమావేశమగు కూలీలకు బదులు 2000 మంది మాత్రమే కాననగుటయు, వారు నిరుత్సాహులై యుండును నేను గాంచితిని. ఒక భాగమున నున్న మిల్లుకూలీలు సభకురాక, 100-కి 20 వంతున బట్టెములంగీకరించి, పనిజేయు నిశ్చయించుకొనిరిని నాకు తెలిసినది. మంచి ఆహారమును, మోటారు బండ్లను గలిగియున్న మీకు, అన్నములేక మలమలమాడు చుండు మావంటివారికి సులహనిచ్చుట నులభమని వారు మమ్మల బెదిరింపచొచ్చిరి. నేనేమి చేయవలయును? ఈఉద్యమము న్యాయసమ్మతమైనదని నానమ్మకము. నాకు దైవమునందు సంపూర్ణ విశ్వాసము కలదు. వాదనముల చెల్లించుట యెల్లర కును పుణ్యధర్మమని నాఅభిప్రాయము. ఇంతకు పూర్వము పీఠంధరును దైవధర్మమని నాకు తెలియును. కాని యీ సమ్మె కట్టువలన వారికిజీవనాధారములు లేవనియు, ఇందువలన వారి భాధలు ద్విగుణితము లగుచున్నవనియు నేను గ్రహించితిని. మనదేశమున వాదనముల చెల్లింప దృఢనిశ్చయము లేదనియు, దైవము నెడలగాని, అన్యత క్షయిండుగాని సంపూర్ణ విశ్వాసము కానరాదనియు నేను దేశమందంతట చేసిన ప్రయాణములవలన తెలిసికొంటిని నేనీసమయమునకు తగిన విధమున వర్తించుట పరమధర్మము. కావునవాదనము సుల్లంఘించుట అన్యాయమని మాత్రము భోధించి, మీకు 100-కి 35 వంతున బట్టె మొసంగు వరకును నేను భుజింపనని తక్షణమే వారికి దెలియజేసితిని. ఇంతవరకు జీవించుచు విరహిత మగు ఆసమావేశ ముత్సాహ పూరిత మాయెను. అచ్చట నున్న జనులెల్లరును కన్నుల నీరు నించుచు, తీరములభివృద్ధి యగుదలక తా మెట్టి పనిని జేయవలయును, నితరులకు కూడ తమ పక్షమునకు గాని వచ్చెన మనియు వాదనమొనరించిరి. ఆ సభ్య క్షేమ ప్రకటన మును ప్రత్యక్షముగ జూచి ఆనందింపవలసినదేగాని వ్రాసు నలంకారు. పూర్వకాలమునందు వలెనే నేనుకూడ దైవము మన సోమనీడయై యున్నాడని యెల్లరులు గ్రహింపగలిగిరి. నే నీవిధమున వర్తించినందులకు నేను విచారించుట లేదు. ఈక్రమము నవలంబించక పూర్వము అందు చాల లోపములు గలవని నేను తలచితిని.

కాని అంతకుంటే తక్కువగ నేనేమిచేసినను, నాయం దుంచబడిన విశ్వాసమును దుర్వినియోగము గావించినవాడనగు దునని భయముగలిగినది. మిల్లు అధికారుల మానసముల మార్పు నుద్దేశ్యముతో నేనీయుపవాదక్రమము గావించినయెడల, ఆకార్యము ధైర్యవహింపమనదని నాకు తెలియును. ఇందు మాుల మున కూలీలకు తగిన సౌకర్యములు కలుగుతేలుదురమైనవి. మిల్లు అధికారు లాసంగు అత్యల్పసౌకర్యములతో నేను తృప్తి నొందవలెననియు, వాదనములు మానవట్టుదలకై నను చెల్లింప బడవలెననియు నే నెరుగుదును. ఈక్రమస్థితికారమువలన నవ్వము లును నాకు తెలియును. మానవ కార్యమున లోపములుండును. నా కార్యముకూడ దోష విరహితముకాదు. కాని మనవాదనముల చెల్లింప దృఢనిశ్చయములమై కార్యచిత్తులై నొనిగాని, మన జాతి వృద్ధి గాంచజాలరు. నాన్నే హితుల అభిప్రాయమెట్లున్న ను నేనిట్టి కార్యముల నికముందుకూడ జర్తించదలచుకొనలేదు. ఈసమయమున మిల్లు అధికారులను అంబాలాం గారాభాయిగారును, మిల్లు కూలీల పక్షమున ఆలెని సోదరి యగు అనమాయాబాయియు యుండిరి. ఈమె మాటయెడల కూలీలకు గల భక్తి, గౌరవము లప్రతిమానములు ఈకలహ మున నిరుత్తులవారికిని యెట్టి వైషమ్యములును లేకుండుటకు పీఠపురు కారణము.

మంగరాష్ట్రీయ మహాసభ.

ఈ సభ మార్చి 30-వ తేదీన చిన్నరాలలో సమావేశ మయ్యెను. నుమాయ నాలుగు వందల ప్రతినిధులు సభకు బో యిరి. ఇటీవల పరాసురంగము నుండి మరలి వచ్చిన చంద్ర నగరపు స్వచ్ఛందభటులు 12 గు సభకుబోయిరి. ఆహ్వానసం భూధ్యతులగు మా రాజమహేంద్ర చంద్రమిత్రగారు ప్రతి నిధుల వాదరించుచు దొరతనమువారి నిర్బంధవాసపద్ధతిని గర్హించిరి.

సురేంద్రనాథబెనర్జీ గారు పాదపీఠంప అభిలవంద్రతగా గారు సభాధిపత్యమును వహించిరి. అధ్యక్షులు తమ యుప న్యాసమున హిందూదేశ మేల స్వరాజ్యమును వాంఛించు చున్నదియు విశదపరచిరి. ప్రపంచమంతట వ్యాపించు వికాలవ్యామోహము లటుండ వెంటనే బాధ్యతాయుతస్వ పరిపాలన మొనగుటకు మూడు ప్రత్యేక కారణములు గలవు. మొకతాగారు తలచిన దానికంటెను జనాభిప్రాయము త్వరిత ముగ వికసించి చాలకాలము క్రిందటనే నిరంకుశాధికార పరిపాలనాస్థితిని దాటిపోయెను. ఇది మొట్టమొదటి కార ణము. హైందవుల కెంత యావశ్యకమో హిందూదేశ స్వపరిపాలనము సామ్రాజ్యమునకు సంభయావశ్యక మయ్యెను. జపాను రాజకీయ భూగోళస్థితిగతులు సామ్రాజ్యమునకు హిందూదేశమునకును హానిని మూచించుచున్నవని పలుతావులందు దృఢముగ నన్యుబడి యున్నది. ప్రస్తుతిపురుషుస్థితిని, తురుష్కు-జేశపు అంతః కలహములను వారెట్లు తెలిసికొనకనుండగలరు? ఇకముందుగలూబోవు బాధ లకన్నిటికి సిద్ధముకావలెన్న హిందూదేశపురక్షకబలము నభి వృద్ధి చేయవలయును. పరిపూర్ణ బాధ్యతాయుత స్వపరిపాలన మును శీఘ్రముగ మొనగిన నే ఈయోర్నాటు పాపగలదు. ఇది రెండవయంత్రము. ఇంకమాడవది హిందూదేశస్థితి చాలవైష మ్యముగనున్నది. ఈవిషయస్థితిని లొంగిందుటవను, దేశమున కాలి నెలకొల్పబడును, వెంటనే బాధ్యతాయుతస్వపరిపా లనము మొనగవలయును. పిమ్మట నధ్యక్షులు హామరూలు ఈ ద్యమ పక్షము నయూరోపియను సంఘము యొక్కయు, ఆంగ్లో ఇండియనుల యొక్కయు, హిందూబ్రిటిషు సంఘముయొక్కయు వైఖరి యెట్లు న్నదియు వివరించిరి. భారతీయులనర్హులు, విద్యావిహీనులు విశేషముగ నున్నారు. ఎన్నుకొనువారలు విశేషముగ లేరు. అను ఈ మొదలగు వాదనలు కేవలము ఆన్యాయము వారి పుష్టమూహింపగల యుత్తమకారణ మొకటిగలదు. "మేము చాలకాలమునుండియు ననుభవించుచుండిన అధికారములను ప్రత్యేకస్వత్వములను గోల్పోవకలయు. అందుచేతనే మేము స్వపరిపాలనకు వ్యతిరేకముగ నున్నాము. వాని నిష్పాదు త్యజిం పుడని మీరు కోరజాలరు." ఈ వాదనను ప్రజలు బోధపరచు కొనగలరు, ప్రశంసించగలరు.

అధ్యక్షులు తమ యుపన్యాసము లో చివరగా గమునందు చాలవరకు నిష్పందా వాస విధానమును, హిందూదేశకక్షక కాసన విధానమును విండించెను. నిష్పందావాసములను గూర్చి మేము నిరంతరము పట్టు విమోచకుండ మనము అందోళనము చేయవలయును. అవసర మగు నెడల అందోళనమును ఇంగ్లండుసంఘము వ్యాపింప జేయవలయును. అవసరమగు నెడల సాత్విక నిరోధమును బూనవలయును. బంకారాయందలి శ్రీమ నిష్పందావాస శిక్ష ను గర్హించుచు ఆలపింపవలయునని బాధ్యు లగువారిని వెంటనే బరతరపు చెప్పువలయునని వారు చెప్పిరి. చివర నధ్యక్షులు విప్లవోద్యమమును గూర్చి ఇట్లు చెప్పిరి. విప్లవోద్యమము జన్మించుటయు నభివృద్ధి మొందుటయు చాల మెల్లగ జరుగు చున్నది. ఇందుల కనేక కారణములు గలవు. అందు కొన్ని ప్రజలు, దేశమును అభివృద్ధినింపనది పరిశ్రమలు నాశన మొనరింపబడినది. రాజకీయ విషయములను హిసముగజూ చుట, ఆయుధవిషయములందును, పట్టు నేనలందుకు ఆంగ్ల యుభారతీయులకు భేదముల గల్గించి కోపము రేకెత్తించుట, ప్రజల విదబరచి పరిపాలించుట, అనేకనిరంకుశాధికారకాసన ముల చేయుట, కాసనాబద్ధ అందోళనము పూజయమొందు ట ఈ మొదలగునవి ఇతిరక్తగతిలేవందున భారతీయునకులు దేశనేకోఆట వెర్రెత్తి పోవుచున్నారు. వారకకాశముల గోరుచున్నారు. పనిచేయుటకు వారి కేదియో తెన్నుండ వలయును. నాయకులు వారి నణచి యుంచలేరు. దొరతనమువారు వారిప్రవలనముగూర్చి దురభిప్రాయ మొందిరి. యువకుల యుత్సాహము ననుమానముతో జూచిరి. ఈ రీతిని

నాయకులును దొరతనమువారును తమ భర్తముల నిర్వర్తింప నేరకుండిరి. అందువలన నకాలియు ననుమానమును ప్రబలివని. అవి కాసనాబద్ధ అందోళనమున కాధారములైనవి. అది మరల నణగదొక్కబడెను. ఈ యణగదొక్కట మరల యభిమా నమునకు మారి అది మరల రాజకీయద్రోహముగ మారెను. ప్రతి రాజకీయద్రోహమును అధికారుల నణగదొక్క నారం భించిరి. అదిమరింత విప్లవభావమును రేకెత్తించె. ఉద్యమమును వ్యాపింపజేసెను. అధ్యక్షుకోపన్యాసానంతరము అంబెద్కారక సంఘ మేర్పడి చిత్తుతీర్మానముల నాలొచించెను. సభ 31 వ తేదీన మరల సమావేశమయ్యెను.

పేలస్తను, బ్రిటిషుపురోగ మనము.

స్వీయా, ఏప్రిల్-భానుబాహుడిమగద్ద నోడింపబడిన తురుష్కు-దళములందలి హతేశ్వలను మాధవములు ఆనక్రప గృక్మమున నెదిరించినవి మార్చి 28 తేదీ మద్యాహ్నము వాట్టునకు 350 మైళ్ళువాయువ్యముననుండు ఆనానుదాటియుం దునకేరి, మనవారుపట్టుకొనిన నైనికవస్త్ర వివరములింకను తెలియలేదు. అయినావిచాల ప్రాముఖ్యమైనవి తెలియుచు న్నది. ఈ పయోగకరమైన సమాచారము చాలవరకు తెలియరచ్చెను. హాడినా అనాలబోనుండు కొట్టుట మాచేకు లలో పడినవి. అందు తుపాకు లనేకమున్నవి. సుందుగుండు సామగ్రి విశేషముగనుండెను. మందుగలవ నేయు యంత్రము లును, పెద్ద ఫిరంగులు మొదలగు ననేక విధములగు సామ గ్రియు చిన్న చిన్న పదవలకు గూడ మాత్రమైనవి ఇప్పటికి మేము పట్టుకొనిన వైదల సంఖ్య 5,000.

నాతావరణ స్థితి					
1918 సం॥ ఏప్రిల్ 2-వ తేదీ మంగళవారము.					
జిల్లా ముఖ్య నగరములు	మొత్తము అత్యధికముగ	మొత్తము అత్యల్పముగ	మొత్తము మధ్య	మొత్తము 1 నుండి 10 వరకు	మొత్తము 10 నుండి 20 వరకు
	24 గంటలలో	24 గంటలలో	గంట 24 గంటలలో	మొత్తము 1 నుండి 10 వరకు	మొత్తము 10 నుండి 20 వరకు
గోపాలపూరు	85.5	75.9
వాడేరు	87.9	74.7	0.02
కాకినాడ	94.1	78.4	0.03
బందరు	90.1	73.2	0.02
గుంటూరు	93.7	71.8	0.08
నెల్లూరు	92.2	73.6
చుద్రాగు	89.5	73.2	0.02
హైదరాబాదు *	97.4	70.6	0.05
అనంతపురము	99.9	73.1
బళ్లారి *	100.6	78.5	0.02
కర్నూలు *	93.4	72.6	0.02
కడప *	100.4	74.6
తెంగుకూరు	90.5	66.8	0.02
వెల్లూరు	96.0	69.4	0.02
నెలము	97.6	74.7	0.08
కోయంబుత్తూరు	96.7	71.4	0.04

* వేటి యుదయమున ఈ పుణ్యములందు వాయువు నందు చలనములేదు.

దత్తమండలములందును, ద్వీపకల్పపు దక్షిణభాగము నందును, బంగళాఖాతమునందును, నాయుభారము తగినది. అది బాంబయి రాజధానియందలి డక్కనునందు స్వల్పము. బర్మాయందధికము. నాయు సంచారములకు లెన్నగ లేదు. వాయువునందలి గరునవేగము మామూలుకంటె తక్కువగ కలదు. ఆగరునవేగము మామూలుస్థితికి రద్దుచున్నది. చెన్న పురి తీరమునందు తిరిగి వైచుకాలి పీచుట కారంభించినది.

మధ్యమోష్ణస్థితి అధికముగ గలదు. అందలి మార్పు కణ్ణాటకమునందధికముగ గాన్పించుచున్నది. రాజధానియం దంట్లను మధ్యమోష్ణస్థితి మామూలుకంటె తక్కువ. మలబా రునందు తక్కువ రాత్రివేడియు, సగటివేడియు మామూలుకంటె తక్కువగనున్నది. దత్తమండలములందీ తగ్గుదల విశేషముగ గలదు. కడపయందు నిన్నటివేడి 101.4 డిగ్రీలు వాయువు మా మూలుకంటె అద్భుతా విహీనమై యున్నది. కొద్దిగ అక్కడ క్కడ మబ్బుకలదు. ఎక్కడను వర్షము పడలేనట్లు తెలియు చున్నది.

రాజధానియందు గాలి సహజపుగ లేదు. చినుకులు పడి నను పడవచ్చును.

ఆర్. ఎల్. జోన్ను,
నాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

అ-వ కృష్ణామండల సభ.

ప్రథమదిన చర్య

(మాప్రత్యేక విలేజునియొద్దనుండి)

గంపలగూడెం, మార్చి 30:—తిరువూరు డివిజనునందు, గంపలగూడెం గ్రామము అయిదువేల జనసంఖ్యగల ముగ్రామము. ఆ గ్రామము వైజాములైలువేమిదనున్న మధిరస్టేషనునకు 12 మైళ్లదూరమున్నది. అది జమీందారీగ్రామము. శ్రీరాజా కోటగిరి జగన్నాథ నారాయణంగారు ఆజమీకి ప్రభువులు. యవరాజుగారగు శ్రీరాజా కోటగిరి వేంకటకృష్ణారావు బహద్దరుగారు అ-వ కృష్ణామండలసభకు ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు.

రాజకీయసభకు అగ్రాసనాధిపతి శ్రీకాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులు గారితోడను గ్రంథాలయసభకు అగ్రాసనాధిపతి గారగు శ్రీతల్లాప్రగడ నూర్యనారాయణరావు పంతులుగారితోడను ఇంకను వివిధపట్టణములనుండియు గ్రామములనుండియు విచ్చేసిన పలువురు ప్రతినిధులతోడను, నిన్నటిదినము రాత్రి ౧౨ గంటలకు బెజవాడనుండి బయలుదేరి, ౨ గంటలకు సరికి మధిరస్టేషనునకు చేరితిమి. స్టేషను బయటకు వచ్చుసరికి, పిండియారబోసినట్లున్న వెన్నెలయందు రెండేడుల బండ్లయొక్క మహారణ్యమొకటి మాకు గోచరించింది. అప్పుడు సుమారు ౨౦౦ బండ్లకు తక్కువగ నుండవు. రైలునుండి దిగిన ప్రతినిధులు గిం నుండిమాత్రమే. ఏమిదిమిదికి రెండువందలబండ్లు అనగా మనిషికి నాలుగుబండ్లు. నాకొకటి; నాసామానున కొకటి; నామరచెబున కొకటి; ఇంకను ఒక బండి మిగిలియే యున్నది; ఏమిచేయునది!

ఇట్లు బండ్లమీదపడి సౌఖ్యముగ ప్రయాణమును సాగించితిమి. సుఖముగ నిద్రించితిమి; నిద్రనుండిలేచి నలుదిక్కుల చూచుసరికి మాబండ్లు దట్టమగు అడవిమధ్యనుండి పోవుచుండెను. బండిపోవువార్తయు రెండు గజములకంటె ఎక్కువ వెడల్పులేదు. దారి కిరు ప్రక్కలను ముండకంపల చెట్లుండి, బండ్లకు కట్టబడియున్న ఎడ్లయొక్క దేహములను గీరుకొనిపోవుచుండెను. ఆముండ్లు గ్రుచ్చుకొని, పాపమా నోరు లేని జంతువులకండ్లు ఎప్పుడు పోవునోయని జాలిగొల్పి చుండెను. ఆ తిరువూరు డివిజనునందు ఆ నేకవత్సరముల నుండియు కోట్లపన్ను వసూలు చేయబడు చున్నను, ఒక్క మంచికోడ్లు అయినను లేకపోవుట మిక్కిలి శోచనీయము.

నేటియుదయము తొమ్మిది గంటలకు సరికి, గంపల గూడెంగ్రామమును చేరితిమి. గ్రామముయొక్క టైలునకు వచ్చుసరికి, బ్యాండువాద్యములతోను జాతీయ పతాకములతోను, ఆహ్వానసంఘమువారు మమ్మెదుర్కొనిరి. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు అధ్యక్షులను పుష్పమాలాలంకృతులుగ చేసిరి. ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాలనుండి వచ్చిన నలుబదిమంది విచ్చి క సేవకులు బారులు తీరినిలుచుండిరి. గ్రామమునందున్న ప్రముఖులుగూడ విశేషముగ వచ్చిరి. అంతట మేమందరమును జాతీయ గీతములతోను, వందేమాతర ధ్యానములతోడను గ్రామముంతయు ఊరేగి మావిడుదులకు చేరితిమి.

మధ్యాహ్నము సరిగ 3-30 గంటలకు సభ ప్రారంభమైనది. సభాధిపతయంతయు జనులచే క్రిక్కిరిసి, చిత్రముగ నలంకరింపబడి యుండెను. బందరు, వీవి, గుడివాడ, బెజవాడ, తణుకు, భీమవరము, నూజివీడు, ఏలూరు, కైకలూరు, కొవ్వూరు నందిగామ, తాలూకాలనుండి పలువురు ప్రతినిధులు విచ్చేసిరి. తిరువూరు డివిజను నందున్న అన్ని గ్రామముల నుండియు పలువురు ప్రతినిధులును ప్రేక్షకులును మిక్కిలి ఉత్సాహముతో విచ్చేసిరి. మొత్తము మీద ప్రతినిధులును ప్రేక్షకులును గలిసి ౪౦౦ నుండి ౪౫౦. సభావేదిక నలంకరించిన పెద్దలలో గొందరు: శ్రీరాజా కోటగిరి వేంకట జగన్నాథ నారాయణంగారు, రాజా శ్రీకృష్ణ వేంకట మామయ్య జగన్నాథ రావుగారు; శ్రీరాజా కమదనరాయన్నారావుగారు; శ్రీరాజా కటికి వేణి వేంకట గోపాల స్వసింహారావుగారు; రాజాయనగంటి వేంకట నరసింహారావుగారు; క్రొత్తగుండ్ల పిచ్చయ్యగారు; రాజా కమదన వేంకట్రాయణంగారు; రాజాయనగంటి నీలాద్రిరావుగారు; రాజా గాడిచర్ల వేంకటకృష్ణారావుగారు; రాజా కోటగిరి నరసయ్యగారు; రాజాకోటగిరి వేంకట్రాయణంగారు; నాగేశ్వరరాములుగారు; పూటుకూరి లక్ష్మీనారాయణగారు; కొల్లా పిచ్చయ్యగారు; పూటుకూరి సుబ్బారావుగారు; మద్దాలి వరదరాజ గోపాల రావుగారు; నడిమి తిరువూరు జమీందారు గారి దివాను శంకర వేంకటరామయ్య గారు; తల్లాప్రగడ నూర్యనారాయణ రావుగారు; పెద్దిభొట్ల వీరయ్యగారు; కోన శివరామారావు

గారు, అయ్యలకి వేంకటరామయ్యగారు; కోవ్వల మామయ్య రావుగారు; గార్లపాటి అంజనేయ చౌదరిగారు; అయ్యచేమ కాళేశ్వరరావుగారు; కొండపల్లి శ్రీరామచంద్ర రావుగారు; కొదాలి శివరామకృష్ణారావుగారు; వల్లూరి నూర్యనారాయణ రావుగారు.

ప్రథమమున బందరు జాతీయకళాశాల విద్యార్థులు నుచ్చే స్వగములతో వందేమాతరగీతమును పాడిరి. పిమ్మట చాకలి కులస్థులగు కంచాతపు నారాయణ, వేంకయ్య అను ఇద్దరు బాలురు శ్రీశేషాద్రిమణికవులచే వ్రాయబడిన పద్యములను మృదయాహ్లాదకముగ జదివరి.

అనంతరము ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులగు శ్రీరాజా కోటగిరి వేంకటకృష్ణారావు బహద్దరుగారు తమ ప్రారంభోపన్యాసమును జదివరి. వీరి యుపన్యాసము, భావభృతమై సభ్యులను ఉత్సాహపరచుటకు జేసెను.

పిమ్మట శ్రీకాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు అగ్రాసనాధిపత్యమును వహింపవలెనని, తల్లాప్రగడ నూర్యనారాయణరావుగారు ఉపపాదించగా, పెద్దిభొట్ల వీరయ్యగారు ను, గాడిచర్ల గోపాల కృష్ణయ్య బహద్దరుగారు, గార్లపాటి అంజనేయ చౌదరిగారు, కొన్నల సుబ్బారెడ్డిగారును ఆమోదించిరి.

అంతట శ్రీకాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు కరతాళధ్వనులు మిమ్ము ముట్టుచుండ, పుష్పమాలాలంకృతులుగ జేయగ అగ్రాసనాధిపత్యమును వహించి తమ యుపన్యాసమును జదివరి. అనంతరము వివిధప్రముఖులనుండి వచ్చిన సానుభూతిలేఖలు జరుపబడెను. పిమ్మట, జిల్లాసంఘమునకు సంచారకార్యదర్శులగు శ్రీ కొదాలి శివరామకృష్ణారావుగారు గతసంతకర్త కార్యనివేదికను జదివరి. అందుండి క్రింది విషయములు దీసికొనబడినవి.

తూర్పు డెల్టాయందు పల్లపుభూములను మొగకపాడ్డు క్రింద మార్పులకై చేయబడిన ప్రయత్నముల విషయమై పలు స్థలముల యందు సభ్యులను జేసి, ఆందోళనను సభి రైతులకు విశేషముగ సహాయము గలుగునట్లు జేసిరి. ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలకు సహాయము చేయుటను గూర్చి వివిధ జిల్లాబోర్డులకును, తాలూకాబోర్డులకును వ్రాయగా కొందరు సహాయము చేసెదమని వ్రాసిరి.

దేశమునందు జరుగవలసిన సంస్కరణములను గూర్చి చర్చించుటకై ఏలూరునందు ప్రత్యేక మండలసభయను బందరు దీవి, గుడివాడ, బెజవాడ, నూజివీడు, నందిగామ, తిరువూరు తాలూకాల తాలూకా సభలను చేయబడినవి. వివిధగ్రామ సంఘములు పంపిన అర్జీలనుగూర్చి తగిన చర్యలు దీసికొనబడినవి. ఈసాలన సంఘకార్యాలయము నుండి ౬౦౫గి ఉత్తరములు పోష్టచేయబడినవి.

సంచార కార్యదర్శుగారు గతవత్సరము వివిధ గ్రామములకు బోయియుండి, పలువిషయములను బోధించి, 3౦ నూతన సభ్యులను చేర్చిరి. ౭౦౦ రు.ల ద్రవ్యమును వసూలుజేసిరి. మండల సభ్యులకు ముందుపోయి సహాయము చేసిరి. ఇంకను పలువిధముల ఈ సంఘము పనిజేసినది.

అంతటితో నేటికి సభ ముగిసినది. రేపు మధ్యాహ్నము సభలిరిగి ౧౨ గంటలకు సమావేశ మగును.

సభయొక్క ఏర్పాటులన్నియు మిక్కిలి సంతృప్తికరముగా జేయబడినవి. ప్రతినిధులకిచ్చిన ఆతిథ్యము సంప్రదనీయము. సభయొక్క జయప్రదమునకంతకును గ్రంపలగూడెం జమీందారుగారి ఉత్సాహమే కారణము. ఏర్పాటులన్నియు వారిచే స్వయముగ జూడబడి, మిక్కిలి విరివిగ జేయబడినవి; ఈ జమీందారు మిక్కిలి జనరంజకులు; భాషాపోషకులు; దేశభిమానులు; రైతులకు కన్నతండ్రివలె కావాడును; రైతులనుండి పన్నులను వసూలుజేయుటకు, ఒక్కపాటియైన కోర్టుల యందు వీరు వ్యాజ్యమును వేసియుండలేదని వ్రాసినవీరికి జనుల యందుగల వాత్సల్యము వెల్లడి కాగలదు. గతించిన 15 సంవత్సరములలో వ్యవసాయమునకు నీటివసతులను వృద్ధిజేసి ఆదాయమునుగూడ అభివృద్ధి జేసిరి. ఇట్టి ఉదార స్వభావులగు ప్రభువర్యుని యాదరణక్రింద మామండలసభ మిక్కిలి జయప్రదముగ జరుగుచున్నది.

భార్యను వాత్సల్యచేయుట:—కల్లికోటలో సుబ్రహ్మణ్యము అనునతడు తనభార్య తనకొకదినయిన వేళకుభోజనము పెట్టనందున అలిగి ఆమెకు గట్టిగ కొట్టి, చంపెను. పోలీసువారు నాంతకుని పట్టుకొని జిల్లాజడ్జిగారియొద్ద కేసుచేసిరి. జడ్జిగారు నాంతకునికి వీధిపాంతరవాసశిక్ష విధించిరి.

వృత్తాంతములు

మతియొక స్వనాత్య:— బెంగుళూరులో రంగాయ గొండన్ అనునాని భార్య రంగమ్మ అనునామె చాలకాలము నుండి వ్యాధిగ్రస్తరా లై యుండి గత మంగళవారమునాడు తన భర్త ఇంట లేనిసమయమున ఇంటి తలుపు గడియవేసికొని ఉరిపోసికొని మరణించెను.

పరిశ్రులో కానీ కొట్టుట:— కల్లికోట లోని వేసిలు మినుకు కళాశాలవిద్యార్థి యొకడు గత సోమవారమున జరుగుచుండిన పరిశ్రులో ఏదియొకప్పుడు తనకుత్తరము తెలియనందున తనవతనపు స్త్రీకమును తెరచి ఉత్తరమును వ్రాయుచుండగ చూచి ఉపాధ్యాయులునాని పుస్తకమును 'ఊడచెరికొని' వానిని గది వెలుపలకు తరిమివేసిరి.

భార్యపై ననుమానపడి ఆమెను చంపివేయుట:— అలహాబాదులో బాబును రేండ్లనాథు ముఖర్జీ అనునతడు భయమాదు సంవత్సరములు నయస్సు గలిగిన తన భార్యపై ననుమానపడి ఆమె నొకదినమున పీకపిసికి చంపివేసెను. నాంతకుని పై పోలీసువారు చేసిన కేసువిచారణ ముగించి అలహాబాదు జడ్జిగారు వానికి మరణశిక్ష విధించిరి.

అంగభారతీయ శ్రీ యొక్కతె టైలునకు పంపబడుట:—కలకత్తాలో మేరీ లోనెల్లుఅను అంగభారతీయ శ్రీ యొకతె తనభర్త దుస్తులను ద్రవ్యమును, తనగలను పట్టుకొని తనభర్తనువదిచి మతియొకనియొద్దకు పోయెను. ఆమె మొదటి భర్త సీల్దా మేజిస్ట్రేటుగారియొద్ద గత మంగళవారమున కేసుచేసెను. మేజిస్ట్రేటుగారు గామెకు ఒకమాసము ఖయదు శిక్ష విధించిరి.

పోలీసుసబ్ ఇన్ స్పెక్టరుగారిపై కేసు చేయబడుట:— కలకత్తాలో బల్లెపోలీసుస్టేషను సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు సర్ కాదు గారు తనకు గుఱ్ఱములేనిది గుఱ్ఱపు భక్త్యములు గడచిన 5 మాసములనుండి దొరతనము వారియొద్ద తీసికొని దొరతనమువారిని మోసపుచ్చినట్లు చేయబడిన కేసు విచారణ పూర్తి అయినది తప్పకేసు చేయబడినది. కేసుకొట్టివేయుబట్టి సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు గారు విడుదల చేయబడిరి.

భార్యభర్తలు కోర్టుకు పోవుట:—బొంబాయిలో నొకడు గత సంవత్సరము ప్లిజేవరునెలలో కేసరిబాయి అను నొక బాలికను వివాహమాడెను. ఆమె చూర్చినెలలో యాడు వారములును, ఏప్రిలునెలలో 5 దినములును తన భర్త ఇంట యాగికి పిమ్మట పుట్టినంతటిబోయి తిరిగి తనభర్త ఇంటికి పోదయ్యెను. అతడు తన భార్యమీదను, హనుగారిమీదను బొంబాయి హైకోర్టులో గావాచేసెను. వాదితల్లి మొదటి ప్రతివాది (వాదిభార్య)ని తిట్టుట, కొట్టుట దుష్టుడు మున్నగు ఆగారకపు పనులు జరిగించుటచే వాది ఇంటికి మొదటి ప్రతివాది పోవుటకు అంగీకరించలేదని ప్రతివాదుల వ్యానువాది వాదించెను. నాతల్లి నాభార్యను ఎన్నడును ఆగారకపరచలే దనియు నాభోగాపురము చేయుటకు ఆమెకును నాయుంటి కామెను పంపుటకు రెండవ ప్రతివాదికిని అయిదు నుగుటనలన ఇట్టి ఆవ్యాను పువాదములు వాదించబడుచున్నవనియు వాది పలికెను. కొంత వాదము జరిగిన పిమ్మట ఉభయ పార్టీలవారు రాజీనామాపడిరి. మొదటి ప్రతివాది వాది ఇంటికి పోవునట్లును, వాది మొదటి ప్రతివాది తేమమును అనుదినము విధిగ తెలిసికొను నట్లును హైకోర్టువారు తీర్మానించిరి.

విచారకరవార్త:—ఆంధ్రమాతానుపుత్రుడును, ఆంధ్రభాషాభిమానియు, దేశోపకార ధురీణుడును, కాంతగుడ ప్రధానాధ్యక్షుడు పరోపకారియు నుభోపంతుడును నగు శ్రీకొవ్వూరి చంద్రారెడ్డిగారు మొన్న రైల్వేవారుజామున పరలోకగతులై యాయనచే బోపింపబడుచున్న వందలకొలది కుటుంబములకు దుఃఖసముద్రములో ముంచిరి. నేటికి కొవ్వూరి బసివిరెడ్డిగారు రెండేండ్ల యెనిమిది నెలల క్రిందట గతించిరి. మఱుచటి సంవత్సరమందు 1916 నవంబర్ 17 లేది రాత్రి ఆయన యల్లుని కర్రనూరయ్యగారిని చంపిరి. ఒకేయేడాది తిరుగకుండ బసివిరెడ్డిగారి శ్రేష్ఠపుత్రుడు అదిరెడ్డిగారు పరలోకగతులైరి. అయిదు నెలలయినఁ బూర్తిగా నాటకముండె యంతకాలము రోగగ్రస్తులయి యాచంద్రారెడ్డిరమారమి నెల దినములకుమందు చెన్న పురకే గతించిరి. రెండు నెలలక్రిందట చంద్రారెడ్డిగారికి కుమారుడు కలిగెను. భార్యను గాని పుత్రుని గాని చూడలేదు. అవసానకాలచందయిన చూడ పొర్రము లేకపోయెను. ఆయనను ఎరిగినంతవఱకు పుజించి గోలపెట్టుచు న్నారు. ఆంధ్రమాత యొకనుపుత్రుని గోల్పోయినది.—ఆచంట నూర్యనారాయణరావు.

నందరము ! స్వదేశీయము !! ఉపయోగము !!!

అందమైన 1918 క్యాలండరు

అమృతాంజనము డిపోవారి దు.5 ల మందును నొకేసారి గొనువారలకు

ఒక క్యాలండరు ఉచితముగ పంపబడును.

ఇతరులకు క్యాలండరు 1-కి వి. పి. ఖర్చులు సహా 0-5-0.

వి. పి. క కాక, ముందుగా చీట్లు పంపినవారికి క్యాలండరు చేరకున్నచో మా జవాబుదారి యుండదు.
కోలది ప్రతులుమాత్రమే ముద్రింపబడినవి. ఆకాభంగము గలగటండుటకు త్వరపడట యుక్తము.

తామరలైలము	గజికిలైలము	మోహినిలైలము
దర్శి 1-కి 0-3-0	దర్శి 1-కి 0-4-0	సీసా 1-కి 0-12-0

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధాపధిము

చక్కని దర్శితో నెల దూ. 0-8-0 ; డబ్బా 1-కి రూ. 5-4-0.

హస్తఖర్చులు ప్రత్యేకము. అన్ని చోట్లనూ ఏకైకయింపబడుచున్నది

అమృతాంజనం డిపో,

100, ఫ్రేజిరోడ్, బొంబాయి.

6, తంబు శెట్టిబిడి, మదరాసు.

1000

రూపాయలు

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురబ్బా

మీరు బలహీనులుగా ఉన్నారా? ఆయితే డి. మన్నాలాల్ గారిచే తయారుచేయబడిన లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురబ్బాను సేవించండి. దీనిని సేవించిన యెడల ధాతువు, రక్తపుష్టి, విశేషబలము, ఆకలి ఎక్కువ

మొదలయినవి. కలుగును. స్వప్నపులితము, ధాతువు మూత్రములలో కలిసిపోవుట, నీరుచురుకు, బహుమూత్ర వ్యాధి మొదలగునవి మానవును. దీనివలన మంచి గుణము పొందిన ఆకేకులు రంగోస్, పివాంగ్, సిలోస్, ఆఫ్రికా, కలకత్తా, బొంబాయి, మదరాస్, ఈస్టాంతములనుండి బహుమానపుత్రికలు విశేషముగా పంపియున్నారు. కావలసినవారు ఆప్తజాప్తాంతున పంపినచో బహుమాన పుత్రికల కాపి పంపుదుము. ఇది అబద్ధమని రుజువుపరచువారికి నైకపరచియుండు బహుమానము యియ్యబడును. అట్లు విధాకరించినచో జ్యోతిషముగా పొందవచ్చును. పార్కులును కొనుగోవును "డి. మన్నాలాల్" అని యింతుట చూచి తీసికొనవలయును. అనుపాన సుత్రిక పార్కులతో సంబంధము. ఏకైకములు కావలసియున్నది.

15 రుపాయల తేర్చీ నెల దూ. 2-0-0. కపాలఖర్చు 1-8 డబ్బాలకు 6 అకాయి.

డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీ వైద్యులు,

సాలామిసిరి మురబ్బా డిపో, బెంగుళూరు సిటీ.

(619)

అమృతాంజనము డిపోవారి దివ్యోపధములు.

చందమామ పండుతోచుటకు ...	0-2
చంద్రసూర్యము మూత్రము అదిర్చుముకు ...	1-4
చంద్రసూర్యము పండ్లపోటుకు ...	0-3
చంద్రసూర్యము ధాతువుకు ...	1-0
చంద్రసూర్యము జ్వరములకు సీసా 1-కి ...	0-12
చంద్రసూర్యము తలెము దర్శి 1-కి ...	0-12
చంద్రసూర్యము తెలుకాటుకు సీసా 1-కి ...	0-3
చంద్రసూర్యము కంటివ్యాధులకు ...	0-4
చంద్రసూర్యము వాంతిదేవులకు ...	0-8
చంద్రసూర్యము గజికిదేవులకు దర్శి 1-కి ...	0-4
చంద్రసూర్యము సీసా 1-కి ...	0-6
చంద్రసూర్యము సీసా 1-కి ...	0-4
చంద్రసూర్యము తామర, తీపికు ...	0-8
చంద్రసూర్యము దర్శి 1-కి ...	0-4
చంద్రసూర్యము సీసా 2-కి ...	1-0
చంద్రసూర్యము కిరణములకు దర్శికు ...	1-4
చంద్రసూర్యము చంద్రసూర్యములకు దర్శి 1-కి ...	0-8
చంద్రసూర్యము పండుకు ...	1-0

చంద్రసూర్యము

కామినిలైలము కెల్లెడుకలు పెరుగుటకు	0-12
కామినిలైలము కెల్లెడుకలు పెరుగుటకు ...	0-8
కామినిలైలము కెల్లెడుకలు పెరుగుటకు ...	1-8
కామినిలైలము కెల్లెడుకలు పెరుగుటకు ...	0-10
కామినిలైలము కెల్లెడుకలు పెరుగుటకు ...	1-0
కామినిలైలము కెల్లెడుకలు పెరుగుటకు ...	1-0
కామినిలైలము కెల్లెడుకలు పెరుగుటకు ...	0-8
కామినిలైలము కెల్లెడుకలు పెరుగుటకు ...	0-8
కామినిలైలము కెల్లెడుకలు పెరుగుటకు ...	0-12
కామినిలైలము కెల్లెడుకలు పెరుగుటకు ...	0-8
కామినిలైలము కెల్లెడుకలు పెరుగుటకు ...	1-0
కామినిలైలము కెల్లెడుకలు పెరుగుటకు ...	1-0
కామినిలైలము కెల్లెడుకలు పెరుగుటకు ...	0-8
కామినిలైలము కెల్లెడుకలు పెరుగుటకు ...	0-8
కామినిలైలము కెల్లెడుకలు పెరుగుటకు ...	0-5
కామినిలైలము కెల్లెడుకలు పెరుగుటకు ...	0-8
కామినిలైలము కెల్లెడుకలు పెరుగుటకు ...	0-8

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు అందు బొంబాయి.

మంచి గుణముగల శాస్త్రీయోషధములు

బృహత్ మంజుష్టాదికౌష్ఠ

రక్తమును శుభ్రపరచుటలో ప్రత్యేక సమైక్యము.

1 పౌను సీసా రు 0-2-0.

చంద్రప్రభ గుటి

మూత్రవ్యాధుల యందు అమోఘముగ పనిచేయును. తులం 1-కి రు 1-0-0.

వాసవలేహము

దగ్గునకు మంచిమందు.

1 పౌను సీసా రు 0-10-0.

వ్యవహారములన్నియు సాంక్షియభాషలో జరుపవలయును.

జాండా ఫార్మ్యూటికల్

వరుగ్

ఆయుర్వేద యోషధముల తేయువారు.

బొంబాయి నెం 12.

The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Ayurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13

అమృతార్ణవ అవలేహము.

ఈలేహము రక్తమునకు దుష్టతను తీర్చుచును మోచిం చి బలమును కలిగించి యుష్ణతనును తేలి తేలి కాని మంటల పోగొట్టును. మొదటను చల్ల చేసి కఠినమునకు తేజస్సును కలిగించును. దీర్ఘక్షయ, శేషులు, తలనొప్పి, రొమ్మునొప్పి మొదలగువానిని తప్పక నివారించును.

219 అర్ధపౌను దర్శి 1-కి రు. 2-0-0.

నైద్యశాస్త్ర మునిశంకర్ గోవింద్, అరింకన్ గూడెం భాలయం, 157, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

పాల్వపు వేంకటాచల

పండితులవారి సిద్ధాపధములు.

లోకామయహార కస్తూరిమాత్రల నిచ్చుడైనను పరికింపుడు.

ప్రతి పత్నీరమునను లక్షలకొలది సీసాలు విక్రయింపబడుచున్నవి.

ఇండియావారు మూత్రము క క; బర్బా, సిలోత్, మలియన్టీట్, గోవా, ఫీజి, బెలెండ్, ఈస్టాఫ్రికా, మున్నగు ప్రదేశములవారు కూడ నీ సిద్ధాపధమును, ఉపయోగించుచున్నారు.

మహాభాగము "ఒకేయొక లోకామయహార" కస్తూరి మూత్రల సీసా మీ యింటు నున్న యెడల, మాటికి కైదుల సమయము, నిరీక్షించి, మొర పెట్టుకొనుట తప్పిపోవును.

శీతలము, శీతవాతము, అజీర్ణము, పార్శ్వవాతము, జ్వరము, మాంద్యము, మలబద్ధకము, దగ్గు, గజమునొప్పి, బలహీనత, అనారోగ్యము, చెడ్డనీటినుండి గలగు వికారము, చిన్న బిడ్డలకు లుగు జ్వరము, దగ్గు, వాయువు, మరియూ ననేక రోగములును, ఈ సిద్ధాపధుల సేవనచే నాశ్వర్యముగా పోయి గుణము గలుగును.

నైద్యశాలలో నాశ్వర్యము లగునట్టియు గుఱయోగం గలుగుటకు కిర్మిటక మూలికలనుండియు యోషధములను తయారు చేయుచుందురు.

రిజిస్ట్రేషన్ యోషధపాఠ గురుకులు, ప్రతి సీసా యెడల ఉంచును; చూచి తీసికొనవలెను.

అనుపానపుత్రము, ప్రతిసీసాలో గూడి యుండును. 250 మూత్రములను సీసా 4 అణాలు, మూత్రము.

6 సీసాల శాకసూరి కెమ్మెంసెకోసిని

టపాలా ఖర్చుతోచేరి రూ 1-8-0

13. సీసాలొకసారి కొనిన 1-12-0

25. సీసా అొకసారి కొనిన 5-0-0

సమస్తరోగములకు మానక ఆయుర్వేద

దీక్షా సిద్ధాపధములు కొరకును.

వినియోగము... శ్రీ సీతారాధన ప్రెస్సులో, మునూగు

